

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE TRAVNIK

ZA PERIOD OD 2016. DO 2020.GODINE

Autor:

Komisija za planiranje općinskog razvoja (KPOR), imenovana Odlukom Općinskog vijeća Travnik, broj: OV-01-1-01-3-3-79/13 od 20.02.2013.g. i Odlukom o izmjeni Odluke o imenovanju Komisije za planiranje općinskog razvoja, broj:01-1-01-3-3-322/14 od 09.09.2014.godine.

UVOD

Utvrdjivanje pravaca budućeg razvoja neizbježan je segment aktivnog upravljanja lokalnom zajednicom. Određivanje razvojnih ciljeva po odgovarajućim oblastima, te njihova razrada na prioritetne ciljeve, sa pripadajućim mjerama, jasno se utvrđuju aktivnosti usmjerene na postizanje vizije, kao željene slike budućeg stanja ove lokalne zajednice.

PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za izradu Strategije jest:

- Zakon o principima lokalne samouprave Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 49/06 i 51/09)
- Statut Općine Travnik („Prečišćeni tekst – Službene novine Općine Travnik“, broj: 11/05)
- Odluka Općinskog vijeća Travnik o izradi Strategije razvoja općine Travnik za period 2015-2020.godina, broj: 01-1-01-3-3-105/15 od 09.03.2015.godine.
- Odluka Općinskog vijeća Travnik o imenovanju Komisije za planiranje općinskog razvoja, broj: 01-1-01-3-3-70/13 od 20.02.2013.g. i Odlukom o izmjeni Odluke o imenovanju Komisije za planiranje općinskog razvoja, broj: 01-1-01-3-3-322/14 od 09.09.2014.godine.

Zašto trebamo strategiju razvoja

Ovakav plan će Općini Travnik omogućiti:

- Postupno ispunjavanje ciljeva i vizije
- Jačanje i potporu javnih interesa, te proširenje direktnog uključivanja javnosti u razvoj općine
- Pripremu kvalitetnih smjernica za planove održivog korištenja prostora i sektorske projekte

Usklađenost strateških ciljeva sa strateškim dokumentima viših nivoa vlasti

U cilju osiguranja vertikalne i horizontalne integracije i usklađenosti sa strateškim okvirom Općine posmatrana je i usklađenost strateških ciljeva sa strateškim dokumentima viših nivoa i to usklađenost sa Strategijom razvoja Bosne i Hercegovine (2010-2020), Strategijom socijalne uključenosti BiH (2010-2020.g.), Strategijom razvoja Srednjobosanskog kantona (2016-2020.g. – u izradi), te Reformskom Agendom koju je prihvatilo Vijeće ministara BiH, Vlada F BiH i Vlada SBK-a.

ZAKLJUČAK

Strateški razvojni plan je sveobuhvatan planski dokument zasnovan na pregovorima i zajedničkim zaključcima. On postavlja strategiju razvoja cijele zajednice, u svim sferama njegove provedbe i za cijelo administrativno područje općine Travnik. Ovo je dokument koji definiše ciljeve za razdoblje od 5 godina. On nastoji postići ravnotežu između želja i mogućnosti, između optimističnih scenarija i realnog razvoja, uz zaštitu prostornih, kulturoloških i ekoloških vrijednosti. Strateški plan je dinamičan dokument, usklađen sa razvojnim potrebama i uslovima okruženja, što je i razlog njegovog stalnog praćenja u skladu s time.

1. ANALIZA STANJA

1.1. Organizovanje vlasti u Općini Travnik

Općina Travnik je jedinica lokalne samouprave koja ima predstavničku i izvršnu vlast.

Kao organi vlasti u Općini Travnik, Općinsko vijeće (predstavnička vlast) i općinski načelnik (izvršna vlast) funkciju vlasti u Općini obavljaju u skladu sa Ustavom, zakonom i Statutom Općine Travnik.

Sadašnji saziv Općinskoga vijeća ima 31-og člana, od toga: iz reda SDA 11 članova, iz Hrvatske koalicije za Travnik 7 članova, iz Stranke za BiH 2 član, iz Saveza za bolju budućnost 4 člana, SDP-a 5 članova, LDS BiH Koalicija za Travnik 1 član, te Hrvatska lista za Travnik 1 član. Mandat članova Općinskoga vijeća je četiri godine.

Mandat Općinskoga načelnika je četiri godine i biraju ga, demokratski, birači na neposrednim izborima, u skladu sa Zakonom i Statutom Općine Travnik.

Obavljanje upravnih i drugih stručnih poslova iz samoupravnog djelovanja Općine Travnik, vrše službe za upravu koje svoj rad zasnivaju na poštivanju sistema EN ISO 9001:2008 sa jasno uspostavljenim procedurama upravljanja najznačajnijim procesima u pružanja usluga.

Međutim, prateći procese na globalnom nivou i općina Travnik je u prethodnim godinama doživjela transformaciju, što uslovljava potrebu da se redefinišu principi i mehanizmi koji su služili za rješavanje problema u obavljanju njenih svakodnevnih funkcija. Naglasak, svakako jeste i na potrebama redefinisavanja mehanizama koji su usko vezani sa principima i zahtjevima koji proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU koji je stupio na snagu 01.06.2015.godine.

Upravo u tom pravcu, naravno, u skladu sa nadležnostima, vode se i planiraju osnovne aktivnosti na institucionalnom jačanju, informatičkoj povezanosti, poštivanju ljudskih prava, javnosti u radu, javno-privatnom partnerstvu i međuopćinskoj saradnji.

Stoga su u prethodnom periodu inicirane promjene u administrativnim procedurama korištenjem digitalne tehnologije. Prema trenutnom stanju, informacijska osnova kojom raspolažu općinske službe predstavljena je sljedećim tabelarnim pregledom:

Slika 1. Tabelarni pregled informacijske osnove – trenutno stanje

R/br	NAZIV APLIKACIJE	SVRHA	KORISNICI
1.	DATANOVA	Program za vođenje matičnih evidencija građana	MATIČARI
2.	DOCUNOVA	Program za praćenje vođenja zahtjeva koji se rješavaju u upravnom postupku	SVI UPOSLENCI OPĆINE TRAVNIK
3.	FINOVA	Programski paket za budžet i finansije	FINANSIJE
4.	INFODESK	Intranet - osigurava pristup podacima unutar općine	SVI UPOSLENCI OPĆINE TRAVNIK
5.	ANTIVIRUS ESET NOD32	Antivirusna zaštita za sve računare i servere u zgradi općine Travnik, te mjesne urede	SVI UPOSLENCI OPĆINE TRAVNIK
6.	GAUSS UrbanPlanner	Aplikacija za izdavanje dozvola (urbanistička/legalizacijska, građevinska, upotrebna)	URBANIZAM
7.	GAUSS MIAT	Aplikacija za napredni rad u Mapinfo Pro, lokalizacija interfejsa, lokalni koordinatni sistemi i sl.	URBANIZAM
8.	GAUSS WebCity	Web aplikacija za prezentaciju prostornih podataka	URBANIZAM
9.	GAUSS LUPIS	Aplikacija za popunjavanje obrazaca prema uredbi Federalnog ministarstva za prostorno uređenje	URBANIZAM
10.	KATASTAR.BA	Aplikacija za izdavanje posjedovnih listova - Katastar	KATASTAR
11.	GAP – PAKET (Internet stranica + email server)	Godišnji zakup prostora na internetu za općinsku web stranicu i e-mail hosting	SVI UPOSLENCI OPĆINE TRAVNIK
12.	MAGICSOFT	Obračun invalidnina	SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU I BIZ

1.2. Sistem upravljanja kvalitetom

Sistem upravljanja kvalitetom u općini Travnik u skladu je sa normama standarda ISO 9001-2008.

Prihvatanje sistema upravljanja kvalitetom bila je strateška odluka općinskih autoriteta.

Ovaj međunarodni standard promoviše prihvatanje procesnog pristupa pri razvijanju, implementiranju i poboljšavanju efektivnosti sistema upravljanja kvalitetom, radi povećanja zadovoljstva korisnika putem zadovoljenja njihovih zahtjeva.

Standard specificira zahtjeve za sistem upravljanja kvalitetom gdje Općina treba da demonstrira svoju sposobnost da konzistentno vrši usluge koje se zahtjevaju i teži da poveća zadovoljstvo korisnika kroz efektivnu primjenu sistema, uključujući procese stalnog poboljšavanja sistema i osiguranje usklađenosti sa zahtjevima korisnika i zahtjevima primjenjivih zakona i regulative.

Organizacija mora: odrediti procese, potrebne za sistem upravljanja kvalitetom i njegovu primjenu kroz organizaciju, odrediti slijed i interakciju ovih procesa; odrediti kriterije i metode, potrebne radi osiguranja efektivnog odvijanja i kontrole ovih procesa; osigurati raspoloživost resursa i informacija, neophodnih za podršku odvijanju i monitoringu ovih procesa; obavljati monitoring, mjeriti gdje je primjenljivo, i analizirati ove procese, i primijeniti akcije neophodne za ostvarivanje planiranih rezultata i stalnog poboljšavanja ovih procesa.

Najviše rukovodstvo općine mora osigurati da politika kvaliteta: bude primjerena svrsi organizacije, uključuje opredijeljenost za ispunjavanje zahtjeva i stalno poboljšavanje efektivnosti sistema upravljanja kvalitetom, daje okvir za uspostavljanje i preispitivanje ciljeva kvaliteta; bude saopćena i shvaćena na odgovarajućim nivoima organizacije i bude preispitivana radi stalne prikladnosti.

Organizacija mora planirati i implementirati procese monitoringa, mjerenja, analize i poboljšavanja radi: demonstriranja usklađenosti sa zahtjevima korisnika, osiguranja usklađenosti sistema upravljanja kvalitetom, i stalnog poboljšavanja efektivnosti sistema upravljanja kvalitetom.

Općina će stalno poboljšavati efektivnost sistema upravljanja kvalitetom putem primjene politike kvaliteta, ciljeva kvaliteta, rezultata audita, analize podataka, korektivnih i preventivnih akcija i preispitivanja od rukovodstva.

1.3. Lokalna uprava i partnerstva

Partnerstva kao institucionalna interakcija u vremenu globalne ekonomije i na pragu Evropske unije, svakako su se pokazala kao neminovnost i poželjnost, prvenstveno radi jačanja učešća građana u javnim procesima kao i koncentracije resursa i znanja.

Stoga se kao značajnim smatra korak napravljen 2009.godine usvajanjem Strategije partnerstva na kojoj su zasnovane sve aktivnosti na unapređenju saradnje s lokalnim stanovništvom i njihovim udruženjima kao i mjesnim zajednicama, ali i međunarodnog partnerstva uspostavljenog kroz partnerske odnose sa bratimljenim gradovima iz susjednih i drugih država.

1.3.1. Lokalna partnerstva

U razvoju partnerstva koje se odnosi na uspostavljanje standarda u pružanju usluga, općinska vlast može zajednički djelovati s pojedinim građanima, kao i formalnim ili neformalnim grupama građana (korisnicima pojedinih usluga).

Za partnerstva u provođenju općinskih zadataka i odgovornosti na općinskom nivou potencijalni partneri iz sektora građanskog društva su:

- građani kao pojedinci,
- grupe građana,
- udruženja građana (NVO),
- mjesne zajednice,
- druge organizacije.

Potencijalni partneri iz javnog sektora za partnerstva na općinskom nivou su:

- općinska izvršna vlast (općinski načelnik ili pojedine općinske službe za upravu);
- Općinsko vijeće;
- općinske javne ustanove i institucije.

Osnovne karakteristike i prednosti ovakvog partnerstva su transparentnost, legitimnost, podjela odgovornosti, učešće u donošenju odluka, vlasništvo, ušteda troškova, promovisanje i izgradnja povjerenja.

1.3.2. Javno – privatno partnerstvo kao osnov za zadovoljavanje javnih potreba

Razvoj javno - privatnog partnerstva kao oblika poticaja u razvoju i zapošljavanju u jedinicama lokalne samouprave trenutno je mjesto za poboljšanja obzirom na manjkavost zakonskog okvira. Ovo, naravno, nije prepreka za stvaranje pretpostavki za uspostavljanje saradnje sa poslovnim svijetom.

Trenutno, najizvjesniji partneri su akademska zajednica, odnosno univerziteti u Travniku kao i lokalna privatna preduzeća i javna preduzeća.

1.3.3. Partnerstvo sa „svijetom“

Bratimljenje gradova ili zvanično uspostavljanje međugradskog partnerstva je način multilateralne saradnje koji omogućava razvoj i jačanje same strateške dimenzije povezivanja gradova.

Glavna osnova povezivanja je najčešće određena djelatnost ili sličnost pojedinih aspekata života, prepoznavanje zajedničkih interesa i veza.

Potpisivanju Povelje o bratimljenju ili uspostavljanju partnerstva prethodi i zajednička želja za uspostavljanje prijateljskih odnosa i stalne saradnje kroz potpisivanje Protokola o namjeri za uspostavljanje saradnje.

Najznačajnija aktivnost usmjerena je na uključivanje građana ili promovisanje razmjene među građanima različitih krajeva ili država kroz njihovo učestvovanje u aktivnostima bratimljenja gradova, osnažujući umrežavanje i saradnju bratimljenih gradova

Leipzig, Njemačka - 02.05.2003.godine

Uspostavljanje saradnje Travnika i Leipziga počelo 1997.godine ,Povelja o namjeri za uspostavljanje partnerskih odnosa potpisna 19.11.1998.godine a Sporazum o bratimljenju Travnika i Leipziga potpisan 02.05.2003.godine.

Kirikale, Turska – 07.04.2010.godine

Povelja o bratimljenju Travnika i Kirikkala potpisana je 07.04.2010.godine.

Yalova, Turska - 24.10.2011.godine

Ceremonija potpisivanja obavljena je u Travnik u prisustvu predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti oba grada 24.10.2011.godine.

Police nad Metuji, Češka - 20.03.2012.

Svečana ceremonija potpisivanja Sporazuma o uspostavljanju prijateljskih odnosa između Travnika i češkog grada Police nad Metuji potpisana u Travniku 20.03.2012.godine.

Izmit, Turska

Ceremonija potpisivanja obavljena je u Travnik u prisustvu predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti oba grada 2011.godine, a na osnovu Odluke Općinskog vijeća Travnik od 15.03.2011.godine.

1.3.4. Protokoli o namjeri za uspostavljanje saradnje:

Pendik, Republika Turska

Protokol o namjeri za uspostavljanje saradnje potpisan 2000.godine. U toku obilježavanja Dana općine Travnik 2015 intenzivirane aktivnosti na konačnom ozvaničenju bratimljenja.

Igualada, Kraljevina Španija

Protokol o namjeri za uspostavljanje saradnje potpisan 24.04.1999.godine.

Karpoš, Republika Makedonija

Protokol o namjeri za uspostavljanje saradnje potpisan 11.03.2011.godine.

Martinska Ves, Republika Hrvatska

Protokol o namjeri za uspostavljanje saradnje potpisan 11.03.2011.godine.

Križevci, Republika Hrvatska

Protokol o namjeri za uspostavljanje saradnje potpisan 11.03.2011.godine

U strateškom periodu potrebna analiza uspješnosti uspostavljenih odnosa, okončanje postupaka bratimljenja sa općinama i gradovima sa kojima su potpisani protokoli o namjeri za uspostavljanje saradnje.

2. HISTORIJSKI PREGLED

Sačuvani materijalni tragovi i historiografski izvori o travničkom kraju ukazuju na njegov dugi historijski kontinuitet. U riječnim dolinama Bile i Lašve pronađeni su ostaci neolitskih naselja starih preko 7000 godina (lokalitet Nebo , Han Bila i Crkvine, Turbe). Naselja su pripadala butmirskoj kulturnoj grupi i kao arheološka područja proglašena su nacionalnim spomenicima.

U dolini Bile je otkriveno i nešto starije neolitsko naselje kakanjske kulturne grupe koje je uništeno riječnom erozijom, a u Alihodžama se naišlo na tragove eneolitskog naselja vučedolske kulture.

Pretpostavlja se da je mnogo ranije, prije više od 30.000 godina ove krajeve nastanjivao i paleolitski čovjek (Homo sapiens). Arheološka istraživanja bi mogla potvrditi da je obitavao u špiljama dolomitskih vlašićkih strana (Velika Peća i Mala Peća na Bukovici, Podastinje i dr.) gdje su bili idealni uslovi za život čovjeka u starijem kamenom dobu.

Velika naseljenost travničkog kraja ustanovljena je u kasnom bronzanom i ranom željeznom dobu. Evidentirano je preko trideset gradina sa tumulusima. Riječ je o naseljima, koja su na

isturenim i uzvišenim strateškim mjestima, podizala ilirska plemena Desidijata. Naselja su bila dobro utvrđena opkopima i bedemima od zemlje ili suhozida. Razvijala su se u posljednjem milenijumu stare ere i prema tipologiji spadaju u srednjobosansku kulturnu grupu. Istražna arheološka iskopavanja koja je 2013. godine poduzeo Zavičajni muzej „Travnik“ na gradini Tarabovac otkrila su bogat arheološki materijal.

Početak naše ere s rimskim osvajanjem travnički kraj ulazi u sastav Rimske provincije Dalmacije. Tragovi iz toga vremena su brojni. Ukazuju na postojanje rimskih naselja (Đelilovac, Turbe, Putičevo), mansonija, puteva i različitih vidova privredne djelatnosti (topionice željeza, ciglane, ispirališta zlata...). Slučajno pronađena znamenita ploča iz Fazlića s latinskim natpisom u kome se spominje ime gradskog vijećnika municipija Bistuae Nova, ukazuje na mogućnost ubikacije spomenutog antičkog naselja u bližem arealu, na području Maloga Mošunja, gdje su pronađeni tragovi većeg antičkog naselja s bazilikom.

Ostaci ranokršćanske bazilike su pronađeni i u Turbetu (4.-6.vijek). Otkopani su i pojedinačni nalazi: zlatna ogrlica, staklena čaša i drugi pokretni nalazi. Arheološko područje je proglašeno nacionalnim spomenikom.

Slavensko-avarskim prodorom na prostore Balkana početkom 7. vijeka gasi se antička civilizacija. Započinje proces formiranja srednjovjekovnih feudalnih država. Prvi spomen zemljice Bosne pojavljuje se u 10. vijeku u spisu „*De Administrando Imperio*“ bizantskog cara Konstantina Porfirogenita, a prvi spomen župe Lašve kojoj je pripadao i današnji travnički kraj, nalazimo u povelji ugarsko-hrvatskog kralja Bele IV, izdatoj 1244. godine.

O naseljenosti travničkog kraja u srednjem vijeku svjedoče mnogobrojni lokaliteti sa nadgrobnim spomenicima, stećcima i sarkofazima koji ukazuju na poseban način sahranjivanja u ovome kraju. Sarkofazi su naričito zastupljeni u dolini rijeke Bile: Glavica (Han Bila), Čukle, Klisa (Guča Gora) i dr. U njima su pronađeni rijetki predmeti, među kojima se ističu pozlaćeni dijelovi srebrnog pojasa iz 14. vijeka ili brokatna kapa „scaffia“ iz 15. vijeka. Oba nalaza su dragocjena zbog rijetkosti i umjetničke obrade.

U travničkom muzeju se čuvaju i rijetki primjerci stećaka s uklesanim natpisima na bosančici pronađeni u grobnici bosanskog tepčije Batala Santića (Turbe), na Radića brdu, u Pojskama, u blizini utvrde Škač (Bosnić), u Gučoj Gori (Klisa). Nastali su u periodu od 14.-15.vijek. Sačuvanu su natpisi i na mlađim nadgrobnicima iz 16. i 17. vijeka na katoličkim grobljima u Brajkovićima, Grahovčićima, Vinišću, Klisi. Uz bogate grobne priloge i votivne kamene spomenike, epigrafski natpisi svjedoče o prisustvu imućnog plemićkog staleža koji je oko sebe okupljao pismene ljude i mogao je priuštiti luksuzne naruđbe.

Nisu pronađeni ostaci srednjovjekovnih naselja, ali su se sačuvali dijelovi utvrda koje su podizali vlastelini na svojim posjedima na Oštrcu (Koričani), Gracu (Vlašić), Toričan (Varošluk), Karahodže (dolina Bile), Vrbenac (dolina Jasenice) i grad Travnik, za koji se pretpostavlja da ga je podigao bosanski kralj Tvrtko II Kotromanić. Danas, travnička utvrda, poznata kao Stari grad, predstavlja jedan od najbolje očuvanih utvrđenih srednjovjekovnih gradova u Bosni i Hercegovini. Proglašena je nacionalnim spomenikom 2005. godine.

U podnožju utvrde u srednjem vijeku je egzistiralo manje trgovište. Po dolasku Turaka Osmanlija 1463. godine to će srednjovjekovno podgrađe prerasti u čaršiju, urbanu aglomeraciju orijentalnog tipa, koja predstavlja najstarije jezgro današnjeg Travnika.

U vrijeme osmanske uprave od 1463.-1878. godine Travnik će se formirati u varoš islamsko-orijentalnoga tipa. Urbanistički obrazac zasnovan na podjeli na zanatsko-privredni dio, čaršiju i stambena naselja, mahale, zadržat će se u urbanističkoj strukturi grada sve do danas. Travnik će doživjeti svoj najznačajniji razvoj u periodu od 1699.-1850. godine kada postaje upravni centar Bosanskog ejaleta i sijelo vezira. U to vrijeme se grad teritorijalno širi prema zapadu, intenzivnije se razvija zanatstvo i trgovina, podižu se mnogobrojni privredni objekti, dućani, monumentalna zdanja: 17 džamija, pravoslavna crkva, jevrejska sinagoga, franjevačke crkve u Ovčarevu, Docu i samostan u Gučoj Gori, tri medrese, dva gradska vodovoda, sahat kule, bezistani, hamami i dr. Na zapadnom dijelu grada početkom 18. vijeka podignuta je zgrada vezirskog Konaka, u kome je bio smješten namjesnikov stan i rezidencija. Po uspostavi austrougarske vlasti u Konaku je sjedio okružni predstojnik, a kasnije i sreski načelnik do 1943. godine. Objekat je uklonjen 1950. godine.

Austrougarskom okupacijom Bosne i Hercegovine nastale su nagle promjene u svim sferama života. Na bazi novih kapitalističkih odnosa dolazi do nagle industrijalizacije. Otvaraju se privredna postrojenja koja u početku osnivaju stranci. Dolazi do novog priliva stanovništva iz drugih dijelova Austrougarske monarhije koji su zaposleni kao službenici i tehnička lica u pogonima pri Tvornici šibica (1901.), Tvornici duhana (1893.), Preduzeću za preradu drveta „Ugar“ u Turbetu (1912.), Željeznici (1893.). S radom počinje i Hidrocentrala (1906.), otvara se pošta, banke, prvo Vatrigasno društvo u BiH (1879.) i dr. Izvode se novi urbanistički zahvati, posebno nakon katastrofalnog požara u istočnom dijelu grada 1903. godine. Duž glavne ulice i u nekim mahalama se podižu nova zdanja i Travnik poprima izgled nalik na srednjoevropske gradove toga vremena.

Godine 1882. osnovana je Velika nadbiskupska gimnazija u Travniku. Gradi se i novo zdanje Elči Ibrahim-pašine medrese (1893.) i podižu školske zgrade na Čabruši, Fufićeva zadužbina kod Pravoslavne crkve, Trgovačka škola u Donjoj Čaršiji, Samostan i škola časnih sestara Milosrdnica i dr.

U blizini Konaka podignuta je monumentalna zgrada kotarskog ureda (današnji Sud), a uz sami Konak i zgrada Oficirskog doma, preko puta Hotel Vlašić i td.

Nakon prvog svjetskog rata i nestanka Austrougarske monarhije sa historijske scene početkom 20.vijeka, slijede nesigurna desetljeća obilježena političkim i ekonomskim krizama, drugim svjetskim ratom, smjenom tri države (Kraljevina SHS, Kraljevina Jugoslavija, Nezavisna država Hrvatske). Travnički kraj će u tome periodu stagnirati. Nakon drugog svjetskog rata, u okviru Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, dolazi do obnove i izgradnje travničkog kraja. Formiraju se novi privredni kapaciteti: Tvornica konfekcije „Borac“, Drvna industrija „Sebešić“, Remontni zavod, Rudnik mrkog uglja „Bila“. Travnik postaje zdravstveni, obrazovni, kulturni centar regije. Grad se prostorno širi prema zapadu gdje nastaje radničko naselje Kalibunar. U centru grada, na mjestu starih aglomeracija nastaju nova stambena naselja. Na Vlašiću se gradi i razvija Sportsko-rekreacioni centar „Babanovac“ sa skijalištima i skakaonicom na kojoj se odvija sportsko takmičenje u skijaškim skokovima „Pokal Vlašića“.

Godine 1961. Ivo Andrić, rođen u Travniku 09. 10. 1892. godine, dobiva Nobelovu nagradu za književnost. Ranije objavljeni roman „Travnička hronika“ već promiče ime njegovog rodnog grada na književnoj mapi svijeta.

U borbi za opstanak tokom agresije i rata u Bosni i Hercegovini (1992.-1995.), Travnik je odbranjen i postao je siguran oslonac za integraciju post-dejtonske Bosne i čuvar tradicionalnih vrijednosti svih elemenata bosanske duhovnosti.

Uprkos ratnim razaranjima oko grada i u samome gradu, svi spomenici kulturno-historijskog naslijeđa prošli su kroz rat s manjim oštećenjima. U svome urbanom tkivu Travnik je uspio sačuvati karakter historijskog gradskog područja.

Prožimanje različitih kulturnih slojeva, očuvano staro gradsko jezgro, te spomenici koji svjedoče o koegzistenciji kultura, neprocjenjive su vrijednosti koje grad Travnik čine jedinstvenim i znamenitim.

3. PROSTORNE KARAKTERISTIKE

Travnik je nastao na vrlo pogodnom položaju u uskoj kotlini rijeke Lašve, koju omeđuje sa sjevera planina Vlašić, a sa južne strane ogranci niže Viilenice. Uska kotlina proteže se od Turbeta do Doca na Lašvi, gdje se počinje širiti u Travničko polje u kojem u Lašvu utiče rječica Grovnica s desne i Bila s lijeve strane.

Lašvanska dolina je prirodna veza između područja Vrbasa sa zapada i Bosne sa istoka, pa zbog toga ima veliko saobraćajno i strateško značenje. Tako Travnik, najveće gradsko naselje u ovoj dolini, leži na važnoj putnoj saobraćajnici, koja preko doline Lašve povezuje centralnu Bosnu našim sjeverozapadnim krajevima. Zato cestovni saobraćaj, iako danas uglavnom tranzitni, ima veliki značaj za njegov razvoj. Za postanak i ekonomski razvoj grada bio je od presudnog značaja njegov geografski položaj, koji je odgovarao osnivačima grada za odbranu i kasnije osvajačima za gospodarenje cijelim područjem kojim su vladali. Povoljni prirodni uslovi, raznolikost prirodnih bogatstava kraja, omogućili su da se naselje održi kroz historiju.

3.1. Prirodne odlike i prirodna baština travničkog kraja¹

Dugo je vremena glavna zadaća zaštite prirode bila usmjerena na ono što je u prirodi rijetko i ugroženo. Još i danas su glavni naponi usmjereni na zaštitu vrsta i istaknutih biotopa.

Zbog sve većeg opterećenja krajolika industrijalizacijom i urbanizacijom, izgradnjom saobraćajnica te racionalizacijom u poljoprivredi, postalo je jasno da se zaštita prirode mora postaviti na šire temelje. Potrebno je zaštititi krajolik kao cjelinu. Zahvati se smiju vršiti samo ako je to uistinu prijeko potrebno i uz najveću moguću obzirnost.

U svakom dijelu općine ima još neznatno izmijenjenih dijelova okoliša, a mjesno stanovništvo treba shvatiti njihovo značenje i primjereno ih održavati. Za zaštitu prirode to znači da se ne smijemo baviti samo «nedjeljnim krajolikom» već i «svakodnevnim krajolikom» u kojem čovjek živi.

Svaka općina ima svoje prirodne posebnosti i ljepote krajolika. Zadaća mjesne zaštite prirode je zaštititi postojeću raznolikost i posebnost sastojaka krajolika, životinja i biljaka, ako je moguće i povećati ih. Budući da je sveobuhvatni prostor općine Travnik, kako gradski, prigradski, seoski i šire, bogat prirodnim posebnostima (biljni i životinjski svijet geomorfološke

¹ Prirodne odlike i prirodna baština travničkog kraja, Zavičajni muzej Travnik
Strategija razvoja općine Travnik

formacije, vodotoci) potrebno je orijentisati se na očuvanju, održavanju pa i unaprijeđenju istoga.

Pored općinskih organa neminovan je angažman pojedinaca, odgovarajućih društava i cijele lokalne zajednice.

Grad Travnik se nalazi na nadmorskoj visini od 504 m. Smješten je na sjevernoj hemisferi, između 41° i 14' sjeverne geografske širine i 17° i 40' istočne geografske dužine. Nalazi se u sredini sjevernog umjerenog toplotnog pojasa. Srednja godišnja temperatura u Travniku je 9,2 °C. Travnička ljeta su umjereno topla, proljeća i jeseni svježiji, a zime umjereno hladne. Srednja godišnja količina padavina iznosi 850 mm. Za Travnik je, zbog relativne vlažnosti zraka, naoblake i veće nadmorske visine, značajan nedostatak sunčevoga sjaja. Insolacija je između 1.600 i 1.700 sunčanih sati godišnje.

Travnički kraj je bogat vodama. Okosnicu vodenih tokova čini rijeka Lašva, dugačka 52 km. Izvorište joj je ispod obronaka planine Vlašić, a nastaje spajanjem Karaulske Lašve i Komarske Lašve. Ulijeva se u rijeku Bosnu i pripada crnomorskom slivu. Površina sliva rijeke Lašve iznosi 948 m². Od izvorišta do ušća pridružuje joj se nekoliko pritoka: Hendek i Šumeće u samom gradu, zatim Bila, Grlonica, Prala, Lupnica, Kruščica, Vranička rijeka i Kozica. Na rubovima grada nalazi se mnoštvo bogatih izvorišta pitke vode, od kojih se neka pružaju ispod samoga grada i izbijaju na drugoj strani. Područje Travnika je dolinama rijeke Bosne i Vrbasa povezano s panonskim, a dolinom rijeke Neretve s primorskim područjem.

Grad se proteže uskom dolinom koju oivičavaju, s lijeve strane strmi, sivobijeli, krečnjački obronci planine Vlašić, mezozojske starosti, a s desne se u dolinu pitomo spuštaju zelene škriljaste padine planine Vilenice, paleozojske starosti.

U travničkom kraju je preko polovine prostora pokriveno šumskom vegetacijom u kojoj preovladavaju dvije šumske zajednice: šume hrasta i šume bukve. Po brdima i dolinama središnjeg i nižeg dijela ovoga prostora prisutan je pojas poluvlažnih šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba, uz koje se javljaju javor, lipa, divlja trešnja, ponegdje brijest i, od grmlja, najčešće lijeska. Po gorama i planinama sjevernog, zapadnog i južnog ruba travničkoga kraja, gdje su godišnje temperature niže, a količina padavina veća, nalazi se prostrani pojas bukve, a zatim bukve i jele. U ovim šumama češće se nalazi i javor, jasen, smreka i omorika. Najviši predjeli Vlašića, s niskim godišnjim i ljetnim temperaturama i snažnim vjetrom, okarakterizovani su pojasom klekovine bora, te ponekom jelom i smrekom. Tamo gdje je klekovina prirodnim putem ili ljudskom djelatnošću uništena, protežu se pašnjaci.

Planinske šume, livade i pašnjaci Vlašića obiluju mnoštvom različitih biljnih vrsta, među kojima značajno mjesto zauzimaju endemične vrste i tercijarni relikti (liburnijski karanfil, kolovrc, crnogorska petoprsta, dinarski encijan, bosanska perunika, bosanska divizma, bosanska zvončica, ljiljan Katanijev, travnička prženica i druge).

Kada je u pitanju fauna ovoga kraja, opet su tu najinteresantniji Vlašić i Vilenica i njihovi obronci. Prisutno je mnoštvo različitih vrsta ptica-pjevica te šumskih i poljskih grabljivica. U ne tako davnoj prošlosti na Vlašiću je obitavao bjeloglavi sup, vrsta orla lešinara koja je manje-više istrijebljena na prostorima Balkanskog poluotoka. Od gmazova susreću se gušterica obična, zelembač obični, šareni daždevnjak, obična i smeđa šumska žaba, bjelouška, poskok i šarka. Od sisavaca prisutni su: krtica, šumska rovka, šumska voluharica,

puh, šumski miš, jež, tvor, divlja mačka, lisica, zec, divlja svinja, vuk, srndać i mrki medvjed. Prisutno je i veliko mnoštvo beskralježnjaka, među kojima prednjače različite vrste kukaca. Neizmjerena je raznolikost života na Zemlji, a priroda ne budi zanimanje samo naučnika-prirodoslovaca. Priroda je bila darežljiva i prema ovim našim krajevima, a sam grad Travnik, kao i njegova okolina obiluju mnogim prirodnim ljepotama i znamenitostima. Posebno mjesto zauzimaju oni dijelovi prirode koji se nalaze u samome gradu i koji čine neraskidivu vezu urbane sredine s prirodom. Estetski su to najvrjedniji dijelovi svake gradske sredine, a korist od njih je višestruka. U okviru raznolikog florističkog sadržaja u našem gradu i njegovoj okolini, osvrnut ćemo se samo na najatraktivnije i za znanost najzanimljivije objekte, na one koji se već nalaze pod zaštitom ili je pokrenut postupak zaštite, kao i na one koji iz bilo kojega drugog razloga zaslužuju da se o njima povede briga.

Tisa, *Taxus baccata* L., Tisa koju rado sijeku radi njezinog vrijednog drveta danas se u prirodi rijetko nalazi u većem broju i smatra se ugroženom vrstom. U narodnim i vjerskim običajima naših krajeva, tisa ima određenu obrednu ulogu čemu možemo zahvaliti da su se sačuvala pojedina stara stabla koja spadaju u najvrjednije spomenike prirode u našoj zemlji. U Travniku je nalazimo na tri mjesta: tisa u dvorištu kuće obitelji Biogradlić, visine je oko 14 m, s četiri glavne grane, svaka promjera oko 20 cm, stablo je "muško", a starost se procjenjuje na oko 200 godina i stavljena je pod zaštitu; drugo stablo tise, izuzetnog habitusa, nalazi se u ulici Fatmić br. 6, "žensko" je, visine oko 15 m, također je pod zaštitom te u dvorištu "Konaka" je još jedno oštećeno deblo koje se uspješno obnavlja.

Poljski brijest, *Ulmus minor* Mill., Ovaj primjerak lociran je u Piroti, u dvorištu kuće obitelji Solomun. Visine je oko 35 m, opsega 4 m i promjera 103 cm. Stablo izuzetnog, zdravog habitusa nadvisuje okolne kuće, a starost mu se procjenjuje na oko 200 godina. U samome gradu i u okolini nije evidentirano niti jedno drugo stablo ovoga roda. U njegovoj blizini nalaze se dva reprezentativna primjerka velelisne lipe (*Tilia platyphyllos* Scop.) koja također dosežu visinu oko 30 m i iste su starosti.

Mezijska bukva, *Fagus moesica* (Maly) Domin; Posebnu spomeničku cjelinu i skladan spoj prirodnog i kulturno-povijesnog naslijeđa čini staro stablo bukve i Hadži Ali-begova džamija sa Sahat-kulom. Ovo je jedinstven primjerak endemične vrste bukve, mezijska bukva, endem Balkanskog poluotoka. Jedini je primjerak u gradu, starost joj se procjenjuje na 150 godina, visoka je 29 m, opsega 4 m i prsnog promjera 145 cm.

Bijela topola, *Populus alba* L.; Pod zaštitom je i stablo bijele topole koje se nalazi kod džamije na istočnom ulazu u Turbe. Ovaj primjerak je svojim uzrastom i starošću, koja se procjenjuje na oko 500 godina, plijenio pažnju ne samo prirodoslovaca, nego i svakog putnika namjernika. Uprkos sanacijskim zahvatima koji su poduzimani, što organizovano što neorganizovano (pastiri su u povelikoj šupljini debla ložili vatru i na izvjestan način konzervirali unutrašnjost debla), najveći dio stabla je odumro, ali se uspela sačuvati jedna mlada, bočno izrasla grana koja i dalje napreduje i produžava vijek trajanja ovoj starici.

Platan istočni, *Platanus orientalis* L.; U samom gradu, na prostoru uz Dom zdravlja Travnik, locirana su četiri krasna primjerka platana, koji svojim opsegom, visinom i ljepotom krošnji zaslužuju da im se posveti više pažnje. U njihovoj neposrednoj blizini je i reprezentativni primjerak gorskog javora (*Acer pseudoplatanus* L.) koji pobuđuje istu pažnju i zavrjeđuje isti tretman.

Travnička lipa, *Tilia travnicensis* Maly; Jedan od najzanimljivijih i najatraktivnijih primjera biljnoga sadržaja Travnika predstavlja drvoređ lipa. Godine 1905. poznati botaničar Karlo Malý, krstareći ovim krajevima, nalazi u ovom drvoredu novu vrstu lipe koja po Travniku dobiva ime. Pretpostavlja se da je drvoređ posađen negdje oko 1893. godine kada je počela s radom Tvornica duhana u Travniku. U drvoredu se, osim različitih vrsta lipe (europska, travnička, malolisna, velelisna), nalazi i nekoliko stabala platana (*Platanus occidentalis* L.), jasena (*Fraxinus exelsior* L.) i javora (*Acer obtusatum* Kit.). Visina stabala lipe dosežu i do 30 m, a promjera su i do 2 m. Ovaj drvoređ je pod zaštitom.

Vodopad na rječici Pljačkovac- Vlašić

Dva vodopada na rječici Pljačkovac, desnoj pritoci rijeke Ugar, između sela Sažići, Radojčići i Krika, pod zaštitom su od 1954. godine. Vodopadi su visine oko 18 - 20 m, širine 2 - 4 m. Širina varira prema količini vode, jer je u ljetnom periodu vodostaj rječice nešto niži, ali nikada ne presušuju. Nalaze se u podnožju pećine Pljačkovac. Na ovom prostoru ima mnoštvo pećina, okomitih klisura, proplanaka i livada privlačnih i pristupačnih za posjetitelje.

Rijeka Ugar -Vlašić

Rijeka Ugar se od izvora do ušća u rijeku Vrbas proteže u dužini od 45 km. Na svom putu, probijajući se kroz stijene tvori duboke, nepristupačne kanjone, u kojima se sačuvala nedirnuta priroda. Vodom ga obogaćuju i njegove dvije desne pritoke, Ilomska i Kobiljska rijeka. Na svom putu rijeka Ugar tvori i jedan manji vodopad, dok se na pritoci Ugra rječici Ugrić nalaze čak tri ljupka vodopada.

Na području općine Travnik prisutne su brojne prirodne vrijednosti koje nisu stavljene pod zaštitu. Na osnovu preliminarne kategorizacije u okviru Prostornog plana Federacije BiH i kategorizacije u sklopu Prostornog plana Srednjobosanskog kantona 2005-2025, kao područje od posebne važnosti i sadržaja neponovljivog fenomena prirodnog naslijeđa, izdvojeni su Zaštićeni krajolik „Vlašić“ (P 22.750 ha) i Zaštićeni krajolik „Ranča“ (P 11.475 ha).

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine je u sklopu Privremene liste nacionalnih spomenika uvrstila Vlašić kao prirodno dobro.

4. DEMOGRAFSKA SLIKA I TRŽIŠTE RADA

U općini Travnik na prostoru od 529 km² živi 57.543 stanovnika² u 90 naseljenih mjesta organizovanih u 34 mjesne zajednice, u 16.641 domaćinstvo i 23.139 stanova. Gustina naseljenosti općine Travnik, u odnosu na preliminarne rezultate popisa stanovnika, je 102,9 st/km² i znatno je veća od prosjeka Srednjobosanskog kantona ili Federacije BiH.

4.1. Preliminarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava i stanova po naseljenim mjestima na području općine Travnik³

Naseljeno mjesto	Ukupno popisanih osoba	Broj popisanih domaćinstava	Broj popisanih stanova
Bačvice	597	166	201
Bandol	204	60	67
Bijelo Bučje	739	183	208
Bilići	311	87	87

² Preliminarni rezultati Federalni Zavod za statistiku.

³ Federalni Zavod za statistiku

Brajići	646	159	233
Brajkovići	540	122	178
Brankovac	316	84	100
Čifluk	118	32	35
Čosići	451	123	283
Čukle	720	142	196
Dolac	533	142	184
Dolac na Lašvi	459	150	176
Donja Trebeuša	92	23	51
Donje Krčevine	325	85	118
Donji Korićani	11	5	14
Dub	1.041	245	348
Đelilovac	910	239	284
Fazlići	193	50	69
Gladnik	344	94	102
Gluha Bukovica	964	232	379
Goleš	437	121	144
Gornja Trebeuša	110	28	34
Gornje Krčevine	597	162	179
Gornji Korićani	67	12	35
Gradina	388	107	131
Grahovčići	563	97	108
Grahovik	309	94	143
Guča Gora	582	183	244
Hamamdžići	258	78	106
Han Bila	715	194	257
Jezerci	398	101	151
Kljaci	672	195	262
Kokošari	31	11	17
Komar	-	-	-
Kraljevice	178	50	58
Krpeljići	681	157	207
Kruševo Brdo I	-	-	-
Kruševo Brdo II	-	-	-
Kula	559	169	18
Kundići	88	25	34
Lovrići	109	32	40
Mała Bukovica	134	45	58
Maline	1.158	294	360
Miletići	118	25	27
Miškića Brdo	96	31	51
Mosor	267	74	91
Mudrike	556	144	208
Nova Bila	767	241	262
Orahovo	421	114	160
Orašac	-	-	-
Orlice	-	-	-
Ovčarevo	513	148	160
Paklarevo	997	277	450
Podkraj	575	131	134
Podovi	1.174	286	386
Podstinje	648	160	199
Pokrajčići	1.655	485	508
Poljanice	268	60	104
Polje Slavka Gavrančića	370	117	145
Prići	216	48	61

Pulac	424	106	120
Putičevo	1.282	396	467
Radića Brdo	243	70	86
Radojčići	315	75	87
Radonjići	131	39	46
Ričice	615	169	203
Runjići	166	51	65
Sažići	24	7	30
Sečevo	177	46	67
Seferi	432	118	150
Selići	307	86	117
Skomorje	116	26	75
Slimena	1.328	360	484
Suhi Dol	513	134	153
Šešići	192	59	63
Šipovik	252	87	164
Šišava	200	69	1.715
Travnik	16.534	5.524	6.962
Turbe	4.029	1.226	1.596
Turići	677	196	242
Varošluk	709	181	222
Velika Bukovica	105	33	55
Vidoševići	152	49	69
Vilenica	22	6	18
Višnjevo	1.001	231	345
Vitovlje	588	159	237
Vlahovići	324	93	117
Vranići	60	21	22
Zagrađe	456	105	153
Zaselje	-	-	-
Ukupno općina Travnik	57.543	16.641	23.139

4.2. Broj rođene djece i broj umrlih lica⁴:

r.br.	Godina	Broj rođene djece	Broj umrlih lica	Prirodni priraštaj
1.	2010	2064	1137	927
2.	2011	1950	1133	817
3.	2012	1993	1165	828
4.	2013	1857	1052	805
5.	2014	1524	902	622

Iz prethodnog pregleda je vidljivo da je u prethodnom petogodišnjem periodu evidentno da je veći broj rođene djece u odnosu na broj umrlih osoba.

4.3. Migracijski trendovi⁵

Na području općine Travnik kao nasljeđe prethodnih ratnih zbivanja još uvijek je evidentno da se dio stanovnika nije vratio u svoje prijeratne domove. Broj povratnika i broj raseljenih lica po godinama za prethodnih 5 godina dat je u sljedećem pregledu:

⁴ Služba za opću upravu i BIZ

⁵ Služba za obnovu, izbjeglice i raseljena lica

Redni broj	Period	Povratnici	Raseljena lica
1.	2010	92	1.495
2.	2011	41	1.472
3.	2012	27	1.461
4.	2013	12	1.460
5.	2014	6	1.457

4.4. Nezaposlene osobe po stručnoj spremi:⁶

Ukupno	NKV	PKV i NSS	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
svega	8.041	3.029	108	2.530	1.761	46	342
žena	3.322	1.292	35	778	871	2	220

4.5. Pregled broja nezaposlenih demobilisanih boraca, članova porodica poginulih ili nestalih boraca odbrambeno-oslobodilačkog rata i dr.:

Ukupno	Demobilisanih boraca	Član porodice		Ratni vojni invalidi	Invalidi civilne žrtve rata	Ostali invalidi
		Poginulog	Nestalog			
2.171	1.946	93	1	95	6	30

Na području općine Travnik krajem 2014.godine evidentirano je 12.069 zaposlenih osoba. Prosječna netto plaća iznosila je 659,00 KM, koja je u odnosu na prosječnu plaću Federacije BiH manja za 20%, a u odnosu na prosječnu plaću u Srednjobosanskom kantonu manja za 2%.

Broj evidentiranih penzionisanih lica na području općine Travnik u 2014.godini je bio 8.270, od toga 4.349. korisnika starosne penzije, 1.462 invalidske i 2.459 korisnika porodične penzije, sa ukupno isplaćenom prosječnom penzijom u iznosu od 369,18 KM.

5. PRIVREDA

Općina Travnik pripada razvijenim općinama u Federaciji BiH i nalazi se na 30 mjestu od ukupno 79 općina Rang liste razvijenosti općina u Federaciji BiH.

Nivo razvijenosti općina SBK i Federacije F BiH dat je u sljedećoj tabeli⁷:

Općine	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učenika (osn+sred) na 1000 stanovnika	GDP po glavi stanovnika	Index odsutnosti stanovništva	Federacija BiH = 100					Index razvijenosti
						Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stanovnika	GDP/po glavi stanovnika	Odsutno stanovništvo	
Bugojno	11,1	60,0	123	3.696	-20,8	58,2	72,1	99,0	50,3	64,1	68,7
Busovača	10,8	64,9	148	4.298	-15,4	56,9	61,7	118,7	58,5	99,2	79,0

⁶ Služba za zapošljavanje KSB/SBK

⁷ Federalni zavod za programiranje razvoja
Strategija razvoja općine Travnik

Dobretići	6,7	72,2	25	0	-86,9	35,2	46,1	20,4	0,0	368,4	-53,3
Donji Vakuf	11,1	66,0	144	3.729	-43,4	58,6	59,3	115,4	50,8	-83,6	40,1
Fojnica	16,2	53,8	133	8.860	-28,7	85,4	85,2	107,0	120,6	12,3	82,1
G.Vakuf-U.	13,1	56,3	134	3.681	-25,9	69,0	80,0	107,7	50,1	30,3	67,4
Jajce	12,1	58,0	136	4.990	-44,0	63,8	76,4	109,0	68,0	-88,1	45,8
Kiseljak	17,4	43,5	151	5.011	-15,0	91,5	107,3	121,3	68,2	102,0	98,1
Kreševo	21,5	38,5	131	6.290	-18,9	113,2	117,9	105,0	85,7	76,1	99,6
Novi Travnik	13,4	55,1	130	4.816	-18,8	70,7	82,5	104,7	65,6	77,1	80,1
Travnik	22,2	40,k0	153	6.618	-22,3	116,7	114,7	122,8	90,1	54,1	99,7
Vitez	23,4	42,5	140	5.428	-9,2	123,2	109,4	112,1	73,9	139,7	111,7
SBK	16,1	50,6	139	5.163	-25,5	84,9	92,0	111,8	70,3	33,3	78,5
Federacija BiH	19,0	46,9	125	7.344	-15,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

U 2014.godini na području općine Travnik poslovalo je ukupno 2.473 privredna subjekta, od toga 918 pravnih lica, sa 556 podružnica i 999 fizičkih lica. Broj registrovanih privrednih subjekata na 1000 stanovnika je 45,4.

GDP po glavi stanovnika u 2014.godini iznosio je 6.618 KM, što je u odnosu na F BiH manje za 10%, a u odnosu na SBK veće za 20%.

Pokrivenost uvoza izvozom u 2014.godini je 96,43%.

Ostvarena vanjskotrgovinska razmjena na području SBK i FBiH data je u sljedećem pregledu:

Naziv općine	Uvoz u hilj. KM	Učešće u uvozu u %	Izvoz u hilj. KM	Učešće u izvozu u %	Pokrivenost uvoza izvozom u %	Saldo robne razmjene u KM
Bugojno	30.472	0,29	45.339	0,78	148,79	14.867
Busovača	15.129	0,15	29.708	0,51	196,36	14.579
Dobretići	0	0,00	0	0,00	0,00	0
Donji Vakuf	3.805	0,04	11.278	0,20	296,40	7.473
Fojnica	2.634	0,03	2.010	0,03	76,31	-624
G.Vakuf-Uskoplje	21.554	0,21	30.230	0,52	140,25	8.676
Jajce	39.471	0,38	128.246	2,22	324,91	88.775
Kiseljak	93.552	0,90	41.085	0,71	43,93	-52.437
Kreševo	71.565	0,69	5.369	0,09	7,50	-66.196
Novi Travnik	31.733	0,31	46.732	0,81	147,27	14.999
Travnik	220.368	2,13	212.493	3,68	96,43	-7.875
Vitez	285.359	2,76	26.587	0,46	9,32	-258.772
SBK	815.612	7,88	579.077	10,02	71,00	-236.535
Federacija BiH	10.353.991	99,83	5.778.901	99,91	55,81	-4.575.090

Struktura GDP-a po godinama

Općina	2014		2013		2012		2011	
	GDP (hiljade KM)	GDP/1 stanovnik	GDP (hiljade KM)	GDP/1 stanovnik	GDP (hiljade KM)	GDP/1 stanovnik	GDP (hiljade KM)	GDP/1 stanovnik
Travnik	360.356	6.618	352.808	6.467	343.760	6.300	334.908	6.115
Srednjobosanski kanton	1.304.147	5.163	1.276.830	5.044	1.244.084	4.906	1.212.048	4.772

Posmatrajući GDP općine Travnik uočava se da on u posljednjih nekoliko godina ima pozitivnu stopu rasta, gdje u odnosu na ostale općine SBK, Travnik prednjači.

Bruto domaći proizvod (GDP) u F BiH za 2014.godinu

Općina	Stanovništvo	GDP – u hilj. KM	GDP po glavi stanov. U KM	GDP po glavi stanov. U KM F BiH = 100
Bugojno	37.146	137.278	3.696	50,3
Busovača	15.970	68.640	4.298	58,5
Dobretići	628	0	0	0,0
Donji Vakuf	13.805	51.479	3.729	50,8
Fojnica	11.621	102.959	8.860	120,6
Gornji Vakuf - Uskoplje	18.648	68.640	3.681	50,1
Jajce	24.070	120.119	4.990	68,0
Kiseljak	20.545	102.959	5.011	68,2
Kreševo	5.456	34.320	6.290	85,7
Novi Travnik	24.942	120.119	4.816	65,6
Travnik	54.452	360.356	6.618	90,1
Vitez	25.290	137.278	5.428	73,9
SBK	252.573	1.304.147	5.163	70,3
Federacija BiH	2.336.772	17.159.815	7.344	100,0

5.1. Prirodni resursi

Prirodni resursi kojima obiluje općina Travnik na kojima se temelji ekonomski razvoj, čine: šumski resursi, mineralne sirovine i nemetali, poljoprivredno zemljište, hidroenergetski potencijali, te prirodne ljepote.

5.1.1. Šume

Šumski resursi omogućavaju prije svega visok kvalitet zdravog življenja na ovom području, predispozicije za razvoj drveno-prerađivačke industrije, kao i širok spektar drugih poduzetničkih djelatnosti, prije svega turizma i turističke privrede.

Na šumskom zemljištu prevladava bukva, jela i smrča, koje su izvanredne kvalitete. Šume i šumsko zemljište su u privatnom i državnom vlasništvu i zauzimaju 52,5% ukupne površine općine Travnik.

Kantonalno Ministarstvo putem Kantonalne uprave obavlja stručne poslove upravljanja privatnim šumama, a Šumsko privredno društvo pod nazivom „Srednjobosanske šume/Šume Središnje Bosne“ upravlja državnim šumama.

Općina Travnik je u saradnji sa Kantonalnim Ministarstvom šumarstva, poljoprivrede i vodoprivrede, te Šumsko-gospodarskim društvom „Šume Središnje Bosne“, Kantonalnom upravom za šumarstvo i Holandskom razvojnom agencijom (SNV) izradila Elaborat o proglašenju šuma sa posebnom namjenom na lokalitetu Ugrić na Vlašiću. Ukupna površina zaštićenog područja je 1.741,40 ha. Elaboratom su definisana ograničenja u pogledu gospodarenja šumama i ograničenja u pogledu zaštite voda, a sve radi bolje opskrbe stanovništva pitkom vodom i razvoja turizma na području Vlašića.

Pregled površina pod šumom

r.b.	Kategorija šume	Državne šume (površina u ha)			Privatne šume (površina u ha)	Sveukupno u ha
		neminirano	minirano	ukupno		
1.	Visoke šume sa prirodnom obnovom	14.538,90	1.364,30	15.903	2.325	18.229
2.	Šumski zasadi-kulture	2.592,10	205,4	2.797,50	2,36	2.800
3.	Izdanačke šume	3.019,20	607,7	3.626,90	1.611,68	5.239
4.	Goleti ispod gornje granice privredne šume	1.964,60	161,1	2.125,70	29,31	2.155
5.	Neproduktivne šume-	953,4	756,9	1.710,3	140,17	1.850

	ostale neproduktivne površine					
6.	Sporne površine-uzurpacije	148,5	1,8	150,3		150
	Ukupno	23.216,70	3.097,20	26.313,90	4.108,90	30.423

5.1.2. Mineralne sirovine

U dolini Bile bušenjem je ustanovljen II padinski ugljeni sloj čija debljina varira od 4 do 12 metara. Jače je u njemu prisustvo laporca i krečnjaka. Oko 40 metara ispod ovog ugljenog sloja nalazi se III padinski ugljeni sloj čija debljina u prosjeku iznosi oko 5 metara. Utvrđene su rezerve mrkog uglja početkom 60-ih godina kada je i počeo rad Rudnika, prvo kroz jamsku, a kasnije i površinsku eksploataciju. Dosadašnjim rezultatima istraživanja na ovom području zalihe uglja se procjenjuju na 48,7 mil. tona, od čega bilansne količine iznose 21,7 mil. tona.

Pored uglja kao nemetalične sirovine evidentirana su i nalazišta barita, žičnog kvarca, azbesta, dolomita, kamena i šljunka.

Pojave metala su mnogobrojne na području općine Travnik (magnetit, pirit, hematit, bakar), ali su jedino pojave željeza od ekonomskog značaja.

5.1.3. Poljoprivredna proizvodnja

Općina Travnik raspolaže sa 17.378 ha obradive površine, od toga 8.468 ha oranica i bašti, 1.007 ha voćnjaka, 7.903 ha livade i 5.396 ha pašnjaka.

Ako se uzmu u obzir površine raspoloživog obradivog zemljišta (oranice, bašte, voćnjaci, livade) i broj stanovnika, Travnik ima oko 0,32 ha obradivog zemljišta po glavi stanovnika, što je prema standardima iznad minimalnog nivoa koji omogućava proizvodnju dovoljnu za prehranu stanovništva općine.

Na području općine, a prema urađenoj karti bonitetnih kategorija nije zastupljena I kategorija zemljišta.

5.1.3.1. Zastupljene kategorije zemljišta na području općine Tavnika po %

II kategorija	III kategorija	IV kategorija	V kategorija	VI kategorija	VII kategorija
0,6%	0,6%	8,4%	11,4%	14,3%	7,1%

Velike površine pašnjaka izuzetno su povoljne za razvoj ovčarstva, kvalitetno ovčije mlijeko osnova je za pravljenje nadaleko poznatog ovčijeg sira, po kome je travnički kraj prepoznatljiv. Taj sir kao autohtona vrsta domaćeg bijelog sira od ovčijeg mlijeka, u salamuri, koji je zasigurno brend ovih prostora, zauzima jedno od najvažnijih mjesta među autohtonim mliječnim proizvodima.

5.1.3.2. Brojno stanje stoke⁸

r.br.	Vrsta	Brojno stanje
1.	Goveda	5.900
2.	Krave i steone junice	3.250
3.	Ovce	35.000
4.	Ovce za priplod	28.000

⁸ Federalni Zavod za statistiku
Strategija razvoja općine Travnik

5.	Koze	300
6.	Svinje	1.600
7.	Konji	450
8.	Kokoši i čurke	35.065
9.	Košnice pčela	4.000

Biljna proizvodnja je na području općine Travnik srednje razvijena, jer se većina domaćinstava bavi mješovitom poljoprivrednom proizvodnjom, a manji broj domaćinstava je specijalizovano i tržišno orjentisano.

5.1.3.3. Struktura proizvodnje žitarica⁹

r.br.	Vrsta usjeva	Ukupna površina u ha	Pronos u tonama	Ukupno u tonama
1.	Pšenica merkantil	315	2,5	787
2.	Raž	7	2,5	18
3.	Ječam	120	2,5	300
4.	Zob	30	2,0	60
5.	Kukuruz u zrnu	60	2,0	120
6.	Tritikale	15	2,0	300
7.	Heljda	5	1,0	5

5.1.3.4. Struktura proizvodnje povrća¹⁰

r.br.	Vrsta	Ukupno površina u ha	Prinos ukupno u tonama	Ukupno u tonama
1.	Krompir	175	4,0	700
2.	Mrkva	10	1,8	18
3.	Crni luk	30	1,5	45
4.	Bijeli luk	10	1,5	15
5.	Grah	30	0,8	24
6.	Grašak	20	1,0	20
7.	Kupus i kelj	60	2,4	144
8.	Paradajz	7	0,4	28
9.	Svježa paprika	6	2,0	12
10.	Krastavci	5	2,0	10
11.	Salata, špinat, ostalo	6	6	12

5.1.3.5. Struktura proizvodnje voća¹¹

r.br.	Vrsta	Prinos u tonama
1.	Jabuke	193
2.	Kruške	123
3.	Šljive	248
4.	Dunje	0,6
5.	Trešnje	39
6.	Višnje	22
7.	Orasi u ljusci	27
8.	Maline	2
9.	Jagode	2

⁹ Federalni Zavod za statistiku

¹⁰ Federalni Zavod za statistiku

¹¹ Federalni Zavod za statistiku

Kako u Bosni i Hercegovini, tako i na području općine Travnik, poljoprivredni sektor prate razna ograničenja koja nepovoljno utiču na intezivni razvoj poljoprivrede. Ta ograničenja su prije svega usitnjenost posjeda, izvozna ograničenja, nekontrolisana vlastita proizvodnja, neuređeno zemljište, nedostatak mehanizacije, nedovoljna investiciona ulaganja, kao i nedovoljan transfer znanja u pojedinim granama poljoprivrede.

Poljoprivredna proizvodnja je uglavnom prirodna proizvodnja na porodičnim gazdinstvima i služi za podmirenje prehrambenih potreba porodica, a manjim dijelom je komercijalna proizvodnja koja uglavnom nije ugovorno vezana sa prerađivačima izuzev proizvodnje mlijeka i sira, jagodičastog voća, te šumskih plodova.

Poticajna sredstva za razvoj poljoprivrede poljoprivrednici ostvaruju od strane viših nivoa vlasti, dok se na nivou općine u Budžetu počev od 2014.godine obezbjeđuje za ove namjene određeni iznos sredstava.

5.1.4. Hidroenergetski potencijali

Bogat hidroenergetski potencijal predstavlja vrijednu osnovu za proizvodnju energije za snabdijevanje potreba stanovništva i industrije te kvalitetne mogućnosti za razvoj općine.

Općina Travnik raspolaže znatnim kapacitetima za razvoj obnovljivih i alternativnih izvora energije.

5.1.5. Turizam

Turizam kao ekonomska i društvena pojava intezivno je prisutna na općini Travnik i predstavlja jedan od faktora i daljnjih pravaca u njenom cjelokupnom razvoju. Prirodne ljepote i bogato kulturno historijsko naslijeđe predstavljaju potencijal za razvoj turizma.

Najznačajniji ekonomski efekat je u samoj turističkoj potrošnji, kroz posjete i boravke turista na području općine Travnik, koja svojim multiplikativnim efektima utiče na povećanje transakcija u prodaji proizvoda i usluga u nizu djelatnosti što se dalje reflektuje na sveukupan razvoj općine Travnik, predstavljajući „izvoz na kućnom pragu“ uz priliv finansijskih sredstava.

Također, turizam u općini Travnik zapošljava direktno ili indirektno, te povremeno ili u kontinuitetu veliki broj osoba (procjene su da preko 2.000 osoba ima određene prihode od turizma ne samo sa svih područja općine Travnik, nego i šire).

Prema dosadašnjim turističkim kretanjima, turističkoj potrošnji i potencijalima područje općine Travnik možemo podijeliti na:

- Planinsko turističku destinaciju Vlačić
- Gradski dio općine Travnik
- Ostala područja općine Travnik.

Planinsko turistička destinacija Vlačić predstavlja područje sa najintezivnijim turističkim kretanjima i turističkoj potrošnji na području općine Travnik.

Okosnicu razvoja planinskog turizma predstavlja Sportsko-rekreacioni centar „Babanovac“ (1100-1350 mnv) koji je po svim karakteristikama uveliko prerastao u turističko planinsko mjesto.

Pored tradicionalnog zimskog turizma, već duži niz godina se uspješno razvijaju i drugi selektivni oblici: kongresni turizam, wellness turizam, sportski turizam, adventure turizam i dr.

sa trendom povećanja posjeta i potrošnje tokom čitave godine, što je u značajnijoj mjeri uticalo na smanjenje izražene zimske sezonalnosti.

Posebne komparativne prednosti planine Vlašić su povoljan geoprometni položaj, klimatski faktori, potencijalni ljudski resursi Vlašićkog platoa, te prirodne atrakтивности koje su disperzivne na širem području planine.

Visok stepen razvijenosti je izražen kroz receptivne faktore, prevashodno kroz raznovrsne, kvalitetne i različite vrste smještajnih kapaciteta i ugostiteljskih objekata za ishranu, cjelokupnu komunalnu infrastrukturu podređenu turistima i posjetiocima, sportske objekte i terene, vertikalni transport i ostale objekte za rekreaciju i zabavu koji su najviše koncentrisani na području Babanovca.

Na širem području Babanovca intenzivno je zastupljen turizam i kompletno naselje je u funkciji posjetiocima i boravku na planini.

Također, u kontinuitetu, područje Babanovca i drugih planinskih naselja, Gostilj i Galica, su jedno od najizraženijih investicionih aktivnosti privatnog sektora i NVO sektora koji su u značajnoj mjeri direktni ili indirektni faktori razvoja turizma ovog cjelokupnog planinskog prostora.

Stvarajući uslove za dalji razvoj turizma na ovoj turističkoj destinaciji usvojen je od strane Vlade SBK Master plan razvoja turizma Vlašića za područje općine Travnik.

Gradski dio općine Travnik

Iako na kompletnom urbanom području Travnika postoje turistički potencijali, najizraženija kretanja i potrošnja (prema intezitetu) je u starijim dijelovima grada, gdje je najveća koncentracija atraktivnih–antropogenih faktora iz različitih historijskih perioda koje daju specifičnost ovog prostora i to: kulturno/historijsko naslijeđe, umjetnički, etnosociološki i ambijentalni faktori koji su djelimično ili u manjem obliku turistički valorizirani.

Historijska jezgra i bogato graditeljsko naslijeđe iz srednjovjekovnog, osmanskog, austrougarskog perioda i stilskih razdoblja 20. vijeka očuvano je u gradskoj zoni, zbog čega je Travnik dobio epitet muzeja na otvorenom.

Faktor razvoja turizma predstavlja i činjenica da je Travnik kulturno, administrativno, zdravstveno, obrazovno i sportsko sjedište SBK, te da ima izgrađen imidž, ali nedovoljno turistički valoriziran, „Vezirskog grada“, „Grada nobelovca“, „Grad sira i Travničkih čevapčića“, itd.

Pored historijskog i znanstvenog aspekta, kulturno naslijeđe travničkog kraja svojim bogatstvom i raznolikošću čini komparativnu prednost u odnosu na okruženje koje ne posjeduje tako bogat kulturni potencijal. U isto vrijeme ono predstavlja i mogućnost da zajedno sa drugim općinama koje imaju očuvane znamenitosti (Jajce, Prusac, Fojnica, Kreševo), sadržajno oblikuje i obogati fizionomiju turističke ponude u srednjoj Bosni. Tako Travnik sa imidžom vezirskog grada i rodnog mjesta nobelovca Ive Andrića ima drugačiju ponudu na turističkoj ruti u srednjoj Bosni u odnosu na Jajce kao kraljevski grad, Fojnicu i Kreševo kao duhovna franjevačka sjedišta, Prusac kao drevno islamsko dovište itd..

Smještajni kapaciteti su limitiran receptivni faktor i isti je uslovio da su turistička kretanja najizraženija u vidu izletničkog turizma, pretežito tranzitnog karaktera, što ograničava razvoj

drugih selektivnih oblika turizma, te ostali ključni receptivni faktori su prilagođeni izletničkom turizmu.

Ostala područja općine Travnik

Turističke posjete i potrošnja je u manjem obliku zastupljena na ostalim područjima općine Travnik i to pretežno uz cestovne komunikacije (tranzitnog karaktera) kao i iz Travnika i prema Vlašiću, na području Nove Bile, naselja Dolac, Turbeta i Komara u kojima su izraženo zastupljeni receptivni faktori kroz ugostiteljske objekte za prehranu i dijelom smještajnih kapaciteta uz atraktivnosti koje se nalaze duž cestovnih komunikacija.

Šire područje dolina Lašve i Bile bogato je arheološkim lokalitetima iz prethistorijskog i antičkog perioda, nekropolama i utvrdama iz srednjega vijeka i sa očuvanim primjercima tradicionalne arhitekture i narodnog graditeljstva, kao i sakralnim objektima, među kojima se veličinom i bogatstvom pokretnog naslijeđa izdvaja Franjevački samostan u Gučoj Gori. Potencijali za razvoj turizma u izvangradskoj zoni su veliki i tek su u začetku. Potrebno je planski osmisliti sadržaj za boravak i obilazak turista na području turbetskog i biljanskog kraja, pokrenuti sistemsko uvezivanje i kreiranje programa koji će omogućiti aktivno uključivanje subjekata lokalne zajednice u razvoj turističke ponude. U tom smislu treba u narednom periodu djelovati na okolišnom i infrastrukturnom uređenju atraktivnih prirodnih i kulturno-historijskih lokacija, formiranju turističkih ruta, gastronomske ponude, domaće radinosti i smještaja u seoskim domaćinstvima.

5.1.5.1. Pregled i broj noćenja na području općine Travnik¹²

Godina	2009.godina	2014.godina
Broj noćenja	15.390	30.301

Prema podacima Turističke zajednice SBK/KSB iz tabele je vidljivo da je broj noćenja iz 2009.godine približno udvostručen u 2014.godini, ali ipak statistički podaci nisu relevantan podatak, obzirom da najveći broj noćenja nije evidentiran.

Također, prema evidentiranim podacima TZ SBK u 2014.g. 15.189 gostiju je boravilo na području općine Travnik i najviše su zastupljeni domaći turisti sa 67%, 8% turisti iz Hrvatske, 4% Slovenije, 3% Kuvajta, 2% Turske, itd.

Realne rocjene ostvarenih noćenja su daleko veće iz razloga što najveći broj smještajnih kapaciteta nije sistematizovan, iz čega se može zaključiti da je općina Travnik daleko više posjećena i sa većim brojem noćenja.

5.1.5.2. Struktura smještajnih kapaciteta na području općine Travnik zaključno sa 31.12.2014.g.¹³

r.b.	Naziv objekta	Kategorija	Broj smještajnih jedinica	Broj ležaja
1.	Hotel „Pahuljica“	Nije kategorisano	31	87
2.	Motel „Bosna“	***	12	15
3.	Motel „Consul“	***	8	16

¹² Turistička zajednica SBK/KSB

¹³ Turistička zajednica SBK/KSB
Strategija razvoja općine Travnik

4.	Motel „Bajra“	***	15	35
5.	Pansion „Villa Trenica“	***	16	40
6.	Pansion „Kelly“	Nije kategorisan	8	26
7.	Hotel „Villa Ugar“	Nije kategorisan	25	62
8.	Pansion „Relax“	Nije kategorisan	8	28
9.	Motel „Aba“	***	13	33
10.	Hotel „Lipa“	***	22	33
11.	Hotel „Vlašić“	Nije kategorisan	26	60
12.	Hotel „Sunce“	***	55	105
13.	Hotel „Central“	***	12	34
14.	Motel „Nobil“	**	9	18
15.	Motel „Dani“	***	10	28
16.	Motel „Vlašić ski“	Nije kategorisan	14	40
17.	Hotel „Babanovac“	***	31	111
18.	Hotel „Blanca“	*****	54	108
19.	Pansion „Libertas“	Nije kategorisan	6	17
20.	Motel „Calypso“	***	8	18
21.	Eko-fis	***	40	100
22.	Turistički apartmani „Amna“	***	8	16
23.	Turistički apartmani „Orbico“	**	10	28

Ugostiteljska djelatnost kao grana privrede odvija se u 225 registrovanih ugostiteljskih objekata.

5.2. Industrija

Na području općine Travnik egzistira značajan broj privrednih subjekata koji se bave tekstilnom i obućarskom industrijom, drvnom, farmaceutskom, metalnom, građevinskom, izdavačko-štamarskom djelatnošću i prehrambenom industrijom.

Travnik ima tradiciju u tekstilnoj industriji. Nosioци tekstilne industrije su: Konfekcija „Borac“, „Fortitudo“, „Nobil“, „Prevent“ d.o.o. Travnik, „Master Fashion“ i „MEN Komerc“. Sva navedena pravna lica bave se uglavnom proizvodnjom odjevnih predmeta osim „Nobil“-a koji se bavi proizvodnjom madraca i posteljina.

U proizvodnji obuće prednjači „Olip“ d.o.o. Tvornica obuće, „BFM“ d.o.o. Slimena, „Univerzal Brajić“ d.o.o., „Kavat“ d.o.o. Travnik, „Maguba“ d.o.o. Turbe. Pored ovih nosioca u proizvodnju obuće uključeno je i niz obrtničkih radnji koje imaju uspostavljene kooperantske odnose sa navedenim nosiocima ove proizvodnje.

Drvena industrija na području općine odvija se u tvornicama, odnosno pilanama koje su rasprostranjene na cijelom području općine (Travnik, Turbe, Dolac, Nova Bila, Han Bila, Pode, Gluha Bukovica). Ovom djelatnošću bave se privredna društava čija je djelatnost usmjerena uglavnom na proizvodnju fasadne stolarije i rezane građe, te proizvodnju šibica.

Farmacetska industrija

Ova grana industrije zastupljena je u postratnom periodu, a nosilac ovog razvoja je „Pharmamed“ d.o.o. Travnik. „Pharmamed“ je proizvođač herbalnih medicinskih proizvoda, dijetalnih proizvoda i kozmetike. Svojim visoko stručnim kadrovima, specifičnim proizvodnim

programom i vrlo ambicioznim izvoznim poslovima „Pharmamed“ predstavlja jednu od stabilnijih i respektivnijih privrednih društava u BiH.

Nosioci razvoja u oblasti metalne industrije su: GS Tvornica mašina Slimena koja se bavi proizvodnjom metalnih dijelova, Metalrad Turbe koji se bavi proizvodnjom odlivaka i obradom metala, te Remontni Zavod Travnik koji se bavi remontom, baždarenjem, servisiranjem i drugim metalo-prerađivačkim uslugama.

Građevinskom operativom bavi se 12 građevinskih firmi i to kako u oblasti niskogradnje, tako i u oblasti visokogradnje.

Izdavačko-štamparska djelatnost

Sa savremenim kapacitetima i potrebnim stručnim kadrom štamparsku i izdavačku djelatnost obavljaju 2 pravna subjekta, i to: Štamparija Print GS i Multimedia Print. U manjem obimu štamparskom djelatnošću bave se i nekoliko obrtničkih radnji.

Prehrambena industrija

Područje Travnika pogodnog za razvoj poljoprivrede rezultiralo je i razvojem prehrambene industrije.

Ovom djelatnošću na području općine Travnik bavi se 9 privrednih subjekata, i pregled istih, kao i djelatnost, može se vidjeti u tabeli:

r.br.	Naziv preduzeća	Djelatnost
1.	Poljorad d.o.o. Turbe	Proizvodnja kiselog kupusa i mliječnih proizvoda
2.	Feniks d.o.o. Travnik	Proizvodnja tjestenine
3.	„Adelina F“ d.o.o.	Proizvodnja jufki, kadaifa, kolača
4.	Bajra d.o.o. Travnik	Proizvodnja, prerada i promet mesa i prerađevina od mesa
5.	„Prima – Inter“	Proizvodnja i prerada mesa
6.	Unija Inn d.o.o.	Proizvodnja čipsa, smokija
7.	ABBA	Proizvodnja hljeba, peciva, pita i kolača
8.	TIM Smajić Komerc d.o.o.	Proizvodnja, prerada i promet mesa i prerađevina od mesa
9.	MOGUL d.o.o. Travnik	Proizvodnja lizala i bombona
10.	Best d.o.o. Travnik	Proizvodnja sokova
11.	Grand 99 d.o.o.	Proizvodnja sokova
12.	Dervić ER d.o.o. Travnik - Turbe	Proizvodnja hljeba, peciva, pita i kolača
13.	MAVI d.o.o. Travnik	Proizvodnja tjestenine

Trgovinska djelatnost odvija se preko velikih trgovačkih centara (Best, Bingo, Konzum, Grand 99) rasprostranjenih na cijelom području općine Travnik i manjih trgovinskih objekata u vlasništvu fizičkih lica (njih 213).

5.3. Komunalna oblast

Vodosnabdijevanje na užem gradskom području općine i mjesnim zajednicama Kalibunar, Slimena, Vakuf, Dolac i Ilovača, te području Turbeta, vrši JKP „Bašbunar“ i to sa izvorišta Plava voda, Bašbunar i Goleš. Za područje Nove Bile i Pokrajčića vodosnabdijevanje vrši JKP „Trebišnjica“ sa izvorišta Trebišnjica. Sa izvorišta Ugar vodom se snabdijevaju naselja

Vitovlje, Mudrike, Šišava sa turističkim naseljem Babanovac, a snabdijevanje vrši SRC „Vlašić“. U prethodnih 5 godina znatna finansijska sredstva su uložena u vodovodnu mrežu i time obezbjeđeno vodosnabdijevanje većeg broja građana na području općine Travnik.

Pored obezbjeđenih sredstava iz Budžeta Općine Travnik za proširenje, rekonstrukciju i sanaciju postojećih vodovodnih sistema treba istaći da je izvršena realizacija 3 projekta u oblasti vodosnabdijevanja za koja su obezbjeđena sredstva od strane donatora, i to vodovod Karaula koji je sufinansiran sredstvima Ambasade Japana, te vodovod Gostilj za koji su obezbjeđena sredstva od strane Turske Agencije za međunarodnu saradnju i razvoj (TIKA) i proširenje vodovodnog sistema Trebišnjica za koji su sredstva obezbjeđena od strane dijelom viših nivoa vlasti, a dijelom od strane vjerske organizacije iz Amerike.

SRC „Vlašić“ je proveo niz većih zahvata na popravci i instalisanju nove mreže kojom upravlja ovo preduzeće. Izvršena je zamjena stare i instalisanje nove sekundarne vodovodne mreže u dužini od 10,5 km i 100 m glavne vodovodne.

Broj korisnika usluga koje pruža SRC „Vlašić“ je 1.216, od toga pravih subjekata 17, fizičkih lica 1.199. Od ukupnog broja fizičkih lica aktivnih je 1.006 sa prosječnom potrošnjom od 5-8 m³ po mjesecu (vikend objekti), odnosno 5-8 m³ mjesečno (apartmani), neaktivnih objekata je 92 i u izgradnji je 101 objekat. Kod pravnih lica korisnika usluga ovog preduzeća aktivnih je 14, sa prosječnom potrošnjom 1.150 m³ mjesečno hoteli, 350 m³ moteli i pansioni 250-300 m³.

Broj korisnika usluga JKP „Trebišnjica“ je 958, od čega 920 korisnik-fizičkih lica, sa prosječnom mjesečnom potrošnjom od 10 m³, i 38 korisnika-pravna lica, sa prosječnom mjesečnom potrošnjom od 25 m³.

Broj korisnika JKP „Bašbunar“ je 8.887, dok je prosječna potrošnja korisnika- fizičkih lica 9,11 m³ odnosno 33,58 m³ za pravna lica.

Kontrolu vode za piće za ova tri komunalna preduzeća vrši Zavod za javno zdravstvo SBK, redovno, na osnovu potpisanih ugovora.

Kontrola vode za piće mjesnih vodovoda ne vrši se redovno.

Javno preduzeće „Regionalni vodovod Plava voda“, čiji su osnivači Općina Travnik i Općina Zenica, u tekućem strateškom periodu provodilo je niz aktivnosti usmjerenih ka konačnom otpočinjanju izgradnje Regionalnog vodovoda Plava voda kojim će se vršiti snabdijevanje vodom stanovnika 5 općina uključenih u ovaj projekat.

I pored ovih ulaganja stanje vodovodne mreže na području općine Travnik nije zadovoljavajuće jer još uvijek nije izvršena zamjena svih dijelova mreže u kojoj se koriste azbestne cijevi, što dovodi do velikog gubitka vode na mreži i pojavljuje se veliki broj kvarova. U narednom strateškom periodu neophodno je poduzimati mjere u skladu sa programom mjera za smanjenje i kontrolu gubitaka vode u Općini Travnik urađenog na osnovu Studije smanjenja gubitaka vode u 5 općina uključenih u Projekat „Regionalni vodovod Plava voda“. Studija i Program su rađeni u tekućem strateškom periodu.

Izgrađenim kanalizacionim sistemom upravljaju ista preduzeća koja upravljaju i vodovodnim sistemom. Kanalizaciona mreža je izgrađena na urbanom području općine Travnik, te dijelom na ostalom području općine. Ne postoje kolektori i prečistači otpadnih voda. Pokrenute su aktivnosti na izradi Studije za prečistač otpadnih voda za područje općina Travnik, Novi Travnik i Vitez za čiju su izradu obezbjeđena sredstva viših nivoa vlasti. U tekućem strateškom periodu urađena je projektna dokumentacija za postavljanje lijevog i desnog kolektora u koritu rijeke Lašve i urađen idejni projekat sa predmjerom i predračunom radova

za rekonstrukciju postojeće kanalizacione mreže u urbanom dijelu Općine. Također je finansirana izrada projektne dokumentacije kanalizacione mreže za pojedine dijelove općine.

5.3.1. Otpad

Brigu o zbrinjavanju komunalnog otpada na području općine Travnik vode ista preduzeća koja upravljaju i vodovodnim i kanalizacionim sistemima. Prikupljeni komunalni otpad odvozi se i deponuje na Regionalnu deponiju „Mošćanica“, što znatno utiče na cijenu ove vrste komunalnih usluga, zbog visokih troškova zbrinjavanja istog i troškova transporta.

Prosječna količina komunalnog otpada po korisniku je 609,34 kg/godišnje odnosno 50,7 kg/mjesečno ili 1,69 kg/dnevno.

U tekućem strateškom periodu definisana je lokacija za zbrinjavanje krutog otpada i urađen Idejni projekt za istu.

Na području općine posluje i preduzeće u privatnom vlasništvu koje se bavi otkupom sekundarnih sirovina. Poslovanje ovog preduzeća znatno je smanjilo količine otpada koje se odvoze na Regionalnu deponiju „Mošćanica“.

5.3.2. Grijanje

Zagrijavanje poslovnih prostora i domaćinstava na području općine Travnik uglavnom se vrši na konvencionalan način (drva, ugalj). Proizvodnju i distribuciju toplotne energije za urbani dio općine Travnik obavlja „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Podružnica Travnik. Proizvodnja toplotne energije se odvija u Toplani koja je ukupnog kapaciteta 54.000 KW. Sa sistema daljinskog grijanja toplotnom energijom snabdijeva se 1.719 stanova u zgradama kolektivnog stanovanja, ukupne površine 91.726 m², 143 poslovna prostora ukupne površine 45.809 m² i 103 individualna objekta (kuće) ukupne površine 9.037 m². Ukupna priključna snaga za navedene površine iznosi 21.373 KW. Vidljivo je iz gore navedenih podataka da dobar dio kapaciteta Toplane nije iskorišten, jer 807 stanova u zgradama kolektivnog stanovanja, 291 korisnik poslovnih prostora i 27 korisnika objekata individualnog stanovanja, nije priključen na sistem daljinskog grijanja.

5.3.4. Saobraćaj i veze

Saobraćaj na području općine Travnik odvija se magistralnim, regionalnim i lokalnim putnim pravcima. Dužina putnih pravac data je u sljedećem pregledu:

Općina	Saobraćajna infrastruktura u km		
	Magistralni putevi	Regionalni putevi	Lokalni putevi
Travnik	29	106	77

Iako je u prethodnom strateškom periodu uloženo dosta sredstava, kako za izgradnju, tako i za sanaciju saobraćajne infrastrukture stanje u ovoj oblasti nije zadovoljavajuće.

Izrada projektne dokumentacije Brze ceste na dionici Lašva-Donji Vakuf pokrenuta je u tekućem strateškom periodu i ista još uvijek nije definisana.

Kompletan prostor općine pokriven je linijama javnog prijevoza. Prijevoz putnika odvija se i taxi prijevozom, a ukupan broj registrovanih taksista na području općine je 56.

5.3.4.1. Udaljenost općine Travnik od ostalih saobraćajnih centara data je u sljedećem pregledu:

Aerodromi i luke	Udaljenost (u km)
Luka Brčko	240
Luka Ploče	230
Luka Bar	450
Aerodrom Sarajevo	95
Aerodrom Banja LUka	150
Aerodrom Mostar	175
Aerodrom Tuzla	180
Aerodrom Bihać	206
Aerodrom Beograd	300
Aerodrom Zagreb	320

Telekomunikacijske usluge na području općine Travnik pružaju 4 pravna subjekta, i to:

- BH Telecom d.d. Sarajevo Direkcija Travnik
- M&H Company d.o.o. Sarajevo – Društvo za telekomunikacijske usluge
- HT d.d. Mostar
- Telemach d.o.o. Sarajevo.

6. OBRAZOVANJE

Postojeća zakonska legislativa i osnivačka prava se u neznatnoj mjeri primjenjuju u jedinicama lokalne samouprave, iako prema Zakonu o principima lokalne samouprave F BiH predškolsko i osnovno obrazovanje spada u vlastite nadležnosti jedinica lokalne samouprave. Do sada kantonalne vlasti nisu postupile u skladu sa obavezama iz Zakona F BiH, odnosno nisu vratile osnivačka prava lokalnim samoupravama, a tima ni pripadajuća finansijska sredstva namijenjena za oblast obrazovanja.

6.1. Predškolski odgoj i obrazovanje

Predškolsko obrazovanje realizira se u 3 obdaništa, od kojih su 1 javna ustanova i 2 u privatnom vlasništvu. Pregled sa podacima o istim dat u donjoj tabeli.

A	Javna predškolska ustanova	Zaposlenici	Odgojno-obrazovni rad
1.	JU Obdanište „Travnik“ Ul.Vezirska broj 2.	direktor, VSS, 1 odgajateljica, VŠS, 9 medicinska sestra, SSS, 2 domar, SSS, 1 kuhar, čistačica, 3	Ustanova radi sa 134-e djece čiji je boravak organizovan kao cjelodnevni i fleksibilni Djeca su raspoređena u grupe, i to: I grupa 16 djece II grupa 26 djece III grupa 28 djece IV grupa 31 dijete V grupa 33 djece
B	Privatna predškolska ustanova		
1.	Dječiji vrtić „Dani“ Nova Bila	Direktor i odgajatelj, VŠS, 1 Odgajatelj, SSS, 1 Pomoćni radnik, 1	Ustanova radi sa 20-oro djece čiji je boravak organizovan kao cjelodnevni. Rad sa djecom se odvija u 2 grupe , i to: Prva mlađa odgojna grupa Druga grupa sa djecom

			predškolskog uzrasta.
3.	Privatna predškolska ustanova „LILIPUT“ Travnik	7 zaposlenih	Ustanova radi sa 30-oro djece uzrasta 1-6 godina, a najbrojnija grupa je 3-6 godina.

6.2. Osnovno obrazovanje

Osivač osnovnih škola je Srednjobosanski Kanton. Na području općine Travnik ima 11 osnovnih škola, sa 13 područnih škola, koje pohađa ukupno 4.961 učenik. Općina u okviru svojih ovlaštenja pruža pomoć školama kroz pomoć u organizovanju i finansiranju takmičenja na općinskom nivou iz nastavnih predmeta i vannastavnih aktivnosti, te pomoć u nabavci udžbenika i školskog pribora za učenike Romske populacije.

R.br.	Škola	Broj učenika
1.	Osnovna škola „Travnik“	798
2.	Katolički školski centar „Petar Barbarić“ – Osnovna škola Travnik	580
3.	Osnovna škola „Dolac“ Dolac n/	266
4.	Osnovna škola „Karaula“ Karaula	233
	Područna škola „Gradina“	34
	Područna škola „Hamamdžići“	10
5.	Osnovna škola „Han Bila“ Han Bila	240
	Područna škola „Rudnik“	203
	Područna škola „Čukle“	28
6.	Osnovna škola „Nova Bila“ Nova Bila	402
	Područna škola „Grahovčići“	9
7.	Osnovna škola „Vitovlje“ Vitovlje	136
8.	Osnovna škola „Mehurići“ Mehurići	217
	Područna škola „Dub“	136
	Područna škola „Višnjevo“	130
	Područna škola „Gl. Bukovica“	101
	Područna škola „Zagrađe“	42
9.	Osnovna škola „Guča Gora“ Guča Gora	220
	Područna škola „Maline“ Maline	61
10.	Osnovna škola „Turbe“ Turbe	739
	Područna škola „Bijelo Bučje“	76
	Područna škola „Goleš“	40
	Područna škola „Vlahovići“	29
11.	Osnovna škola „Kalibunar“	231
	Ukupno:	4.961

6.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Na području općine Travnik ima 6 srednjih škola, koje pohađa ukupno 3.359 učenika, za različita zanimanja. Nastava u Mješovitoj Srednjoj ekonomsko-ugostiteljskoj školi Travnik i Katoličkom školskom centru „Petar Barbarić“ odvija se u skučenom prostoru. Odlukom Doma za ljudska prava od 04. Septembra 2003.godine Vrhbosanska Nadbiskupija protiv F BiH zgrada Nadbiskupske Gimnazije u Travniku je vraćena Vrhbosanskoj Nadbiskupiji. Nakon donošenja ove Odluke Mješovita Srednja ugostiteljsko-ekonomska škola je izmještena u drugi objekat, dok je do izgradnje nove škole Mješovita srednja škola Travnik nastavila da provodi svoje obrazovne aktivnosti u jednoj polovini zgrade Vrhbosanske nadbiskupije. U drugoj polovini izgrade obrazovne aktivnosti provodi Katolički školski centar „Petar

Barbarić“. Polovinom 2009.godine započele su konkretne aktivnosti na izgradnji nove Srednje škole Travnik. U početnoj fazi izgradnje uložena su sredstva u vrijednosti od 5.000.000,00 KM, a sredstva su obezbjeđena od strane Federalnog Ministarstva obrazovanja i nauke. Prva faza izgradnje završena početkom 2011.godine. Iako je općinska administracija uložila dosta napora na obezbjeđenju finansijskih sredstava za nastavak izgradnje ovog objekta, sredstva nisu obezbjeđena. Nastavak izgradnje ovog objekta je prioritet u narednom strateškom periodu.

6.3.1. Podaci o srednjim školama

r.br.	Srednja škola	Strukovno zvanje/zanimanje	Broj učenika
1.	Mješovita srednja ekonomsko-ugostiteljska škola „Travnik“	Ekonomski tehničar	139
		Financijski tehničar	89
		Bankarski tehničar	80
		Hotelsko-turistički tehničar	199
		Prodavač	54
		Ukupno	561
2.	Mješovita srednja tehnička škola „Travnik“	Metaloglodač-Zavarivač	34
		Mašinski tehničar konstruktora na računaru	25
		Plinski i vodoinstalater – Instalater centralnog grijanja	30
		Automehaničar	23
		Autoelektričar	26
		Mašinbravar	31
		Zavarivač	32
		Elektroinstalater	31
		Elektrotehničar energetike obnovljivih izvora energije i elektronike	28
		Elektroničar računarstva i informatike	111
		Elektrotehničar elektronike	25
		Tehničar računarstva	21
		Elektrotehničar telekomunikacija	24
		Elektroničar telekomunikacija	36
		Elektroničar energetike	29
		Tekstilni tehničar - konfeksionar	79
		Tekstilni tehničar konstruktor - modelar	56
		Konfeksionar tekstila - krojač	53
		Obučar	27

		Građevinski tehničar	23
		Grafički tehničar	26
		Ukupno	770
3.	Mješovita srednja škola „Travnik“	Opća gimnazija	259
		Filološka gimnazija	143
		Matematičko informatička	101
		Medicinska sestra-tehničar	439
		Ukupno	942
4.	Srednja škola „Travnik“ Nova Bila	Ekonomist	102
		Prodavač	19
		Kuhar	53
		Medicinska sestra-tehničar	172
		Fizioterapeutski tehničar	70
		Farmaceutski tehničar	65
		Ukupno	481
5.	Katolički školski centar „Petar Barbarić“-Gimnazija Travnik	Opća gimnazija	240
		Ukupno	240
6.	Elči Ibrahim-pašina medresa u Travniku	Svršenik/ca medrese	365
		Ukupno	365
	Sveukupno		3.359

6.4. Visokoškolsko obrazovanje

Visokoškolsko obrazovanje se odvija na 3 univerziteta koji su sa podacim o fakultetima i brojem studenata na istim navedeni u donjoj tabeli.

Podršku visokoškolskom obrazovanju Općina Travnik daje kroz dodjelu stipendija studentima. Procedure dodjele stipendije podrazumijevaju raspisivanje javnog poziva i utvrđivanje transparentnih kriterija za dodjelu istih.

6.4.1. Visokoškolske ustanove

r.br.	Univerzitet	Broj studenata	Broj uposlenih
A.	Internacionalni univerzitet Travnik		
1.	Pravni fakultet	233	Broj uposlenih u stalnom radnom odnosu 53.
2.	Ekološki fakultet	168	
3.	Ekonomski fakultet	1.511	
4.	Fakultet informacionih tehnologija	-	
5.	Fakultet političkih nauka	311	Broj angažovanih lica koja nisu u stalnom radnom odnosu 151.
6.	Fakultet za medije i komunikacije	60	
7.	Saobraćajni fakultet	1.039	
	Ukupno	3.322	
B.	Sveučilište/Univerzitet „VITEZ“ Travnik		
1.	Fakultet poslovne ekonomije	232	Broj uposlenih u stalnom radnom odnosu 48.
2.	Fakultet informacijskih tehnologija	225	
3.	Fakultet pravnih nauka	80	Broj angažovanih lica koja nisu u stalnom radnom odnosu 82.
4.	Fakultet zdravstvenih studija	191	
	Ukupno	728	
C.	Univerzitet u Travniku		Broj uposlenih u stalnom

1.	Pravni fakultet sa sjedištem u Kiseljaku	990	radnom odnosu 132. Broj angažovanih lica koja nisu u stalnom radnom odnosu 182.
2.	Fakultet za menadžment i poslovnu ekonomiju sa sjedištem u Kiseljaku	1.286	
3.	Farmaceutsko zdravstveni fakultet sa sjedištem u Travniku	719	
4.	Fakultet za tehničke studije sa sjedištem u Travniku	479	
5.	Edukacijski fakultet sa sjedištem u Travniku	572	
	Ukupno:	4.046	
	SVEUKUPNO:	8.096	

7. ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA

Analiza zdravstvenog stanja stanovništva predstavlja jednu od značajnih javno zdravstvenih funkcija koja ima za cilj, ne samo identifikaciju vodećih zdravstvenih problema, nego i definisanje prioriteta za kreatora zdravstvene politike i donosiocima odluka na svim nivoima. Također, pokazatelji organizacije zdravstvenog sistema pružaju argumente za definisanje neophodnih promjena unutar zdravstvenog sistema, planiranje i razvoj ljudskih resursa, kao i istrajavanje na započetoj reformi sistema edukacije svih profila u zdravstvenom sektoru, u skladu sa već donesenim strateškim opredjeljenjima i međunarodnim dokumentima.

7.1. Pregled kapaciteta zdravstvene zaštite

r.br.	Zdravstvena ustanova	Struktura zaposlenika	Broj zaposlenika	Broj bolesničkih postelja u bolnici
1.	Javna ustanova „Bolnica Travnik“	VSS medicinske struke	81	341
		VŠ medicinske struke	31	
		SSS medicinske struke	179	
		VSS nemedicinske struke	5	
		VŠ nemedicinske struke	3	
		SSS nemedicinske struke	12	
		Stručnih saradnika	1	
		VKV	4	
		KV	13	
		NK	68	
		Ukupno	397	
2.	Javna ustanova „Bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu Travnik“	Ljekari specijalisti	7	150
		Ljekar specijalista (spoljni saradnik)	1	
		Ljekar specijalizant	1	
		Viši medicinski tehničari	15	
		Medicinski tehničari	27	
		Nemedicinsko osoblje	37	
		Ukupno	88	
3.	Hrvatska bolnica „Dr. Fra Mato Nikolić“, Nova Bila	Ljekari specijalisti	29	
		Ljekari specijalizanti	11	
		Doktori medicine na odjelima	5	
		VSS ostali	35	
		VŠS	12	
		SSS	127	
		NSS	3	
		VKV	4	
		KV	25	
		PK i NK	21	
		Ukupno	272	
4.	Javna ustanova „Dom zdravlja Travnik“	Doktora specijalista	18	—
		Doktora opće medicine	19	
		Doktora stomatologa	14	
		Viši medicinski tehničari	6	
		Socijalni radnik. Ing. biohemije, Dipl. medicinska sestra,	5	

		Psiholog,...		
		Medicinski i zubni tehničari	104	
		Nezdravstveni radnici	51	
		Ukupno	217	
5.	Javna ustanova „Apoteka Travnik“	VSS zdravstveni radnici	5	
		SSS zdravstveni radnici	11	
		SSS zdravstveni suradnici	3	
		NK	2	
		Ukupno	21	

7.1. Boračka zaštita

Osnovna prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite regulisana su sljedećim propisima:

Zakon o pravima boraca i članova njihovih porodica („Službene novine FBiH“ broj:33/04,56/05,70/07 i 9/10), Zakon o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica („Službene novine FBiH“ broj: 70/05), Uputstva Kantonalne uprave za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata SBK Travnik o ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu boraca i članova njihovih porodica, banjsko-klimatsko liječenje, stipendije, stambeno zbrinjavanje, jednokratnu novčanu pomoć, pomoć u slučaju smrti, nabavka ortopedskog pomagala.

Lica koja su prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite ostvarili do 06.04.1992.godine prava koriste po osnovu sljedećih propisa:

Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca („Službeni list RBiH“ broj: 2/92,6/94 i 13/94), Zakon o zaštiti boraca narodno-oslobodilačkog rata („Službeni list SRBiH“ broj:35/90), Zakon o osnovnim pravima nosilaca „Partizanske spomenice 1941“ („Službeni list RBiH“ broj:2/92,6/94 i 13/94).

Na osnovu navedenih propisa zaključno sa 31.12.2014.godine na evidenciji korisnika Službe za opću upravu i BIZ Općine Travnik nalazi se:

- 1131 korisnik prava na ličnu invalidninu
- 15 korisnika prava na dodatak za njegu i pomoć drugog lica
- 246 korisnika prava na ortopedski dodatak
- 1045 korisnika prava na porodičnu invalidninu
- 95 korisnika prava na mjesečni novčani dodatak po osnovu ratnog priznanja i odlikovanja
- 1817 korisnika prava na zdravstvenu zaštitu
- 1 korisnik prava na mjesečni novčani dodatak po osnovu „Partizanske spomenice 1941“.

U Budžetu F BiH osiguravaju se sredstva za isplatu lične invalidnine, dodatka za njegu i pomoć drugog lica, ortopedskog dodatka, porodične invalidnine, mjesečnog novčanog dodatka po osnovu ratnog priznanja i odlikovanja i „Partizanske spomenice 1941“.

U Budžetu SBK osiguravaju se sredstva neophodna za ostvarivanje prava predviđenih naprijed navedenim Uputstvima Kantonalne uprave za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata SBK Travnik.

Tokom 2014. godini vršena je revizija korisnika prava na osnovu Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava po propisima iz oblasti boračko-invalidske zaštite („Službene novine FBiH“ broj:82/09).

U 736 predmeta korisnika prava revizija je potpuno završena.

Iz budžeta Općine finasira se rad 7 boračkih udruženja proisteklih iz odbrambeno-oslobodilačkog rata 92-95, a putem Odbora za boračka pitanja Općinskog vijeća finasira se obilježavanje značajnih datuma i izgradnja i održavanje šehidskih mezarja i spomen obilježja odnosno grobalja i spomen obilježja kao i sredstva namijenjena za pomoć boračkoj populaciji.

7.2. Socijalna zaštita

Socijalna zaštita je naziv za niz mjera kojima lokalna zajednica, odnosno odgovarajuće institucije pružaju pomoć pojedincima kojima je ona potrebna. Pod tim se najčešće podrazumijevaju nastojanje da se poboljša njihova finansijska situacija, ali također i mjere kojima se nastoji povećati njihove šanse za zaposlenje, poboljšanje drugih aspekata njihovih života kao npr. duševno zdravlje. Takve mjere bi teoretski trebali poduzimati članovi porodice, rodbina ili lokalna zajednica, odnosno "društvo", zbog čega se i zaštita naziva "socijalnom". U pravilu ih, međutim, pruža Javna ustanova „Centar za socijalni rad“ ili nevladine organizacije.

Djelatnost JU Centar za socijalni rad sastoji se od zadovoljavanja osnovnih potreba građana općine u socijalnoj, dječijoj, porodičnoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata i drugih poslova utvrđenih zakonima.

U skladu sa zadaćama koje prizilaze iz djelatnosti JU „Centar za socijalni rad“ prioriteto radi na sjedećim stručnim poslovima:

- Zaštita djece bez roditeljskog staranja i zaštita odgojno zanemarene i zapuštene djece

U dosadašnjoj praksi zaštita djece bez roditeljskog staranja ostvarivala se uglavnom kroz dva osnovna oblika: smještaj u dječiji dom i smještaj u drugu porodicu.

Smještaj djece bez roditeljskog staranja u dječije domove kao institucionalni smještaj je ranijih godina bio zastupljeniji u odnosu na porodični kao vaninstitucionalni. Ovakva praksa se pokušava promijeniti s ciljem da se u narednom periodu vaninstitucionalna zaštita više koristi u odnosu na institucionalnu, obzrom da je ovakav smještaj humaniji i jeftiniji.

- Zaštita djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama

Djeca koja žive u nepovoljnim porodičnim prilikama su djeca čiji roditelji nisu u mogućnosti osigurati im normalne uslove za pravilno podizanje, odgoj, te fizički i psihički razvitak.

- Zaštita djece i osoba ometenih u psihičkom i fizičkom razvitku

Osnovne mjere koje se poduzimaju u radu sa ovom djecom su sljedeće: održavanje redovnih kontakata i saradnje sa školama, zdravstvenim ustanovama i roditeljima u cilju blagovremenog otkrivanja djece zaostale u razvoju, ocjenjivanje sposobnosti i nakon obrade i danog stručnog mišljenja od strane stručne komisije za ocjenu sposobnosti upućivanje i uključivanje u specijalno školovanje, smještaj u odgovarajuće ustanove ili u druge hraniteljske porodice.

- Zaštita materijalno neosiguranih i za rad nesposobnih osoba

Materijalno neosigurane i za rad nesposobne osobe ostvaruju pravo na materijalnu pomoć ukoliko ispunjavaju uslove propisane Kantonalnim Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica s djecom.

- Zaštita starih osoba bez porodičnog staranja

U dosadašnjoj praksi socijalnog rada osnovni oblik brige o starim osobama bio je smještaj u odgovarajuće socijalno medicinske ustanove. Ovakva praksa počela se mijenjati u posljednje vrijeme u smislu da se smještaj starih osoba vrši u druge hraniteljske porodice.

- Zaštita osoba sa društveno negativnim ponašanjem

Društveno negativne pojave, alkoholizam, prosjačenje, narkomanija i sl. su prisutni na našem području. Iako se sa ovim pojavama bave i druge institucije i službe rad na suzbijanju istih je obaveza i Centra za socijalni rad.

- Ostvarivanje prava na dječiji dodatak

Centar sprovodi poslove utvrđivanja prava na dječiji dodatak.

7.2.1. Prava iz oblasti socijalni zaštite, te broj korisnika kroz prethodne godine, data su u sljedećem pregledu:

Oblik socijalne zaštite	Broj korisnika po godinama				
	2010	2011	2012	2013	2014
Stalna novčana pomoć	112	130	131	145	158
Naknade za porodicu u radnom odnosu	159	149	110	116	123
Dodatak na djecu	271	298	323	346	368
Smještaj u ustanovu socijalne zaštite	95	92	91	97	98
Troškovi zdravstvenog osiguranja	354	550	730	836	902
Civilne žrtve rata	225	217	213	209	203
Neratni invalidi	96	350	416	489	702

8. KULTURA I SPORT

Kulturno-historijsko naslijeđe ovog područja u geneostilskom smislu predstavlja sublimat civilizacijskih krugova istoka i zapada. Ovi uticaji oplemenjeni su posebnošću. I pored toga što je odnos spomeničkog fonda u kvalitetnom smislu u odnosu na zapadnu Evropu nepovoljan, on krije svoje vrijednosti u raznovrsnosti, slojevitosti, specifičnosti i izvornosti.

Na vrlo malom prostoru evidentna je pojava spomenika iz raznih civilizacijskih i kulturnih sredina. Tragovi kultura su se susretali u kontinuitetu od plaleloita do danas. Civilizacije koje su ostavljale tragove na ovom prostoru trpe međusobne uticaje, što se manifestuje kroz simbiozni i vlastiti stilski izraz (stećci, etnologija).

Kasno uključivanje Bosne i Hercegovine u industrijsku epohu 19-og i 20-og vijeka dijelom je poštedilo kulturno i historijsko naslijeđe štetnih posljedica industrijske revolucije.

Historijsko naslijeđe prema njihovom značaju možemo posmatrati u lokalnim, regionalnim ili nacionalnim okvirima. U Travniku je registrovano 15 nacionalnih spomenika, 11 spomenika na privremenoj listi nacionalnih spomenika, dok je 9 na listi peticija za proglašenje dobara nacionalnim spomenikom.

Spomenici koji imaju lokalni i regionalni značaj, a koji su prepoznati kroz razne opservacije, brojni su u općini Travnik i njihova zaštita ne smije biti umanjena činjenicom da nisu od nacionalnog značaja. Evidenciju i brigu o ovim spomenicima vodi Javna ustanova „Zavičajni muzej Travnik“.

Definicija kulturne baštine uključuje nematerijalne aspekte pojedine kulture, koji su očuvani kroz društveni običaj tokom specifičnog historijskog perioda. Način i sredstva ponašanja u društvu, a često i neformalna pravila djelovanja u određenoj sredini, čini dio nematerijalne kulturne baštine. Etnološko naslijeđe jednog naroda se ogleda kroz materijalnu, socijalnu i

duhovnu kulturu. Primjeri koji se mogu svrstati u tu kategoriju jesu društvene vrijednosti i tradicije, običaji i prakse, estetska i duhovna vjerovanja, umjetničke ekspresije, jezik, te ostali aspekti ljudske aktivnosti. Tradicionalni vid stvaralaštva njeguju se kroz različite vidove djelovanje folklornih grupa i drugih udruženja građana, kao i kroz muzejske prezentacije.

Nematerijalno naslijeđe (pjesme, igre, ples, gastroonomija i dr.) su u dobroj mjeri integrirani u savremeni način življenja, dok je tradicionalna radinost i obrt u izumiranju, kao i običaji koji se još njeguju kroz program folklornih i izvornih grupa, kulturno-umjetničkih društava i dr.

Djelatnošću iz oblasti kulture bave se javne ustanove, i to: Zavičajni muzej „Travnik“, Biblioteka „Travnik“, Centar za kulturu općine Travnik, Hrvatski kulturni centar „Nova Bila“ i niz nevladinih organizacija. Iako javne ustanove raspolažu prostorom površine cca 2.300 m² isti je nedovoljan i neuslovan. Potrebe za adaptacijom i proširenjem prostor posebno su evidentne u JU Zavičajni muzej i Biblioteka, te se za ove namjene u narednom periodu trebaju obezbijediti sredstva iz Budžeta Općine Travnik i drugih izvora. U javnim ustanovama zaposleno je ukupno 28 lica i potrebno je u narednom periodu vršiti i kadrovsko jačanje istih.

Travnik 2020.g. ima prepoznatljiv građanski identitet utemeljen na prožimanju vlastite kulture i umjetničkih izricaja s drugim kulturama i umjetničkim izrazima. Otvorenost za uticaje drugih i drugačijih, ojačala je građansku svijest o vrijednosti vlastite baštine i tradicijske kulture. Različiti odjeci kulturnog naslijeđa u savremenim umjetničkim ostvarenjima, tvore prepoznatljiv identitet općine Travnik u nacionalnim i međunarodnim okvirima.

Građani svih uzrasta zajednički kreiraju identitet kao umjetnici i kulturni radnici, ili kao zainteresovana publika.

Osim što općina Travnik ima značajna institucionalna uporišta elementarnoga kulturnoga života u svome prostoru (nacionalno pozorište, muzeji, galerije, kulturne organizacije, dugovječne kulturne manifestacije), praznine u potrebama za raznovrsnijom kulturnom ponudom popunjava građanska samoinicijativa kroz djelovanje kulturnih udruženja, nadopunjavajući one prostore kulture koje institucije, zbog svoje programske zadatosti ili budžetske limitiranosti, ne dotiču u servisiranju građana kulturnim sadržajima, ma koliko spretno te institucije balansirale između programskih okvira, sredstava, nacionalno kulturnih zadaća i zastupanja razlika.

Dosad postizano u kulturnome životu općine Travnik pokazuje da građani imaju potrebu za još intenzivnijim kulturnim programom kao svojom trajnom svakodnevicom, a ne kao povremenom svečanošću.

Polazeći od postignutog stepena razvoja kulture i kulturnih djelatnosti, ostvarivanjem programa javnih potreba u kulturi unapređivat će se svi segmenti kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, ojačati učestvovanje u raznolikom kulturnom životu, očuvati kulturnu raznolikost, jačati ravnomjernost kulturnog razvoja, promovisati kulturu kao razvojnu snagu društva, jačati svijest o vrednovanju kulturnog proizvoda, te osnažiti kulturno poduzetništvo i status umjetnika.

Sport

U savremenim uslovima života i rada sport je sve više izražen društveni fenomen i nezaobilazna potreba čovjeka u čijem se ishodištu nalazi zdravlje kao preduslov svake ljudske djelatnosti. Na području općine Travnik egzistira 40 nevladinih organizacija iz oblasti sporta, a većina njih (33) je organizovana u krovnu organizaciju Sportski savez općine Travnik. Zastupljene su sljedeće sportske discipline: nogomet, košarka, judo, karate, rukomet, tenis, stoni tenis, skijanje, dizanje tegova, badminton, šah, tavlja, i dr.

Za podršku svim sportskim aktivnostima na području općine Travnik iz Budžeta Općine se već niz godina izdvajaju značajna finansijska sredstva, cca 240.000,00 KM, od čega se najveći dio odnosi na Nogometni klub Travnik (igra u Premijer ligi), 120.000,00 KM. Evidentan je nedostatak prostora za sportske aktivnosti na području općine Travnik, jer veliki broj nevladinih organizacija iz ove oblasti aktivnosti realizira u školskim objektima, odnosno školskim fiskalturnim salama ili na otvorenim terenima.

U prethodnom strateškom periodu završene su aktivnosti na izgradnji nogometnog stadiona „Pirota“ prema zahtjevima standarda za igranje ovog kluba u Premijer ligi.

Aktivnosti na izgradnji sportske sale u okviru Privredno, sportskog, kulturnog centra „Pirota“ trenutno su zaustavljene zbog nedostatka potrebnih finansijskih sredstava. Iako je u prethodnom periodu uloženo cca 6.000.000,00 KM za nastavak izgradnje iste i dalje ostaje problem obezbjeđenja nedostajućih finansijskih sredstava u iznosu od 7.500.000,00 za dovršetak i stavljanje u funkciju Sportske sale.

U prethodnom strateškom periodu na turističkoj destinaciji Babanovac je izgrađena sportska sala u privatnom vlasništvu i koja predstavlja nove sportske kapacitete za pripreme sportista, ne samo sa područja općine Travnik, nego i sportista iz cijelog regiona i šire. Takođe je u privatnom vlasništvu izgrađena i Sportska sala u Donjem Putićevu.

Sportske aktivnosti na području općine Travnik odvijaju se i na izgrađenim i dograđenim nogometnim igralištima, stadionima u Karauli, Turbetu, Docu n/L, Novoj Biloj, Gučoj Gori i Han Biloj, kao i u postojećim fiskalturnim salama osnovnih škola.

9. PROSTORNO UREĐENJE

Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine definiše hijerarhijsko ustrojstvo sistema planiranja u F BiH. Usaglašavanje planskih dokumenata neophodno je provesti u postupku izrade dokumenata. Za Prostorni plan općine Travnik planovi višeg reda su prostorni planovi entiteta i kantona. Prostorni plan F BiH kao krovni planski dokument za područje Federacije je u fazi usvajanja u formi prijedloga Plana. Prostorni plan SBK-a je usvojen od strane kantonalne Skupštine i isti nije dostupan u elektronskoj formi. Općina Travnik ima usvojen Prostorni plan općine Travnik za period 2003-2020.godina, ali su pokrenute aktivnosti na donošenju izmjena i dopuna istog i isti će biti dostupan u elektronskoj formi. Svi provedbeni planovi novijeg datuma su izrađuju u GIZ formatu, a starija planska dokumentacija se skenira i georeferencira.

Najveća koncentracija sumnjivih i minama kontaminiranih površina nalazi se na područjima u kojim su se vodile borbe, odnosno na području linija borbenih dejstava i uz granicu sa entitetom Republika Srpska. Minirane površine predstavljaju veliku opasnost za ljudske živote i onemogućavaju korištenje tih površina u ekonomski opravdane svrhe.

Podaci o miniranom zemljištu na području općine Travnik prikazani su u sljedećoj tabeli¹⁴:

Ukupna sumnjiva površina (m ²)	Postotak sumnjive površine	Sumnjiva površina po kategorijama (m)			Postotak sumnjive površine po kategorijama (%)		
		I kategorija	II kategorija	III kategorija	I kategorija	II kategorija	III kategorija
24.713.936	16,71%	9.550.822	5.928.276	9.236.838	38,65%	23.99%	37,38%

¹⁴ Izvor podataka: Služba za civilnu zaštitu
Strategija razvoja općine Travnik

SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
Geostrateški i saobraćajni položaj: - Centralni položaj u BiH - Značajan položaj na dvjema vrlo važnim transferzalnim prodorima i na jednom longitudinalnom magistralnom pravcu - Povoljan položaj u Jugoistočnoj Evropi - Relativna blizina aerodroma - Blizina tržišta Hrvatske, Srbije, Crne gore, Makedonije, Albanije, i dr. Prirodni resursi: - Bogati i raznoliki prirodni resursi - Raznolik teren sa razlikama u nadmorskoj visini - Povoljni klimatski uslovi za razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje (stočarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo, pčelarstvo, ljekovito bilje i dr.) - Šume, bogatstvo drvnog sortimenta - Vodni resursi - Mineralne sirovine (mrki ugalj, kamen i sl.) Ljudski resursi: - Ljudski potencijali - iskusna radna snaga u određenim područjima (tesktilna, obučarska i metalna proizvodnja, poljoprivreda, bankarstvo) - Veliki broj mlade obrazovane populacije - Građani općine Travnik u dijaspori Privredni resursi: - Postojeće i planirane industrijske zone - Razvoj poljoprivrede, obrtništva i poduzetništva u službi turizma - Organizovana podrška turizmu - Raznolika turistička ponuda Infrastruktura: - Postojanje osnovne infrastrukturne mreže (ceste, mostovi, vodovodi, elektro-energija, telekomunikacije) Obrazovne ustanove: - Osnovne i srednje škole - Univerziteti - Mogućnost dopunskog obrazovanja - Neformalno obrazovanje Turistički i sportsko-rekreativni uslovi: - Pretpostavke za razvoj različitih vidova	- Nedovoljno izgrađena infrastruktura - Saobraćajne komunikacije u slabo održavanom stanju - U pojedinim dijelovima općine nekontrolisano vodosnabdijevanje - Nepostojanje prečištača otpadnih voda - Neadekvatna i neekonomična javna rasvjeta na području općine - Neuključenost svih pravnih i fizičkih lica sa područja općine u sistem komunalnih preduzeća - Nedostatak parking prostora - Nedovoljno efikasna lokalna uprava i samouprava: - Sporo provođenje razvojnih planova i programa - Nedovoljno kvalitetna razmjena informacija - Sporo donošenje strateških odluka i provođenje ključnih aktivnosti (neriješeni imovinsko-pravni odnosi, nepostojanje sektorskih strateških dokumenata) - Usporavanje razvoja zbog neimplementiranosti projekata viših nivoa vlasti Nedostatak pozitivne poduzetničke klime: - Samo 15% površine općine Travnik do nadmorske visine 700 m pogodna za industrijski razvoj (veći dio već izgrađen) - Nedostatak industrijskih zona - Neplanska gradnja - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi - Neadekvatna regulativa za sigurnost poslovnog ambijenta - Siva ekonomija - Nedostatak velikih investicijskih projekata koji će generisati ukupan razvoj - Nepostojanje općinske Turističke zajednice za područje općine Travnik - Nedovoljna saradnja privrednih subjekata i škola - Usitnjeni poljoprivredni posjedi - Nizak nivo finalizacije proizvoda iz lokalnih izvora - Nedovoljna promocija općine i njenih kapaciteta - Neadekvatno upravljanje otpadom - Niska ekološka svijest građana - Nepostojanje visokokategoriziranih

turizma (zimski, ljetni, seoski, kongresni, sportski, lovni, ribolovni, rekreativni) - Raspoloživi ugostiteljsko-turistički kapaciteti Kulturne ustanove: - Javne ustanove iz oblasti kulture (Muzej, Biblioteka, Centar za kulturu, HKC) - Bogato i raznoliko kulturno-istorijsko naslijeđe - Nevladine organizacije	hotelskih kapaciteta u urbanom dijelu općine - Nedovoljno iskorišteni turistički kapaciteti - Visoka stopa nezaposlenosti - Manjak savremenih poslovnih ideja i programa - Neobnovljen i neodržavan dio građevinskih objekata što znatno utiče na turističku atraktivnost pojedinih naselja - Nedovoljna ulaganja u istraživanje i razvoj - Neplanska poljoprivredna proizvodnja
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
- Potenciranje raznih reformi u BiH i F BiH povećava šanse za lokalne promjene - Ekološka proizvodnja - Obnovljivi izvori energije - Projekti viših nivoa vlasti (brza cesta, gasovod) - Povoljna klima i nezagađen okoliš - Razvoj Travnika kao obrazovnog centra - Obnova i zaštita kulturno-istorijske baštine - Koncentracija privrede i servisnih usluga - Velik broj nevladinih organizacija - Fondovi viših nivoa vlasti - Postojanje pravnog osnova za javno-privatno partnerstvo - Razvoj telekomunikacijske infrastrukture i interneta - Postojanje Master plana razvoja turizma Vlačića - Partnerstva sa drugim gradovima u zemlji i inostranstvu - Urađena Studija javne rasvjete na području općine Travnik - Izgradnja regionalnog vodovoda Plava voda - Spremnost države i stranih donatora na finansiranje procesa deminiranja - Programi kreditiranja poduzetnika	- Izloženost prirodnim i drugim nesrećama (poplave, požari, ljetne i zimske temperature) - Neadekvatna zaštita od poplava - Kriminal i narkomanija - Emigracija mladih i obrazovanih lica - Loša privatizacija - Neusklađenost katastra sa evidencijom u ZK - Korupcija - Neefikasno sudstvo - Pravna nesigurnost - Nepostojanje investicijskih fondova - Nedovoljno poticanje stvaranja brenda - Nedovoljni poduzetnički poticaji, finansijski izvori - Nezavršen povratak

Vizija razvoja

Travnik je 2020. grad sa unaprijeđenim kapacitetima razvoja, baziranim na ljudskim, prirodnim i kulturno-istorijskim resursima, regionalni centar otvorenih mogućnosti za razvoj poduzetništva, sa prosperitetom orijentisanim prema evropskim standardima.

STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA

Strateški ciljevi	Prioriteti	Mjere
C.1. Unaprijeđen privredni razvoj	C1.P1 Poboljšana poduzetnička infrastruktura za održiv i uravnotežen ekonomski razvoj privlačenja investicija i povećanja broja zaposlenih	C1.P1.M1 Definisanje i izgradnja novih poduzetničkih zona C1.P1.M2 Unaprijediti saradnju lokalne zajednice i privrednika sa razvojnim agencijama C1.P1.M3 Standardizacija i certifikacija prema zahtjevima EU C1.P1.M4 Izrada sektorskih strateških dokumenata
	C1.P2 Kreiranje povoljnog poslovnog okruženja	C1.P2.M1 Pojednostavljenje i ubrzanje procedura u postupcima pred upravnim organima i prilagođavanje istih potrebama investira C1.P2.M2 Promocija potencijala i mogućnosti C1.P2.M3 Izrada i usklađivanje prostorno-planske dokumentacije
	C1.P3 Optimalno korištenje prirodnih i kulturnih kapaciteta u službi razvoja	C1.P3.M1 Razvoj održivog turizma na lokalnom i regionalnom nivou kao doprinos razvoju obrtništva uz proizvodnju autohtonih proizvoda (suvenir, prehrambeni proizvodi i sl.) i sektora usluga C1. P3.M2 Unaprijeđenje turističke infrastrukture C1.P3.M3 Poticaj samozapošljavanja u sektoru poljoprivrede i turizma
	C1.P4 Edukacija ključnih nosioca razvoja	C1.P4.M1 Organizovanje edukativnih programa pod nazivom „Obrazovanje za poduzetnike“ C1.P4.M2 Razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije
	C1.P5 Jačanje partnerstva sa investitorima	C1.P5.M1 Uspostava javno-privatnog partnerstva C1.P5.M2 Promocija kapaciteta zajednice u cilju privlačenja novih investitora i povezivanja novih i postojećih investitora C1. P5. M3 Jača medijska promocija Travnika kao poslovnog sjedišta
C.2. Prostorno uređena zajednica u službi razvoja	C2.P1 Prostorno uređenje u funkciji stvaranja uslova za razvoj privrede	C2.P1.M1 Pokrivenost planskom dokumentacijom cijelog područja općine usaglašene sa planovima višeg reda
		C2.P1.M2 Elektronska dostupnost prostorno-planskih dokumenata sa svih nivoa vlasti
		C2.P1.M3 Racionalno korištenje i zaštita prostora
		C2.P1.M 4 Okončanje procesa deminiranja
	C2.P2 Očuvanje prostora i uređen okoliš	C2.P2.M1 Zaštita prirodnih i antropogenih vrijednosti i njihovo uključivanje u prostorni plan
		C2.P2.M2 Zaštita i poboljšanje kvaliteta životne sredine
		C2.P2.M3 Provedbe mjera za zaštitu voda
		C2.P2.M4 Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva
		C2.P2.M5 Ažuriranje planova djelovanja u uslovima elementarnih nepogoda
		C2.P2. M6. Povećanje inspekcijski nadzor na sprečavanju bespravne gradnje
		C.2.P2.M7. Provođenje mjera zaštite prirodnih dobara (zemljišta i šuma)
C.3. Unaprijeđena	C3.P1 Upravljanje vodnim potencijalima	C3.P1.M1 Ažurirati evidenciju vodovoda sa ciljem zaštite izvora pitke vode na trajnoj osnovi

komunalna djelatnost i zaštićen okoliš		C3.P1.M2 Uspostaviti redovan i trajan monitoring pitke vode u sistemu vodosnabdjevanja
		C3.P1.M3 Utvrditi obaveze u pogledu primjene materijala koji nisu štetni po zdravlje u sistemu vodosnabdjevanja i obavezu zamjene po zdravlje štetnih materijala u upotrebi
		C3.P1.M4 Sanacija gubitaka vode u sistemu vodoopskrbe
		C3.P1.M5 Održavati vodotoke na području općine u cilju zaštite od poplava
		C3.P1.M6 Izrada elaborata za zaštitu izvorišta i poduzimanje mjera o zaštiti izvorišta
		C3.P1.M7 Monitoring stanja vodnih tokova i donošenje mjera zaštite, korištenja i održavanja istih
		C3.P1.M8 Implementacija projekta Regionalni vodovod „Plava voda“
	C3.P2 Ekološki prihvatljivo zbrinjavanje otpada	C3.P2.M1 Zaokružiti sistem prikupljanja otpada na cijelom području općine
		C3.P2.M2 Razvijati pristup za ekološko prihvatljivi načini zbrinjavanja otpadom
		C3.P2.M3 Korištenje Regionalne deponije
		C3.P2.M4 Uspostaviti sistem selektivnog prikupljanja otpada
		C3.P2.M5 Trajno zatvaranje postojećih deponija
		C3.P2.M6 Uređenje i stavljanje u funkciju definisane deponije za odlaganje krutog otpada
		C3.P2.M7 Ustanoviti sistem pročišćavanja otpadnih voda
		C3.P2.M8 Pojačati inspekcijski nadzor
	C3.P3 Povećanje energetske efikasnosti	C3.P2.M9 Rješiti pitanja ekološkog deponovanja bolničkog otpada
		C3.P3.M1 Proširiti mrežu korisnika sistema daljinskog grijanja
		C3.P3.M2 Realizacija projekta plinifikacije
		C3.P3.M3 Izvršiti zamjenu postojeće javne rasvjete novom ekonomičnijom, ekološki prihvatljivijom i efikasnijom javnom rasvjetom
		C3.P3.M4 Prilagoditi sezone grijanja klimatskim promjenama (revizija ugovora s Toplanom... po više osnova)
		C3.P3.M5 Razvijati program utopljanja zgrada u javnom i privatnom sektoru
	C3.P4 Razvoj saobraćajne mreže	C3.P4.M1 Izgradnja Brze ceste
		C3.P4.M2 Plansko održavanje lokalnih puteva
		C3.P4.M3 Obezbeđenje dodatnih parking mjesta u gradu, kako za putnička, tako i za teretna vozila i autobuse
		C3.P4.M4 Sanacija mostova i prilaza školskim objektima
	C3.P5 Ostala komunalna infrastruktura	C3.P5.M1 Jačanje kapaciteta komunalnih preduzeća
		C3.P5.M2 Rješavanje pitanje gradskog groblja i održavanje groblja
		C3.P5.M3 Utvrđivanje obaveze za sve građana za uključenje u sistem komunalnih usluga
		C3.P5.M4 Rješavanje problema pasa lualica

		C3.P5.M5 Izrada plana zimske službe
		C3.P5.M6 Definisanje kriterija za ekonomičniju javnu rasvjetu na području općine
		C3.P.5.M.7 Redovno uređenje zelenih površina
		C3.P5.M8 Podizanje standarda komunalnog i javnog reda na viši nivo jačanjem estetskih kriterija
		C3.P5.M9. Izrada plana za sve vrste podzemnih instalacija (komunalna, elektro, telekomunikacije) i izrada katastra podzemnih instalacija
C.4 . Povoljno društveno okruženje sa povećanim životnim standardom i javnim sektorom kao istinskim servisom građana	C4.P1 Unaprijeđeni materijalno-tehnički i ljudski resursi u okviru društvenog sektora	C4.P1.M1 Obezbjedenje prostora za srednjoškolsko obrazovanje učenika
		C4.P1.M2 Obezbjedenje prostora za kulturno-sportske događaje
		C4.P1.M3 Izgradnja kapaciteta zdravstvene zaštite
		C4.P1.M4 Obogatiti, kreirati i realizirati nove kulturne, umjetničke, sportske i zabavne programe na cijelom području općine
		C4.P1.M5 Jačanje međuinstitucionalne saradnje
		C4.P1.M6 Promocija potencijala društvenog sektora
		C4.P1.M7 Unaprjeđenje prostornih i tehničkih kapaciteta za djelovanje javnih ustanova
	C4.P2 Efikasna i odgovorna općinska uprava koja odgovara na potrebe svih građana i omogućava im sudjelovanje u javnim poslovima	C4.P2.M1 Uspostaviti upravu i općinsku administraciju po evropskim standardima
		C4.P2.M2 Jačati partnerstva sa gradovima sa kojima je partnerstvo uspostavljeno, kao i širiti mrežu partnerskih općina i gradova
		C4.P2.M3 Jačanje uloge partnerstava između javnog, privatnog i civilnog sektora
		C4.P2.M4 Jačanje kapaciteta mjesnih zajednica
	C4.P3 Lokalna uprava efikasna i usmjerena potrebama investitora	C4.P3.M1 Kadrovski ojačati Centar za dozvole Općine Travnik
		C4.P3.M2 Educirati kadar u lokalnoj upravi
		C4.P3.M3 Formiranje katastra komunalnih uređaja
		C4.P3.M4 Ažuriranje i održavanje digitalnih katastarskih podataka u katastarskom operatu
	C4.P4 Zdravstvena zaštita prilagođena potrebama građana	C4.P4.M1 Obezbjediti materijalno tehničke uslove za provođenje primarne zdravstvene zaštite
		C4.P4.M2 Jačanje preventivne zdravstvene zaštite
		C4.P4.M3 Edukacija građana o značaju sporta i zdravog načina življenja
	C4.P5 Jačanje kulturnih i sportskih institucija u društvu	C4.P5.M1 Efikasna zaštita i valorizacija i promocija prirodne i kulturne baštine
		C4.P5.M2 Formiranje Registra kulturnih dobara općine Travnik
		C4.P5.M3 Promocija prirodne i kulturne baštine
		C4.P5.M4 Poticanje projekata na edukaciji školske omladine u cilju stvaranja kulturnih konzumenata i publike
		C4.P5.M5 Razvijati imidž Travnika kao historijskog i znamenitog grada
	C4.P6 Obrazovanje prilagođeno potrebama investitora	C4.P6.M1 Pokretanje inicijative prema višim nivoima vlasti za formiranje: a) Pedagoškog zavoda b) Odjeljenja u srednjim školama za deficitarna zanimanja
		C4.P6.M2 Jačanje partnerstava između obrazovnih

		institucija i privatnog sektora u cilju obezbjeđenja uslova za praktičnu obuku učenika
		C4.P6.M3 Potpora studentima u nastavku školovanja kroz sistem stipendiranja
		C4.P6.M4 U predškolski sistem obrazovanja uključiti što veći broj djece
		C4.P6.M5 Jačanje partnerstva sa obrazovnim institucijama
		C4.P6.M6 Promocija Travnika kao univerzitetskog centra
		C4.P6.M7 Razvijati neformalno obrazovanje i cijeloživotno učenje
	C4.P7 Razvijen sistem institucionalnog i vaninstitucionalnog oblika socijalne zaštite	C4.P7.M1 Jačanje kapaciteta u ustanovama socijalne zaštite
		C4.P7.M2 Podupirati rad svih humanitarnih i nevladinih organizacija koje svojim radom doprinose poboljšanju socijalnog statusa socijalno ugroženih građana
		C4.P7.M3 Stvaranje uslova za uključivanje svih marginaliziranih grupa u društveno-ekonomske tokove

Strateški ciljevi se prevode u prioritete po osnovu njihovog potencijalnog doprinosa ostvarenju strateških ciljeva i služe za njihovu operacionalizaciju i utvrđivanje mjera.

C1. Unaprijeđen privredni razvoj

Ovim ciljem i njegovim pozicioniranjem želi se osnažiti pokretačka snaga razvoja.

Promjenjene društvene i političke okolnosti pod uticajem regionalnih dešavanja posljednjih decenija još uvijek bitno determinišu svakodnevnicu ali i razvojne ambicije.

Globalna ekonomska kretanja predstavljaju ogroman izazov domaćim nosiocima razvoja za postizanje standarda i konkurentnosti u kontekstu širih i spoljnotrgovinskih mogućnosti. Sposobnost prilagođavanja u uslovima dinamičnih promjena čine percepciju razvoja posebno složenom i neizvjesnom.

Proces restrukturiranja privrednog sektora u okruženju i na području općine Travnik karakterišu izražene teškoće tranzicijskog perioda najšireg društvenog okruženja.

Opterećenost pristupom tradicionalnim industrijama usporilo je proces tehnoloških i inovativnih integracija sa zahtjevima savremenog tržišta. Prelazak sa faze razvoja zasnovane na masovnomj radnoj snazi u fazu visoke produktivnosti, efikasnosti i konkurentnosti praćen je pojavom rastuće nezaposlenosti.

Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih se značajno mijenja pod uticajem rastuće pojave i koncentracije visokoobrazovnih ustanova na općini i u regiji.

I pored intenzivnog trenda rasta nivoa stručnog osposobljavanja, niskokvalifikaciona sprema predstavlja značajan problem neusaglašenosti ponude i tražnje na tržištu rada. Ovaj odnos će još dugo biti dominantan uzimajući u obzir potrebe poslodavaca i starosne strukture nezaposlenih u funkciji razvojnih mogućnosti.

Razvoj sekundarnog i tercijalnog sektora je djelimično kompenzirao veliki pad zaposlenosti u industrijskim kapacitetima, ali zbog niskog nivoa investicija u ovim sektorima nije riješen osnovni problem debalansa radno aktivnog i radno angažovanog stanovništva.

Pomjeranje akcenta na lokalno specifične mogućnosti i konkurentske prednosti pokazali su dobre šanse a njihove nosioce učinilo uspješnim poduzetnicima.

U definisanju prioriteta ovog cilja polazište čine potrebe investitora i poduzetnika na nivou općinske nadležnosti, ali i odgovornosti za stanje na području općine i drugih nivoa državne organizacije.

Pozicioniranje općine kao regionalnog lidera u razvoju ima realne pretpostavke sadržane u koncentraciji administrativno-upravnog aparata i dovoljnih resursa.

Analiza ovih potencijala upućuje na realno da Travnik postane općina atraktivna i privlačna za investiture. Očekivanja su da bi sam investicioni ciklus bio značajan pokretač rasta malih biznisa uslužnog karaktera na osnovi samozapošljavanja.

Posebnu važnost u stabilizaciji i rastu trenda zapošljavanja ima očuvanje postojećih poslovnih aktivnosti i broja zaposlenih u njima. Odgovornost općinskih autoriteta za realan poticaj razvojnim ciljevima tek treba institucionalno jačati u svjetlu nadležnosti različitih nivoa državne i društvene organizacije.

C1.P1.M1 Definisanje i izgradnja poduzetničkih zona

Poduzetnička infrastruktura predstavlja ukupnost svih prostorno specifičnih oblika odvijanja različitih poduzetničkih aktivnosti nastalih kao rezultat promišljenog i organizovanog prostorno razvojnog koncepta jedinica samouprave.

Svrha je da se postojećim i potencijalnim korisnicima (poduzetnicima) omogući pokretanje i obavljanje poduzetničkih aktivnosti u uslovima visoke infrastrukturne opremljenosti unutar različitih oblika poduzetničkog okruženja, ojačanog sistemom poticajnih mjera i olakšica. Sve ove mjere daju dobre rezultate ukoliko budu blagovremeno prepoznati od investitora, te ukoliko se ostvari njihova stabilnost u dužem periodu. Općinski nivo uprave daje dovoljno širok okvir za kreiranje poduzetničke infrastrukture, privlačne za potencijalne investitore.

Izgradnja poduzetničkih zona predstavlja najkonkretniji doprinos lokalne zajednice poduzetništvu, pogotovo za malo i srednje poduzetništvo kao najvitalnijem i najznačajnijem segmentu privrednog razvoja.

Organizacioni oblik poduzetničke zone u početku bi bio tip zone kao prostor, sa ambicijama da preraste u tip zone kao pravni subjekt.

Akcentat budućih prioriteta treba da bude na proizvodno-obrtničkim i uslužnim djelatnostima, a osnovni kriterij koje moraju zadovoljiti potencijalni korisnici zona su: poslovna djelatnost i zapošljavanje.

Dodatni poticaji i motiv poduzetnicima pored korištenja zajedničke pripadajuće infrastrukture treba da bude stimulativna odluka nadležnog općinskog organa o uslovima ulaska i korištenja zone u svjetlu olakšica, poticaja i ograničenja.

C1.P1.M2 Unaprijediti saradnju lokalne zajednice i privrednika sa razvojnim agencijama

Iznalaženje sistematskih rješenja za smanjenje visoke stope nezaposlenosti je ključni prioritet za sve nivoe vlasti i aktere razvojnog procesa. Nedovoljno iskorištene mogućnosti razvojnih agencija vidimo kao razvojnu šansu koju treba iskoristiti boljom saradnjom lokalne zajednice i privrednika sa razvojnim agencijama. Obzirom na karakter i pravni profil razvojnih agencija, općinski načelnik treba pokrenuti i ohrabriti učesnike na ove procese saradnje.

C1.P1.M3 Standardizacija i certifikacija prema zahtjevima EU

Lokalna samouprava, odnosno lokalna administracija mora da bude pouzdan partner privatnom biznisu, tako što će svojim aktivnostima obezbjeđivati najviše standarde usluga i podrške.

Obezbjeđivanje stabilnog i mjerljivog poslovnog okruženja značajno doprinosi jačanje kapaciteta općina za privlačenje investicija. Općina će razmotriti mogućnost **za pristupanje Regionalnom programu certifikacije gradova/općina sa povoljnim poslovnim okruženjem.**

Certifikacija općina prema BFC (BUSINESS FRIENDLY CERTIFICATE) podrazumjeva ispunjenje određenih standarda, tj. svojevrsnu garanciju da će postojeći privrednici, kao i potencijalni investitori, dobiti usluge i informacije na način koji olakšava poslovanje i aktivnosti koji spadaju u nadležnost lokalnih samouprava. Certifikat podrazumijeva da je lokalna samouprava dokumentovala da su procesi i usluge koje sprovodi u svom radu u skladu sa kriterijima koji su definisani kao proces certifikacije.

C1.P1.M4 Izrada sektorskih strateških dokumenata

Sektorska strategija razvoja je strateški dokument nadležnih institucija Federacije i kantona koji definiše pravce, ciljeve i resurse razvoja sektora i proizlazi iz integrisane strategije razvoja.

U procesu izrade sektorskih strategija kantonalna ministarstva uključuju jedinice lokalne samouprave, u skladu sa načelom OMK (otvorena metoda koordinacije).

Na lokalnom nivou poduzimati aktivnosti na izradi strategija razvoja za pojedine oblasti kojim će se detaljnije izvršiti analiza postojećeg stanja i definisati strateški celjevi za konkretne oblasti.

C1.P2.M1 Pojednostavljenje i ubrzanje procedura u postupcima pred upravnim organima i prilagođavanje istih potrebama investicija

Predstavlja mjeru koja je u najdirektnijoj vezi sa vršenjem funkcije javnih usluga općinske administracije, od koristi za poduzetnike u fazi registracije biznisa. Primjena dobre prakse, pozitivnih iskustava i inovativnih rješenja u principu ne zahtjeva finansijska ulaganja. Općina će stalnim mjerama težiti na uvođenju boljih organizacijskih rješenja i osposobljavanju ključnih kadrova u cilju razvijanja vještina i sposobnosti za konkretno i djelotvorno ostvarenje ove mjere.

C1.P2.M2 Promocija potencijala i mogućnosti

Predhodne analize su pokazale da općina raspolaže realnim pretpostavkama za ostvarenje razvojnih ciljeva kroz investicije.

Odgovornost je općinskih autoriteta da općina bude prepoznata kako od strane postojećih privrednika koji već posluju na teritoriji općine, tako i od strane investitora kao atraktivna destinacija za poslovne projekte. Nova ulaganja pretpostavka su za nova zapošljavanja, a nova radna mjesta osnovni i najvažniji preduslov za unapređenje životnog standarda građana.

Zadatak je lokalne zajednice da preduzme proaktivan pristup ka promociji sopstvenih investicionih potencijala i privlačenju ulaganja.

C1. P2. M3. Izrada i usklađivanje prostorno-planske dokumentacije

Uređen prostor kao elementarna pretpostavka najvećeg broja razvojnih aktivnosti obaveza je cijele zajednice i njeno zalaganje za unapređenje i očuvanje prostora koje smo posudili od budućih generacija.

Pri tome, u procesu zaštite i planiranja prostora, od izuzetne važnosti je korektno i blagovremeno uključivanje javnosti u postupak izrade planova, koji će odgovarati željama i potrebama društva i obezbijediti održivi razvoj.

Ekonomsko rehabilitacija devastiranog prostora kojom bi se omogućilo njegovo ponovno uključivanje u proces ekonomskog razvoja ili kao osnova za ekonomske aktivnosti, podrazumijeva prije svega društvenu regulaciju da se upravlja prostorom i promjenama u njemu u procesu tranzicije društva, posebno tranzicije vlasništva i novih tržišnih uslova privređivanja.

C1.P3.M1 Razvoj održivog turizma na lokalnoj i regionalnoj razini kao doprinos razvoju obrtništva uz proizvodnju autohtonih proizvoda (suveniri, prehrambeni proizvodi i sl.) i sektora usluga

Razvoj održivog turizma je bez sumnje pretpostavka i dodatni poticaj razvoja komplementarnih djelatnosti u oblasti proizvodnje hrane, suvenira i različitog spektra usluga i servisa. Jačanje ponude domaćih poljoprivrednih proizvoda zasniva se na realno prisutnoj tražnji turističke privrede. Posebnost ove tražnje ogleda se u mogućnostima sezonskog povremenog angažovanja na osnovama dodatnog prihoda porodičnog biznisa. Brendiranjem proizvoda i proizvođača kroz proizvodne i distributivne marke stvarati pozitivnu sliku za karakteristična i prepoznatljiva dobra.

C1. P3.M2. Unapređenje turističke infrastrukture

Razvoj turističkih djelatnosti bržom stopom razvoja podrazumijeva značajna ulaganja u unapređenje prateće infrastrukture, posebno one u javnom sektoru (energetske, komunalne prometne, komunikacijske). Razvoj turističkih kapaciteta smještajnog tipa i destinacija turističko atraktivnih prostornih cjelina nije bio praćen adekvatnom infrastrukturnom podrškom. Poseban otežavajući aspekt u realizaciji ove mjere je naglašena finansijska zahtjevnost. Uzimajući u obzir potrebe, te visoke turističke standarde i zahtjeve, pravci djelovanja pored osmišljavanja i usvajanja visokih standarda, moraju biti na mobilisanju izvora sredstava viših nivoa države, javnih kompanija svih nivoa, kao i dostupnih fondova EU. Uvezanost ove mjere sa izradom i usklađivanjem prostorno planske dokumentacije je ključni preduslov uspjeha.

C1.P3.M3. Poticaj samozapošljavanja u sektoru poljoprivrede i turizma

Restruktuiranje ekonomskog prostora pod uticajem tranzicijskih procesa dovodi do promjena u koncentraciji radno aktivne populacije sa primarnih na sekundarne i tercijarne djelatnosti. Sposobnost širenja ovih mogućnosti zavisi kako od lične inicijative tako i institucionalnog okvira. Izmjene propisa o radu i obrtu mogu značajno potaknuti rast i zapošljavanje. U realizaciji ove mjere treba početi od inovativnih formi poticaja samozapošljavanju do podnošenja inicijativa zakonodavnim organima za donošenje i izmjenu propisa. Obje aktivnosti će voditi općinska administracija prema tijelima nadležnim za ove oblasti.

C1.P4.M1 Organizovanje edukativnih programa pod nazivom „Obrazovanje za poduzetnike“

Cilj ovog programa je podizanje nivoa kvaliteta stručnog obrazovanja i usavršavanja, usvajanje poduzetničkih kompetencija, poticanje poduzetničke kulture, te razvoj pozitivnog odnosa prema cjeloživotnom učenju u poduzetništvu. Organizacione forme programa su uglavnom: savjetovanja, okrugli stolovi, seminari i kursevi za koje poduzetnici iskažu želje ili potrebe. Na inicijativu Općine, uspostaviti saradnju sa nadležnim kantonalnim Ministarstvom za privredu, REZ agencijom i obrazovnim institucijama kao ključnim izvršnim akterima. Učešće na sajamskim stručnim manifestacijama je najkonkretniji tip edukacije koje treba poticati općinskim kompetencijama.

C1.P4.M2 Razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije

Za razliku od predhodne mjere koja je usmjerena prvenstveno poduzetnicima, ovaj model se tiče, uglavnom, nezaposlenih ali i radno angažovanih, a odnosi se na različite oblike neformalnog procesa obrazovanja i jačanja kvalitete znanja. Neusaglašenost ponude i potražnje na tržištu rada proističe iz dinamičnih promjena tranzicije društva. Uloga općinskih

autoriteta je u podijeljenoj odgovornosti sa nosiocima obrazovne funkcije, službi za zapošljavanje i razvojnih agencija, te subjektima privređivanja.

C1.P5.M1 Uspostava javno-privatnog partnerstva

Javno-privatno partnerstvo predstavlja širok spektar mogućih odnosa između vlasti kao javnog sektora i drugih nevladinih organizacija i poduzetnika kao privatnog sektora. Cilj sklapanja ugovora o JPP je poticanje poduzetništva kroz brži razvoj infrastrukture i javnih usluga koje pruža javni sektor radi zadovoljavanja javnih potreba.

Ovaj odnos podrazumijeva najkonkretnije oblike međusobne razmijene informacija i saradnju na najširim osnovama.

C1.P5.M2 Promocija kapaciteta zajednice u cilju privlačenja novih investitora i povezivanja novih i postojećih investitora

Na lokalnom nivou uspostaviti partnersku grupu privrednika u fazi izrade Strategije razvoja općine, sa stalnim mandatom u fazama donošenje i realizacije Strategije.

Uspostaviti praksu organizacije, te stalnu postavku nastupa na sajamskim manifestacijama. Uspostaviti saradnju sa Privrednom komorom i poslovnim udruženjima i agencijama za promociju u cilju promocije kapaciteta općine kroz izradu printanih izdanja, a posebno poslovnih vodiča.

C1. P5. M3 Jača medijska promocija Travnika kao poslovnog sjedišta

Općina će poticati prisustvo javnih medija i elektronskih emitera, dodjelom odgovarajućeg prostora i drugih pogodnosti.

Kroz manifestaciju „Dani općine“ organizovati Sajam lokalnih ponuđača na kome se promovišu lokalni potencijali. Uspostaviti praksu učešća privrednika u službenim i protokolarnim aktivnostima općine.

C.2. Prostorno uređena zajednica u službi razvoja

Prostornim uređenjem osigurava se korištenje, zaštita i upravljanje prostorom, a time uslovi za društveni i privredni razvoj, zaštitu okoliša, kao i racionalno korištenje prirodnih i historijskih dobara.

Prostorno uređenje nije samo instrumentalizacija ciljeva, ono je proces kojim neko društvo može oblikovati svoju budućnost. Zasniva se na sveobuhvatnom promišljanju prostora i okoliša radi stvaranja podloge za najpovoljnije korištenje prirodnih i antropogenih pogodnosti i pronalaženje rješenja koja će omogućiti poboljšanje tehničke i društvene infrastrukture u datim prirodnim, društvenim i privrednim uslovima.

Prostor općine Travnik zbog svoje izuzetne vrijednosti, položaja i visinskih pojaseva pruža raznolike razvojne mogućnosti. Zastupljenost pojedinih visinskih pojaseva jako je neujednačena. Prostori do 500 m n/v zauzimaju malu površinu i to 12,4 km² ili 2,3% ukupne površine općine Travnik. Pojas od 500-700 m n/v ima nešto veću površinu i 70,4 km² ili 13,3% općinske teritorije. Učešće brdsko-planinskog pojasa od 700-1000 m n/v znatno je veće u odnosu na prethodne kategorije terena i iznosi 24,9% ukupne teritorije ili 131,6 km². Planinsko i visoko planinsko zemljište čini 60% općinske teritorije ili 313,6 km².

Iako općina Travnik raspolaže velikom površinom (529 km²) ipak raspolaže veoma malim površinama koje se nalaze do 700 m n/v koja pruža najveće mogućnosti za privredni i društveni razvoj svih privrednih grana, osim razvoja turizma, stočarstva i proizvodnje energije.

Detaljnije prostorno uređenje definiše se prostorno-planskom dokumentacijom. Općina Travnik ima usvojen Prostorni plan za period 2003-2020.godina. Trenutno se provode aktivnosti na izmjenama i dopunama ovog planskog dokumenta čijim usvajanjem od strane Općinskog vijeća će se odrediti mjere prostornog razvoja u skladu sa planiranim privrednim i društvenim razvojem općine, uspostaviti koncept zaštite i unapređenja životne sredine, stvoriti uslovi za održivi razvoj u prostoru, a time i uslovi za realizaciju svih strateških ciljeva općine Travnik.

Zaštita, kao i uspješno i odgovorno upravljanje prostorom je obaveza svakog pojedinca, njegovo osnovno ljudsko pravo, kroz zaštitu prava na život, pa je neophodno uključivanje cijele zajednice i njeno zalaganje za uređenje i očuvanje prostora koje smo posudili od budućih generacija.

Osnovnom koncepcijom razvoja općine Travnik definisani su u okviru ovog strateškog cilja 3 prioriteta cilja i 16 mjera.

C2.P1.M1 Pokrivenost planskom dokumentacijom cijelog područja općine usaglašene sa planovima višeg reda

Postojeća legislativa u F BiH definiše hijerarhijsko uređenje sistema prostornog planiranja. Definisana je obaveza usaglašavanja planskih dokumenata užeg područja sa planskim dokumentom šireg područja, odnosno definiše se obaveza da se u postupku izrade planskih dokumenata vrši njihovo usaglašavanje.

Trenutno se provode aktivnosti na izradi izmjena i dopuna Prostornog plana općine Travnik 2003-2020.godina, donošenje istog će predstavljati generalni odnos prema prostornim dokumentima šireg područja.

C2.P1.M2 Elektronska dostupnost prostorno-planskih dokumenata sa svih nivoa vlasti

Prostorni plan F BiH 2008-2028.g., kako krovni planski dokument za područje F BiH, je u fazi usvajanja.

Prostorni plan SBK-a je usvojen od strane Kantonalne Skupštine i predstavlja plan višeg reda u odnosu na Prostorni plan Općine Travnik.

Prostorno-planska dokumentacija višeg reda nije dostupna u elektronskoj formi.

Općina Travnik razvija Web Gis aplikaciju pomoću koje će sva usvojena provedbena planska dokumentacija biti dostupna u elektronskoj formi.

Svi provedbeni planovi novijeg datuma se izrađuju u Gis formatu, a starija planska dokumentacija se skenira i georeferencira.

WebCity je modularno internet Gis rješenje na bazi otvorene OracleDataBase tehnologije za neograničenu proširivost količina podataka i broja korisnika, koje je namijenjeno za lokalne uprave. Njegova osnovna spremnost je u sposobnosti integracije različitih poslovnih procesa koji se realizuju u lokalnoj upravi. Svaki modul u WebCity predstavlja zaseban poslovni proces koji obuhvata skup aktivnosti neophodnih za izvršavanje servisa namijenjenih građanima i drugim korisnicima.

Skup selektovanih modula predstavlja cjelovit Internet Gis sistem, kako za servisiranje potreba investitora i zainteresovanih građana, tako i za sveobuhvatno upravljanje prostornim resursima lokalne uprave. Dizajniran je tako da korisnici mogu odabrati module prema svojim specifičnim potrebama, što im garantuje optimalnu funkcionalnost.

Imajući ovako tehničko rješenje ostaje obaveza općinske administracije za ažuriranje podataka u cilju davanja potrebnih informacija zainteresovanim investitorima i građanima.

C2.P1.M3 Racionalno korištenje i zaštita prostora

Prostorno planiranje je djelatnost s ciljem prostornog usklađivanja svih aktivnosti i procesa, te održavanja i razvijanja povoljnih uslova za život i rad građana na određenom teritoriju da bi se u tom teritoriju izvršilo racionalno korištenje i zaštita prostora, optimalan razmještaj stanovništva i privrednih djelatnosti, te da bi se osiguralo svrsishodno iskorištavanje zemljišta uz zaštitu okoliša i očuvanje estetskih i kulturnih vrijednosti prostora.

Prilikom izrade izmjena i dopuna važeće prostorno-planske dokumentacije poštovat će se sva načela prostornog planiranja.

C2.P1.M4 Okončanje procesa deminiranja

Kao jedna od posljedica ratnih zbivanja na ovome području jeste i velika površina miniranog zemljišta općine Travnik. Nadležnost nad deminiranjem, u operativnom, stručnom i tehničkom dijelu poslova, ima Minsko-akcioni centar Bosne i Hercegovine (BH MAC).

Obzirom da trenutno 16,71% od ukupne površine općine Travnik predstavlja sumnjivu površinu, odnosno površinu za deminiranje, neophodno je insistirati kod nadležnih organa i institucija na deminiranju ovih područja, kao i na jačanju partnerskih odnosa sa međunarodnim organizacijama koje implementiraju ovake i slične projekte, te realizaciji već uspostavljenih partnerskih projekata u ovoj oblasti.

C2.P2.M1 Zaštita prirodnih i antropogenih vrijednosti i njihovo uključivanje u prostorni plan

Pojam zaštite prirode se često poistovjećuje sa pojmom zaštite okoline, ali to su ipak dva različita pojma. Zaštita okoline reguliše ograničavanje uticaja ljudske zajednice na okolinu, a zaštita prirode ograničava promjene u prirodi (ekosistemima). Drugim riječima, zaštita okoline se odnosi na područja namijenjena urbanizaciji, industriji, saobraćaju, poljoprivredi i za druge čovjekove aktivnosti, dok se zaštita prirode odnosi na područja posebne prirodne vrijednosti u kojima je ograničeno unošenje promjena u prirodne sadržaje.

Definicija zaštite prirode po svjetskoj Uniji za zaštitu prirode, glasi: „Zaštita prirode podrazumijeva sve odgovarajuće aktivnosti i mjere koje imaju za cilj sprečavanje štetnih aktivnosti, oštećenja ili zagađivanja prirode, smanjanje ili eliminisanje nastale štete i obnova prirode i dovođenje u prvobitno stanje“.

Odlukom Ministarstva šumarstva, poljoprivrede i vodoprivrede SBK iz 2008. godine proglašene su šume sa posebnom namjenom (izvorište rijeke Ugar), ukupne površine 1.741,40 ha. Ovom Odlukom određuju se uslovi, način korištenja i zaštita šuma sa posebnom namjenom. Obilježavanje ovog područja izvršit će se u strateškom periodu u skladu sa Elaboratom o proglašenju šuma sa posebnom namjenom, koji je sastavni dio predmetne Odluke. Ovo područje, kao i eventualno druga područja koja će se, eventualno, proglasiti zaštićenim područjima, bit će prepoznati u prostorno-planskoj dokumentaciji općine Travnik, za koju su već pokrenute aktivnosti na izradi izmjena i dopuna iste.

C2.P2.M2 Zaštita i poboljšanje kvaliteta životne sredine

Zaštita životne sredine je preduzimanje mjera i radnji radi očuvanja i racionalnog korištenja prirodnih i radno stvorenih vrijednosti i sprečavanje i otklanjanje štetnih posljedica koje ugrožavaju te vrijednosti, život i zdravlje ljudi, sanaciji postojećeg stanja, kao i obezbjeđivanje izvršavanja obaveza u cilju poboljšanja kvaliteta životne sredine preuzetih ratifikovanim međunarodnim ugovorima i konvencijama.

Loša kvaliteta zraka ima negativan uticaj na kvalitet života. Zdravstveni problemi povezani su sa kvalitetom zraka, a posebno su akutni u izgrađenim gradskim područjima gdje je kvalitet zraka uglavnom lošiji.

Osim narušavanja ljudskog zdravlja loša kvaliteta zraka takođe oštećuje ekosisteme.

Realizacijom planskih, upravno-administrativnih i tehničko-tehnoloških mjera doprinjet će se kvaliteti zraka. Planske mjere podrazumijevaju osiguranje kvalitete zraka kroz prostorno i urbanističko planiranje, planove razvoja industrije, energetike i prometa, te kroz kvalitetu gradnje.

Upravno-administrativne mjere će se provoditi izdavanjem okolinskih dozvola, urbanističkih saglasnosti, odobrenja za građenje i upotrebu objekata.

Tehničko-tehnološke mjere će se provoditi kroz projektovanje objekata, primjenu tehničkih rješenja, korištenje opreme i postrojenja koji su okolinski prihvatljivi, te uspostavu sistema za periodično mjerenje emisije.

C2.P2.M3 Provođenje mjera za zaštitu voda

Zaštita voda, obala i vodnog zemljišta obuhvata očuvanje istih, poboljšanje njihovog kvaliteta, osiguranje i očuvanje prirodnih procesa i prirodne ravnoteže voda i njihovih pejzažnih karakteristika, te očuvanje i regulisanje količine vode za razne vrste korištenja u cilju provođenja njihovih ekonomskih, društvenih i ekoloških funkcija.

C2.P2.M4 Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva

Podsticanjem proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije (OIE) i proizvodnje toplotne električne energije u kogeneraciji (kombinovanom ciklusu) kao i upotreba OIE u transportu, obezbjeđuje se ostvarivanje elektro-energetске politike u F BiH, doprinos zaštiti okoliša, podrška realizaciji obaveza koje je Bosna i Hercegovina preuzela potpisivanjem međunarodnih ugovora (Okvirna konvencija o klimatskim promjenama Ujedinjenih nacija-UNFCCC, Kjoto Protokol, Ugovor o osnivanju energetske zajednice zemalja JIE), povoljan ambijent za domaće i strane investitore, doprinos održivom razvoju, otvaranje novih radnih mjesta i razvoj poduzetništva u energetici, stvaranje uslova za regionalni razvoj, posebno ruralnih i nerazvijenih područja, te stvaranje pretpostavki za kvalitetno zbrinjavanje nekih vrsta otpada.

C2.P2.M5 Ažuriranje planova djelovanja u uslovima prirodnih i drugih nesreća

Planska dokumenta u sistemu zaštite i spašavanja u vanrednim situacijama, a u cilju jasnog definisanja obaveza organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava i drugih pravnih lica, prava i dužnosti građana, kao i definisanje postupaka u vanrednim situacijama Civilne zaštite i njenih struktura, finansiranja sistema zaštite i spašavanja, nadzor, dodjela priznanja i nagrada i druga pitanja od značaja za organizovanje sistema zaštite i spašavanja, neophodno je stalno ažurirati.

C2.P2.M6 Povećan inspekcijski nadzor na sprečavanju bespravne gradnje

Bespravna gradnja u dugoročnom smislu trajno mijenja i uništava prostor i direktno smanjuje, kako sadašnje, tako i buduće razvojne mogućnosti.

Bespravnom, u osnovi nekvalitetnom gradnjom, neodgovarajućim oblikovanjem građevina, zauzimanjem i usitnjavanjem poljoprivrednih parcela, ilegalnim priključivanjem na komunalnu infrastrukturu, dakle nizom suprotnosti koje obilježava svaku bespravnu gradnju, poništava se osnovna racionalnost planiranog korištenja prostora.

Osim bespravne gradnje, odnosno gradnje bez građevinske dozvole, vrlo je raširena i gradnja protivno građevinskoj dozvoli u kojoj investitori najčešće velikih objekata, odstupaju od građevinske dozvole u smislu promjene gabarita ili namjene objekata.

Bespravna gradnja na našem području se može smatrati fenomenom koji je moguće smanjiti pojačanim inspekcijskim nadzorom, a koji će u strateškom periodu, na osnovu važeće legislative, bit usmjeren na kontrolu rada sudionika u građenju i sprečavanju dalje bespravne gradnje.

C.2. P2.M7 Provođenje mjera zaštite prirodnih dobara (zemljišta i šuma)

Zaštita prirodnih dobara ostvaruje se provođenjem mjera za očuvanje njihovog kvaliteta količina, rezervi, kao i prirodnih procesa, odnosno njihove međuzavisnosti i prirodne ravnoteže u cjelini.

Zaštita zemljišnog prostora i njegovog održivog korištenja ostvaruje se mjerama sistematskog praćenja kvalitete zemljišta, praćenjem indikatora za ocjenu rizika od degradacije zemljišta, kao i sprovođenje remedijacionih programa za otklanjanje posljedica kontaminacije i degradacije zemljišnog prostora, bilo da se oni dešavaju prirodno ili da su uzrokovani ljudskim aktivnostima.

Zaštita šuma predstavlja skup metoda i sredstava koje se mogu primjeniti u zaštiti istih. Ona predstavlja shvaćanje odnosa čovjeka prema šumi, razumijevanje složenosti šumskog sistema i međusobnog djelovanja svih činilaca građe šumske zajednice, uključujući edofske i klimatske činioce.

C.3. Unaprijeđena komunalna djelatnost i zaštićen okoliš

U sastavu strategije razvoja općine Travnik bitno mjesto zauzima unaprijeđena komunalna djelatnost i zaštićen okoliš. Poratni period nametnuo je drugačiji pristup ovom segmentu strategije i njegove realizacije.

Problem pitke vode u svijetu, pa i u okruženju treba posebnu pozornost u općini kako bi ovaj vrijedan prirodni resurs riješen na najbolji mogući način. U odnosu na druge općine Travnik je u prednosti sa bogatim izvorima koji nisu svi u upotrebi. Primarno rješavanje vodovoda Plava voda za više općina, a isto tako i zaštita ostalih izvora koja nisu u sistemu upotrebe. Maksimalno se angažovati kako bi sve lokalne vodovode stavili pod kontrolu komunalnih preduzeća radi bakteriološke kontrole. Tako uređenom upotrebom pitke vode i kontrole iste postigla bi se zdravstvena zaštita na višem nivou.

Izvršiti sanaciju – zamjenu materijala u sistemu koja su štetna po zdravlje, a također u tom procesu sanacija mreže zbog otklanjanja gubitka vode.

U 2012.god. usvojena je Federalna Strategija o vodama za period 2010.-2022.g. kao krovni planski dokument koji daje smjernice razvoja upravljanja vodama. U okviru ove strategije općina Travnik mora donijeti određene elaborate i prilagoditi ih potrebama koje su na našem prostoru, te prema ekonomskoj moći same općine.

Svakoj općini je izazovno zbrinjavanje otpada ekološki prihvatljivim. I u općini Travnik je još uvijek taj problem neriješen u potpunosti, da bi sa stajališta ekologije i boljeg življenja bio prihvatljiv. Sigurno i u ovom strateškom cilju moramo prići sa odgovornošću, poštujući tehnička dostignuća zbrinjavanja otpada koja su poznata, kako bi ih mogli upotrijebiti na našoj općini.

Svako je, u skladu sa zakonom, dužan da u okviru svojih mogućnosti, štiti i unapređuje životnu sredinu.

Problem okoliša je kompleksan problem koji treba rješavati stalnom saradnjom između različitih interesnih grupa (obrazovnih, zdravstvenih, privrednih, lokalnih zajednica, nevladinih organizacija) na području općine.

Na nivou općine iskoristiti postojeće mogućnosti–kapacitete toplana kako bi što veći broj domaćinstava bio uključen i s time smanjili uticaj štetnih plinova na okoliš.

Završetak plinovoda do potrošača je prednost koja bi pozitivno djelovala na okoliš. Prikupljanje otpada je zadaća koja edukacijom mora biti svakog građanina. Osigurati prikupljanje otpada na cijelom prostoru općine.

Razmišljati na način evropskih država- razvijenih zemalja da je otpad sirovina koja u daljnjem procesu prerade može biti od ekonomske koristi i ekološki prihvatljiva.

Na cijelom prostoru općine omogućiti selektovanje, odnosno sortiranje otpada. Zatvaranje postojećih deponija (nelegalnih) i njihov povremeni nadzor. Velika odgovornost općina, pa i Travnika, je sanacija bolničkog otpada, hemijskih supstanci opasnih po zdravlje i floru i faunu.

Saobraćaj u općini je pregust; nezvanično cesta Travnik-Vitez, najprometnija je u Federaciji. Izgradnjom brze ceste smanjio bi se broj vozila u naseljenim mjestima, pa bi se poboljšala i kvaliteta zraka. Rastom broja vozila nije praćena infrastruktura, odnosno parkirališta za broj vozila koji je svakodnevno prisutan u općini.

Objediniti sve postojeće projekte za izgradnju kanalizacije kako bi dobili jedno kvalitetno rješenje za cijelu općinu. Sigurno je potrebno rješavanje kanalizacije i otpadnih voda sa drugim općinama što bi dovelo do dugoročnog rješenja.

Sa lokalnim i vjerskim zajednicama rješavati problem grobalja; održavanje i ukopna mjesta (prema već poznatim standardima) i mrtvačnica.

Strateški cilj komunalna djelatnost i zaštićeni okoliš je kompleksan i zahtjevan za rješavanje. Uraditi elaborate za pojedine segmente koji su navedeni. Stručno osposobiti komunalna preduzeća, odnosno stručna lica za pojedine poslove ; također sredstva za rad koja su sigurno zastarjela u odnosu na druge sredine.

Potrebna je češća i tješnja saradnja – kontrola između lokalne zajednice i krajnjih izvršilaca poslova kako bi se otklanjali problemi u samoj izvedbi.

C3.P1.M1 Ažurirati evidenciju vodovoda sa ciljem zaštite izvora pitke vode na trajnoj osnovi

Snabdijevanje pitkom vodom, poslovi su zahvatanja, pročišćavanja i distribucije vode za piće vodovodnom mrežom do korisnika.

Važnost vodnih resursa proizilazi iz potrebe za očuvanje ovog prirodnog blaga na način da stepen utroška vodnih resursa ne prevazilazi okvire u kojima prirodni sistemi mogu to nadoknaditi, te da se osigura pravičan pristup vodama.

Ciljevi ažuriranja evidencija vodovoda su: postizanje dobrog stanja, odnosno dobrog ekološkog potencijala voda, i uz vodu vezanih ekosistema, umanjeње šteta prouzrokovanih raznim štetnim djelovanjem voda, osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kvalitete za razne namjene i podsticanje održivog korišćenja voda, uzimajući u obzir dugoročnu zaštitu raspoloživih izvorišta i njihove kvalitete. Ažurirane evidencije staviti na uvid javnosti u cilju vršenja prava i obaveza građana u dugoročnim ciljevima vodosnabdjevanja.

C3.P1.M2 Uspostaviti redovan i trajan monitoring pitke vode u sistemu vodosnabdjevanja

Upotreba vode za opskrbu stanovništva vodom za piće i sanitarne potrebe ima prednost u odnosu na ostale namjene.

Kvalitet vode koja se koristi za piće mora odgovarati uslovima utvrđenim propisom o kvalitetu vode za piće.

Javna komunalna preduzeća koja obavljaju djelatnost vodosnabdijevanja dužna su osigurati stalni pregled vode i poduzimati mjere za osiguranje zdravstvene ispravnosti vode za piće i tehničke ispravnosti uređaja. Iste obaveze imaju i građani vlasnici mjesnih vodovoda.

Kontrolu vode za potrebe opskrbe vodom za piće može vršiti samo ovlašćeni laboratorij.

C3.P1.M3 Utvrditi obaveze u pogledu primjene materijala koji nisu štetni po zdravlje u sistemu vodosnabdijevanja i obavezu zamjene po zdravlje štetnih materijala u upotrebi

Ova mjera ima posebnu važnost po zdravlje stanovništva, a njena realizacija proističe iz obaveza davanja komunalnih usluga koji je dužan pružati usluge koje kvalitetom odražavaju dostignute standarde i odgovaraju cijeni koju korisnik usluga plaća za njihovo pružanje.

Općinsko vijeće obavezno je utvrditi standarde, te kvalitet i nivo komunalnih usluga u svjetlu primjene savremenih materijala koji su se potvrdili kao zdravstveno provjereni i pogodni za primjenu. Značajan dio instalacija primarne vodovodne mreže svojim karakteristikama ne zadovoljava dostignute standarde i mora biti zamjenjen. Uzimajući u obzir izrazito visoke troškove ovih aktivnosti, općina će utvrditi obavezu javnih preduzeća za snabdijevanje pitkom vodom da izrade dugoročni plan zamjene neadekvatnih vodovodnih instalacija. Takođe će se utvrditi koje od ovih instalacija će biti zadržane u cilju distribucije vode za tehničke i protupožarne potrebe za budućnost.

C3.P1.M4 Sanacija gubitaka vode u sistemu vodosnabdijevanja

Gubici vode odnose se na razliku zahvaćene i isporučene (naplaćene) količine vode, odnosno predstavljaju zahvaćenu vodu koja ne stigne do krajnjeg korisnika. Osnovni uzrok ovih gubitaka je u dotrajalosti i neadekvatnoj mreži distribucije vode.

Posljedice gubitaka vode u distributivnoj mreži utiču na cijenu vode, a nisu zanemarivi negativni efekti na zdravlje građana i eroziju tla. Rastuće potrebe za pitkom i sanitarnom vodom mogu se obezbijediti isključivo poduzimanjem mjera za smanjenje i kontrolu gubitaka vode na području općine Travnik.

Mjere će se poduzimati u skladu sa Programom mjera za smanjenje i kontrolu gubitaka vode u općini Travnik urađenog na osnovu Studije smanjenja gubitaka vode u 5 općina uključenih u projekat Regionalnog vodovoda Plava voda.

C3.P1.M5 Održavati vodotoke na području općine u cilju zaštite od poplava

Područje općine karakteriše razučena površinska hidrografija, što zahtjeva uređenje vodotoka i drugih voda, i vodnog dobra, kojima se omogućava kontrolisani i neškodljivi protok vode.

Održavanje vodotoka u cilju zaštite od poplava obaveza je općina kao I sve površinske vode II. kategorije u smislu propisa o vodama, ako to nije drukčije uređeno posebnim kantonalnim propisom.

Općina i druga pravna lica osiguravaju izgradnju, rekonstrukciju i održavanje vodnih objekata na način propisan zakonom, u cilju održavanja ekološko prihvatljivog protoka.

Ekološki prihvatljiv protok predstavlja minimalni protok koji osigurava očuvanje prirodne ravnoteže i ekosistema vezanih uz vodu.

Pod zaštitom od štetnih djelovanja voda podrazumijeva se provođenje aktivnosti i mjera u cilju smanjenja ili sprječavanja ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od štetnoga djelovanja voda i otklanjanje posljedica njihova djelovanja.

Najugroženiji dijelovi vodotoka su područja oko naseljenih mjesta, kao i svi površinski vodotokovi I sezonske pojave usljed oborinskih bujičnih voda.

C3.P1.M6 Izrada elaborata za zaštitu izvorišta i poduzimanje mjera o zaštiti izvorišta

Područje na kojem se nalazi izvorište vode, koje se po količini i kvaliteti može koristiti ili se koristi za javno vodosnabdijevanje, mora biti zaštićeno od zagađenja i drugih nepovoljnih uticaja na zdravstvenu ispravnost vode ili izdašnost izvorišta.

Odluku o zaštiti izvorišta čije se zone sanitarne zaštite prostiru na području općine, donosi Općinsko vijeće. Odluka sadrži naročito: granice zona sanitarne zaštite, sanitarne i druge uslove u pojedinim zonama i druge mjere zaštite, zabrane i ograničenja, izvore i način finansiranja za provođenje zaštitnih mjera, nazive tijela i pravna lica koje će provoditi odluku, te kazne za povredu odredaba te odluke.

Potrebno je što prije početi sa primjenom Zakona o vodama, kojim će se regulisati osiguranje vodozaštitne zone, čime će se spriječiti i bespravna gradnja i vršenje drugih radova u pojasu vodozaštite.

C3.P1.M7 Monitoring stanja vodnih tokova i donošenje mjera zaštite, korištenja i održavanja istih

Vode su opće dobro i kao takve su pod posebnom zaštitom države. Upravljanje vodama obuhvata zaštitu voda, korišćenje voda, zaštitu od štetna djelovanja voda i uređenje vodotoka i drugih voda.

Svakom je dozvoljeno korišćenje voda pod uslovima određenim zakonom.

Voda se mora koristiti racionalno i ekonomično.

Svaki je korisnik vode dužan koristiti se vodom na način i u obimu kojim se voda čuva od rasipanja i štetnih promjena njezina svojstva (kvalitete) i omogućuje zakonsko pravo korišćenja voda drugim osobama.

Nadležnost agencija za vodna područja FBiH i njihovo djelovanje, od ključnog je značaja za realizaciju ove mjere, te će općina kroz različite oblike međuinstitucionalne saradnje, osigurati odgovoran odnos svih učesnika u ovoj oblasti.

C3.P1.M8. Implementacija projekta Regionalni vodovod „Plava voda“

Projekat je dio šireg značaja i realizuje se u nadležnosti posebnog javnog preduzeća.

Općina će djelovati kroz organe JP, u skladu sa predhodno utvrđenim planom aktivnosti.

U okviru strateškog razdoblja planira se stavljanje u funkciju regionalnog vodovoda Plava voda kroz koji će se omogućiti vodosnabdijevanje građana u 5 općina (Travnik, Zenica, Novi Travnik, Vitez, Busovača).

C3.P2.M1 Zaokružiti sistem upravljanja otpada na cijelom području općine

Federalni plan upravljanja otpadom je osnovni dokument o upravljanju otpadom na području Federacije BiH za razdoblje 2012-2017. Okvir za pripremu ovog plana su Strategija upravljanja otpadom FBiH (2008-2018), Program upravljanja otpadom na području općine Travnik (2012/2017), postojeći zakonski propisi u FBiH, te evropske smjernice o upravljanju otpadom (EU Direktive). Svaki kanton donijet će Plan upravljanja otpadom na svom području. Kantonalnim propisom uredit će se uslovi za planiranje upravljanja otpadom u općinama. Izrada plana upravljanja otpadom vrši se u saradnji sa općinskim organima, ekonomskim udruženjima i udruženjima za zaštitu okoliša. Ova mjera će se realizovati u uskoj koordinaciji sa JP partnerstva kroz aktivnosti jačanja kapaciteta komunalnih preduzeća.

C3.P2.M2 Razvijati pristup za ekološko prihvatljiviji načini zbrinjavanja otpadom

Jedan od osnovnih uzroka sporog rješavanja problema zagađenja okoline je nizak nivo znanja i ekološke svijesti građana.

Shvatiti važnost potrebe za očuvanjem prirode i razvijati sposobnost uočavanja problema onečišćenja okoliša kod građana i drugih proizvođača i vlasnika otpada od ključnog je značaja.

Aktivno učešće građana je neophodna uloga i obuhvata: smanjenje nastajanje otpada, tretiranje otpada na način kojim se osigurava povrat sirovinskog materijala iz njega i odlaganja na deponije na okolinski prihvatljiv način. Najčešći način za realizaciju ove mjere su ciljane promotivne kampanje.

Pored institucionalnih formi djelovanja, općina će stimulisati NVO koje u svom djelovanju imaju ekološke odrednice, da promovišu i rade na realizaciji ove mjere po osnovu JP partnerstva.

C3.P2.M3 Korištenje Regionalne deponije

Korištenje Regionalne deponije Mošćanica ostaje orijentacija u ovom razvojnem periodu. Općinska administracija zajedno sa javnim komunalnim preduzećima ima obavezu da razvija projekte koji će doprinjeti smanjenju količina otpada koje će se deponovati na Regionalnu deponiju Mošćanica i time smanjiti, kako troškove deponovanja, tako i troškove prijevoza do deponije.

C3.P2.M4 Uspostaviti sistem selektivnog prikupljanja otpada

Na području Općine nije organizovano selektivno prikupljanje otpada. Selektivno prikupljanje, pakovanje i označavanje otpada uredit će se posebnim propisima na nivou entiteta i države. Uvođenjem sistema selektivnog prikupljanja otpada, domaćinstva i drugi vlasnici otpada bit će obavezni selektovati otpad u skladu sa tim propisom. Općina će u saradnji sa javnim komunalnim preduzećima pokrenuti aktivnosti na izradi projekata za selektivno prikupljanje otpada.

C3.P2.M5 Trajno zatvaranje postojećih deponija

Zabranjeno je napuštati, gomilati, odlagati ili tretirati otpad bez nadzora. Proizvođač i vlasnik otpada dužni su da prije odlaganja i ponovnog korištenja otpada uskladište otpad na okolinski prihvatljiv način.

Na području općine je uslijed saniranja ratom devastiranih objekata došlo do nekontrolisanog odlaganja građevinskog otpada i formiranja tkz. divljih deponija.

U toku ovog strateškog perioda, kroz oblike zajedničke komunalne potrošnje sanirat će se i zatvoriti postojeće nelegalne deponije. Podrška za realizaciju ove mjere je i blagovremena realizacija posebne mjere, **C3.P2.M6 Uređenje i stavljanje u funkciju deponije za odlaganje krutog otpada.**

C3.P2.M6 Uređenje i stavljanje u funkciju definisane deponije za odlaganje krutog otpada

Općina je odredila lokaciju za odlaganje krutog otpada, i odredila subjekt gazdovanja nadležnost i uslove korištenja deponije. U strateškom periodu, na osnovu urađenog idejnog projekta, neophodno je uraditi izvedbeni projekat, po istom poduzeti aktivnosti i deponiju staviti u funkciju.

C3.P2.M7. Ustanoviti sistem pročišćavanja otpadnih voda

Dominatan izvor zagađenja vodotoka su otpadne vode. Najugroženiji dijelovi vodotoka su područja oko naseljenih mjesta.

Najveći zagađivač rijeke Lašve je fekalna kanalizacija, odnosno otpadne vode stanovništva. Svi zagađivači svoje otpadne vode ispuštaju u gradsku kanalizaciju ili u potoke koji gravitiraju Lašvi, koje u konačnici bez tretmana završavaju direktno u ovoj rijeci. Kanalizaciona mreža je deficitarna u svim naseljima općine, a uređaji za prečišćavanje otpadnih voda uglavnom nisu građeni.

Industrijski pogoni po pravilu nemaju svoje uređaje za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda.

C3.P2.M8. Pojačati inspekcijski nadzor

Nadzor nad provođenjem odredaba zakona o komunalnim djelatnostima provodi kantonalno Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i općinske službe nadležne za komunalne poslove, svako u okviru svoje nadležnosti.

Inspekcijski nadzor nad provođenjem odredaba ovoga zakona provodi općinski komunalni inspektor. U provođenju inspekcijskog nadzora inspektor obavlja poslove iz oblasti komunalnih djelatnosti koje su regulisane općinskim propisima.

Zakonom o komunalnim djelatnostima SBK uređeno je da nadležnosti u organizovanju i pružanju komunalnih usluga osigurava općina. Propise kojima će se bliže regulisati obavljanje pojedinih komunalnih djelatnosti, donosi Općinsko vijeće.

Pojačan inspekcijski nadzor i donošenje represivnih mjera, nezamjenjiv su uslov ostvarivanja komunalnog reda. U postupcima donošenja planova nadzora koji proističu iz obaveze inspekcijskih organa, općinska vijeća mogu efikasno realizirati ovu mjeru i ostvarenje ciljeva komunalnih politika.

C3.P2.M9. Rješiti pitanja ekološkog deponiranja bolničkog otpada

Propisima o upravljanju medicinskim otpadom uređuju se opći principi za upravljanje otpadom, planiranje upravljanja medicinskim otpadom, uspostavljanjem odbora za upravljanje otpadom, prijenos medicinskog otpada na treće lice.

Djelatnost sakupljanja, obrade, reciklaže i/ili zbrinjavanja medicinskog otpada može se obavljati na osnovu dozvole za upravljanje otpadom koju dodjeljuje nadležno kantonalno ministarstvo okoliša.

Zdravstvene ustanove moraju osigurati da se lijekovi nabavljaju putem ugovora kojim se dozvoljava povrat lijekova sa isteklim rokom upotrebe proizvođaču ili dostavljaču.

C3.P3.M1 Proširiti mrežu korisnika sistema daljinskog grijanja.

Instalisani sistem daljinskog grijanja omogućava provođenja efikasnijih mjera i kontrolu emisije štetnih produkata sagorijevanja i zaštite zraka.

Općina će u saradnji sa pravnim licem koje obavlja ovu komunalnu djelatnost kroz ugovorne klauzule težiti na obezbjeđenju povoljnijih uslova za građane i pravna lica, kao stimulans za prelazak sa tradicionalnog na daljinski sistem grijanja u urbanim djelovima općine.

C3.P3.M2 Realizacija projekta plinifikacije

Projekat je dio šireg značaja i realizira se u nadležnosti posebnog JP FBiH.

Pitanje imovinsko pravnih odnosa i druga pitanja u nadležnosti Općine rješavati u dinamici sa investitorom. Na teritoriji općine Travnik fazu instaliranja sekundarne mreže realizovati do kraja strateškog perioda.

C3.P3.M3 Izvršiti zamjenu postojeće javne rasvjete novom ekonomičnijom, ekološki prihvatljivijom i efikasnijom javnom rasvjetom

Ubrzani razvoj infrastrukture i povoljni uslovi izgradnje kroz donatorske odnose i grant sredstva doveli su do ekspanzije ove javne potrebe na većem djelu općine. Primjenjena tehnologija i instalirana oprema ne odražava dostignute standarde ekonomske upotrebe i kontrole korištenja. Posljedica su veoma visoki troškovi održavanja i relativnog učešća ovog izdatka u općinskom budžetu sa tendencijom rasta.

Projekat razvijati u saradnji sa proizvođačima rasvjetnih tijela na kreditnoj i dugoročnijoj osnovi.

C3.P3.M4 Prilagoditi sezone grijanja klimatskim promjenama (revizija ugovora s Toplanom po više osnova)

Općina i pravno lice koje obavlja komunalne djelatnosti obavezni su, na osnovu posebnih propisa osigurati obavljanje komunalnih djelatnosti u najboljem interesu građana, koje kvalitetom i standardom odgovaraju utvrđenoj cijeni koju korisnik usluga plaća za njihovo izvršenje.

U tom smisli Općina će inicirati reviziju ugovara za isporuku toplotne energije, uvažavajući klimatske i vremenske uticaje na optimalne parametre grijanja kod krajnjih korisnika.

C3.P3.M5. Razvijati program utopljanja zgrada u javnom i privatnom sektoru

U skladu sa načelima ekonomičnosti i efikasnosti, te u skladu sa pažnjom dobrog domaćina Općina će na sve buduće investicione građevinske zahvate na objektima u javnom sektoru zahtijevati primjenu izolacionih materijala koji ispunjavaju toplinske uslove utopljanja građevinskih objekata. Pored ekoloških i estetskih efekata koji nisu zanemarivi, uštede po osnovu grijanja u zimskoj sezoni i hlađenja tokom ljeta su najznačajniji cilj koji se postiže. Opravdano je očekivati da koristi i dobar primjer pokrene i vlasnike objekata u privatnom sektoru na ovaj pristup.

C3.P4.M1 Izgradnja Brze ceste

Projekat je dio šireg značaja i realizuje se u nadležnosti posebnih institucija FBiH. Pitanje imovinsko pravnih odnosa i druga pitanja u nadležnosti Općine rješavati u dinamici sa investitorom. Povezivanje općine Travnik sa autoputem Vc očekuje se do 2020.godine.

C3.P4.M2 Plansko održavanje lokalnih puteva

Održavanje lokalnih puteva, obuhvata izvođenje radova kojima se osigurava nesmetan i siguran saobraćaj i očuvanje projektovanog stanja lokalnih i nekategorisanih puteva, i vrši se u okviru nadležnosti općinskih organa.

Izgradnja i sanacija kategorisanih i nekategorisanih puteva obavljat će se na osnovu prihvaćenih aplikacija građana i mjesnih zajednica kroz javni poziv, jednom godišnje.

Zimsko održavanje puteva vrši se po posebnoj mjeri ove Strategije. Vanredno održavanje puteva se poduzima u uslovima kriznih situacija po posebnom programu djelovanja.

C3.P4.M3 Obezbjedenje dodatnih parking mjesta u gradu, kako za putnička, tako i za teretna vozila i autobuse.

Broj parking mjesta ne zadovoljava standard i potrebe u gradskom djelu općine i u prethodnom periodu nije značajno povećan. Rasterećenje saobraćajnih gužvi u urbanom dijelu općine, izmjenom režima saobraćaja je uglavnom iscrpljen i opterećen pojačanim saobraćajem saobraćajnicom M5, koji prolazi kroz najuži gradski prostor. Saobraćaj u mirovanju dodatno smanjuje prohodne mogućnosti, te će se iznalaziti rješenje na efikasnijem režimu saobraćaja i obezbjeđenje dodatnih parking površina. Određene prostorne mogućnosti za obezbjeđenje dodatnog parking prostora treba da budu prepoznate u prostorno-planskoj dokumentaciji Općine Travnik.

C3.P4.M4. Sanacija mostova i prilaza školskim objektima

Mjera se odnosi na uski gradski prostor sa izraženom koncentracijom školskih objekata na desnoj obali rijeke Lašve. Nedovoljan propusni kapacitet, opterećen istovremenim odvijanjem automobilske saobraćaja i opasnost u uslovima vremenskih nepogoda, čine usko grlo i izražen sigurnosni rizik. Mostove i prilaze sanirati povećanjem propusnih kapaciteta i obilježiti ih odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom.

C3.P5.M1 Jačanje kapaciteta komunalnih preduzeća

Komunalna djelatnost podrazumijeva pružanje komunalnih usluga od interesa za fizička i pravna lica, građenje te održavanje objekata i uređaja komunalne infrastrukture. Komunalna djelatnost, kao djelatnost od posebnog društvenog interesa, dijeli se na komunalne djelatnosti individualne i zajedničke komunalne potrošnje;

Komunalne djelatnosti individualne komunalne potrošnje jesu komunalni proizvod, proizvod i usluga koji se mogu izmjeriti, definisati i naplatiti od svakog korisnika usluge.

Komunalne djelatnosti zajedničke komunalne potrošnje jesu komunalni proizvod i usluga koje nije moguće izmjeriti i naplatiti od svakog korisnika usluge.

Obavljanje pojedinih komunalnih djelatnosti koje se finansiraju iz općinskoga budžeta, općina obavezno povjerava javnom preduzeću komunalnih djelatnosti, koje je odlukama Općinskoga vijeća osnovala za obavljanje tih komunalnih djelatnosti.

Ako javno komunalno preduzeće ne posjeduje odgovarajuće tehnološke i ekonomske uslove za obavljanje povjerenih komunalnih djelatnosti, odnosno dijela pojedinih komunalnih djelatnosti, obavljanje tih djelatnosti može se povjeriti drugom pravnom licu.

Korištenjem općinske nadležnosti kroz osnivačka i upravljačka prava i funkcije, Općinsko vijeće će u postupku utvrđivanja godišnjih planova rada, težiti stalnom jačanju kapaciteta komunalnih preduzeća.

C3.P5.M2 Rješavanje pitanje gradskog groblja i održavanje groblja

Groblje je komunalni objekat kojim, uz saglasnost Općinskoga vijeća, upravljaju vjerske zajednice ili javno preduzeće.

Općinsko vijeće svojim propisom određuje način i uslove uređivanja i održavanja groblja, prienos posmrtnih ostataka do groblja i uslove pod kojima se pokop može obaviti izvan groblja u upotrebi.

Subjekti koji upravljaju grobljima dužni su osigurati uslove za pokop te uredno održavati i uređivati groblja. Održavanje pasivnih mezarluka i grobalja, spomenika i spomen-kosturnica te prateće infrastrukture u užem urbanom dijelu grada je njihovo dovođenje u potpuno ravnopravan položaj s aktivnim mezarlucima i grobljima u pogledu čišćenja, uređenja i saniranja te uklanjanja korova i raslinja, kao i planske sadnje cvijeća i novih sadnica, uređuje se u djelu zajedničke komunalne potrošnje, iz čega proističu nadležnosti, obaveze i obezbjeđivanje potrebnih sredstava.

C3.P5.M3 Utvrđivanje obaveze za sve građana za uključenje u sistem komunalnih usluga

Ova mjera proizilazi iz javnog interesa u komunalnim djelatnostima po kome se smatra da zadovoljavanje ovih potreba društva nezamjenjiv uslov života i rada građana, državnih organa te privrednih i drugih subjekata na području općine.

Općina i pravno lice koje obavlja komunalne djelatnosti obavezni su osigurati trajno obavljanje komunalnih djelatnosti kroz javnost i transparentnost rada.

Da bi se stvorile pretpostavke za utvrđivanje ove obaveze davalac komunalnih usluga mora ispunjavati uslove i kontinuirano raditi na podizanju nivoa komunalnih usluga i unapređenju komunalnih djelatnosti; kontinuirano raditi na podizanju nivoa svijesti javnosti o komunalnim uslugama ili usluzi koju pruža.

Davalac komunalnih usluga dužan je pružati usluge koje kvalitetom i standardom odgovaraju cijeni koju korisnik usluga plaća za njihovo pružanje. Općinsko vijeće obavezno je utvrditi standarde te kvalitet i nivo komunalnih usluga usklađivati s cijenom.

C3.P5.M4 Rješavanje problema pasa litalica

Pružanje kafilerijskih usluga poslovi su stalnog i sigurnog zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih životinja (pasa, mačaka i sl.) te uklanjanje životinjskih lešina, određenih nusproizvoda klanja, konfiskata i valioničkog otpada s javnih površina, kao i poslovi eutanazije životinja.

Uzimajući u obzir rasprostranjenost i obim ove pojave, optimalno rješenje za provođenje ove mjere bilo bi na kantonalnom nivou.

Općina će u saradnji sa nevladinim organizacijama koje svojim djelovanjem imaju sadržaj rada blizak ovoj problematici, te instrumentima međuopćinske saradnje pokrenuti rješavanje ovog pitanja kod Vlade SBK.

C3.P5.M5 Izrada plana zimske službe

Održavanje javnih gradskih površina i lokalnih puteva u zimskom periodu, zaštitne su mjere protiv stvaranja poledice (posipanjem abrazivnog materijala i soli), snježnih nanosa i smetova, te čišćenje snijega s puteva, pješačkih staza, parkirališta i saobraćajne

signalizacije, osiguravanje odvodnje s puteva, i blagovremeno informisanje učesnika u saobraćaju.

Uticaj vremenskih prilika i obim pojave nalaže ažuriranje postojećeg plana zimske službe, koji se mora ažurirati svake godine u akcionom programu rada općinske službe usljed promjenjenih okolnosti ili novonastalih potreba.

Ove poslove Općina će povjeravati pravnim subjektima koji raspolažu odgovarajućom opremom i kapacitetima, a na osnovu propisa o javnim nabavkama.

Općina će u skladu sa načelima ekonomičnosti i efikasnosti povjeriti djelimično obavljanje ovih poslova putem Savjeta mjesnih zajednica, za rubna i teže dostupna područja a po osnovu JP partnerstva.

C3.P5.M6 Definisanje kriterija za ekonomičniju javnu rasvjetu na području općine

Izdaci općinskog budžeta po osnovu javne rasvjete imaju relativno visoko učešće, nesrazmjerno dostignutim standardima blagostanja i finansijskim mogućnostima. Realizacijom mjere C3.P3.M3, očekuje se obuzdavanje rashoda po ovom osnovu, ali su efekti odloženog karaktera i nedovoljni za prihvatljiv nivo troškova. Troškovi održavanja će i dalje biti uslovljeni relativno gustom mrežom javne rasvjete. U cilju obezbjeđenja dobrobiti građana, Općina će na Općinskom vijeću utvrditi poseban program korištenja javne rasvjete zasnovane na kriterijima disperzije rasvjetnih tijela na pravičnoj osnovi.

C3.P.5.M.7 Redovno uređenje zelenih površina

Gradsko područje općine ima izrazit deficit u zelenim površinama. Održavanje javnih zelenih i rekreativnih površina (javnih zelenih površina, zelenih površina posebne namjene, površina za rekreaciju i fizičku kulturu na otvorenom prostoru, zaštitnih područja i zaštitnih zelenih pojaseva infrastrukturnih sistema i ostalih površina koje se posebnim propisima utvrde kao javne površine, spada u djelatnosti zajedničke komunalne potrošnje. Aktivnosti na uređenju zelenih površina odvijat će se kroz redovan program održavanja utvrđen godišnjim planom i budžetom. U narednom period staviti akcenat na dodatno proširenje i ozelenjavanje površina naročito uz gradske kategorisane saobraćajnice.

C3.P5.M8 Podizanje standarda komunalnog i javnog reda na viši nivo jačanjem estetskih kriterija

Svaka osoba ima pravo na zdravu i ekološki prihvatljivu životnu sredinu, podobnu za zdravlje i obilje. stoga je individualna i kolektivna dužnost zaštititi, poboljšati i uljepšati okoliš za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja. Ova mjera se realizuje primjenom estetskih kriterija kroz gotovo sve aktivnosti u oblasti okolinskog djelovanja.

C3.P5.M9. Izrada plana za sve vrste podzemnih instalacija (komunalna, elektro, telekomunikacije) i izrada katastra podzemnih instalacija

Katastar podzemnih instalacija osniva se i vodi na osnovu evidencija koje su za pojedinu vrstu podzemnih vodova i instalacija dužni ustrojiti davaoci javnih usluga u skladu sa Zakonom. Obaveza je nadležne općinske službe da objedini ove evidencije i uspostavi sveobuhvatan katastar.

C4. Povoljno društveno okruženje sa povećanim životnim standardom i javnim sektorom kao istinskim servisom građana

Jedna od ključnih uloga i funkcija lokalne uprave je razvoj i unapređenje društvenih djelatnosti i zadovoljavanje javnih potreba društvene zajednice.

Na uspješnoj procjeni dostignutog stepena razvoja, uočenih nedostataka i potencijala, te iskazanih potreba, detektiran je skup prioriteta ciljeva i mjera koje treba razvijati i primjenjivati da bi se unaprijedili sve dimenzije društvene zajednice (tehnološka, ekonomska, socijalna, kulturna) i tako poboljšali uslovi življenja i ukupni standard društvene zajednice na području općine Travnik.

Kao što je porodica osnovna ćelija društva, tako je i lokalna zajednica podloga iz koje se regrutuju resursi potrebni za razvoj i funkcionisanje svih nivoa države. Jačanje lokalne zajednice doprinosi povoljnijim uslovima življenja njenih stanovnika, ali se u isto vrijeme pokreću i pozitivni procesi prema široj društvenoj zajednici i višim nivoima državne uprave.

U tom smislu zacrtani je strateški cilj da se u narednom petogodišnjem periodu na prostoru cijele općine Travnik razvije povoljno društveno okruženje sa povećanim životnim standardom i javnim sektorom kao istinskim servisom građana.

Takav cilj moguće je ostvariti kroz institucionalno jačanje lokalne zajednice, jačanje servisa javnih usluga građanima, poboljšanje kapaciteta zajedničke društvene upotrebe, veće sinergije sa nevladinim sektorom i međusobne saradnje općinske uprave, na temeljima partnerskih odnosa, sa subjektima, pojedincima i kolektivitetima koji razvijaju stvaralačke i kreativne potencijale u svim sferama djelovanja.

Slijedeći gore navedene postulate, na putu ostvarenja zacrtanog strateškog cilja, moguće je ostvariti postavljene prioritete: unaprijediti materijalno-tehničke i ljudske resurse, učiniti općinsku upravu efikasnijom, odgovornijom i fokusiranom na potrebe građana, investitora i drugih partnerskih subjekata, prilagoditi zdravstvenu zaštitu potrebama građana, obrazovni sistem prilagoditi potrebama investitora i tržišta rada, uspostaviti bolju integraciju kulture i sporta u sve segmente društvene zajednice, te sistemski unaprijediti institucionalni i vaninstitucionalni oblik socijalne zaštite.

C4.P1.M1 Obezbjedenje prostora za srednjoškolsko obrazovanje učenika.

Obezbjedenje prostora za srednjoškolsko obrazovanje učenika treba doprinjeti kvaliteti i relevantnosti obrazovne ponude ustanova za obrazovanje, uspostavljanju sistema osiguranja kvaliteta u sistemu obrazovanja, te bolje usklađenosti sa lokalnim i regionalnim potrebama.

C4.P1.M2 Obezbjedenje prostora za kulturno-sportske događaje

Pomjeranje linije sa osnovnih u korist dopunskih potreba i rađanje potpuno novih potreba građana, usmjerilo je traženje specifičnih kulturno-sportskih događaja za koje bi obezbjeđenjem adekvatnog prostora doprinjelo zadovoljenju potreba građana.

C4.P1.M3 Izgradnja kapaciteta zdravstvene zaštite

U vremenu globalizacije svih društvenih procesa zdravstvena zaštita je konstantno izložena narastajućim pritiscima koji se stalno mijenjaju. Ovdje spada širok spektar uticaja kao što su populacione promjene, bolesti, mogućnosti pružanja novih intervencija, korištenjem novih znanja i tehnologija, te očekivanja javnosti.

Ove promjene imaju veoma važne implikacije na način kako se organizuje zdravstvena zaštita, na nove konfiguracije zgrada, osoblja sa novim i različitim vještinama i nove načine rada. Zdravstveni sektor na području općine Travnik ima dugu tradiciju i razvijenu mrežu u pružanju primarnih i sekundarnih usluga zdravstvene zaštite, kako za stanovnike travničke općine tako i za stanovnike s područja SBK. Kvalitetna zdravstvena zaštita ima pozitivan uticaj na društveni razvoj.

C4.P1.M4 Obogatiti, kreirati i realizovati nove kulturne, umjetničke, sportske i zabavne programe na cijelom području općine.

Uz postojeću kulturnu ponudu kojom se promovira pokretno i nepokretno kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe i produciraju savremeni stvaralački kulturni sadržaji, u narednom periodu potrebno je posvetiti veću pažnju promociji nematerijalnog kulturnog naslijeđa. Preko

institucija kulture, udruženja i pojedinaca poticati razvijanje ovoga segmenta kulturnog naslijeđa na području općine Travnik. Time se otvaraju dodatne mogućnosti za obogaćivanje sadržaja i pružanje usluga u turističkom sektoru, što zahtijeva veću sinergiju među nosiocima razvoja (institucije, nevladin sektor, predstavnici lokalnih zajednica).

C4.P1.M5 Jačanje međuinstitucionalne saradnje

Da bi se realizovali određeni projekti iz kulture i u oblasti društvene djelatnosti, posebno ako vrsta sadržaja i karakter aktivnosti zahtijevaju interdisciplinarni pristup, kao i zbog efikasnosti i ušteda, nerijetko je potrebno udruživanje većeg broja subjekata i institucija oko zajedničkog projekta. Jačanjem partnerskih odnosa i međusobne institucionalne saradnje stvara se mreža interesnih skupina koje mogu na efikasniji način djelovati na ostvarenju zajedničkih ciljeva, što općenito dovodi do dobrih efekata u lokalnoj zajednici.

C4.P1.M6 Promocija potencijala društvenog sektora

Društveni sektor oblikuje i gradi društvenu zajednicu. Njegovo je djelovanje bitno i zbog toga zahtijeva transparentno djelovanje i stalnu javnu provjeru efekata i rezultata djelovanja. To se najbolje ostvaruje putem medija, što je važan aspekt promocije i širenja ideja u okviru lokalne i šire društvene zajednice. U tom smislu treba razvijati bolju medijsku promociju društvenog sektora, kako u lokalnoj zajednici tako na širem medijskom prostoru u zemlji i inozemstvu.

C4.P1.M7 Unapređenje prostornih i tehničkih kapaciteta za djelovanje javnih ustanova

Travnička općina baštini dugu i bogatu kulturnu tradiciju koja se ogleda kroz institucionalno djelovanje javnih ustanova i aktivnosti nevladinih organizacija. Postojeći prostorni i tehnički kapaciteti javnih ustanova su ili nedovoljno iskorišteni ili nisu adekvatni za narasle zahtjeve recentne kulturne produkcije.

U narednom periodu potrebno je fokusirati se na sanaciju i racionalnije korištenje postojećih prostora, kao i za pronalaženju novih prostora za proširenje i namjensko djelovanje pojedinih javnih ustanova. Time će se steći uslovi za adekvatnu i efikasniju prezentaciju kulturno-historijskih vrijednosti i promovisanje Travnika kao kulturnog centra i grada-muzeja. Također je potrebno podržati aktivnosti na obnovi i opremanju objekata za kulturne namjene.

C4.P2.M1 Uspostaviti upravu i općinsku administraciju po evropskim standardima

Učiniti gradsku administraciju efikasnijom, transparentnijom i odgovornijom, a koja će biti na usluzi investitorima i svim njenim građanima. Pojednostaviti procedure u cilju brže obrade predmeta i skraćenja roka njihovog rješavanja.

C4.P2.M2 Jačati partnerstva sa gradovima sa kojima je partnerstvo uspostavljeno, kao i širiti mrežu partnerskih općina i gradova

Uz jačanje partnerstva sa privatnim i nevladinim sektorom produktivne saradnje sa višim nivoima vlasti, potrebno je učvršćivati i jačati saradnju sa drugim lokalnim zajednicama u zemlji i inozemstvu.

C4.P2.M3 Jačanje uloge partnerstava između javnog, privatnog i civilnog sektora

Na ovaj način se ostvaruje mogućnost različitog djelovanja u smislu korištenja i udruživanja prirodnih, materijalnih i ljudskih resursa i njihove integracije u zajedničke projekte (u oblasti privrede, kulture, obrazovanja, sporta)

C4.P2.M4 Jačanje kapaciteta mjesnih zajednica

U smislu boljeg uvida u potrebe neposrednog životnog okruženja, uklanjanje postojećih problema i nedostataka, unapređenja komunalne infrastrukture i rješavanja socijalnih pitanja, potrebno je jačati mjesne zajednice kao mogućnost za poboljšanje partnerskih odnosa između građana koji žive na određenom lokalitetu sa predstavnicima javne uprave i time omogućiti lakšu dostupnost pojedinih usluga općinske administracije svim građanima.

C4.P3.M1 Kadrovski ojačati Centar za dozvole Općine Travnik

Kadrovskim jačanjem Centra za dozvole omogućiti da investitori i svi zainteresovani građani mogu dobiti sve potrebne informacije o urbanističko-tehničkim uslovima i načinu gradnje.

C4.P3.M2 Educirati kadar u lokalnoj upravi

Jačanje sistema obuke jedna je od primarnih zadaća izgradnje kapaciteta u upravljanju inače ljudskim resursima, pa time i kadrovima u općinskoj administraciji, kako bi postali transparentnija, efikasnija i odgovornija administracija. Educirati kadar u lokalnoj upravi za stalno povlačenje dodatnih finansijskih sredstava sa viših nivoa vlasti i drugih domaćih i stranih fondova.

C4.P3.M3 Formiranje katastra komunalnih uređaja

Pokrenuti proceduru na izradi projektne dokumentacije komunalnih uređaja i plana lokalne mreže podzemnih instalacija u cilju njihove planske uspostave i ugradnje u budućnosti.

Na osnovu toga uspostaviti katastar komunalnih uređaja i podzemnih instalacija u cilju sistemskog pristupa njihove izgradnje, nadzora, održavanja, remonta i popravki.

Sa razvojem računarskih tehnologija svaka složena organizacija čije je poslovanje vezano za prostor svoje poslovanje podupire geoinformacionim sistemima (GIS). Sa razvojem GIS-a uspostavljaju se numeričke i prostorne baze podataka (katastra). Svi korisnici tih podataka povezuju se u informacione sisteme u cilju održavanja, korištenja i razmjene podataka.

Ovim se postiže zadovoljenje sve većih potreba za geodetskim planovima katastra komunalnih uređaja različitih razmjera za potrebe urbanizma, projektovanje, planiranje i druge svrhe, brzu i laku evidenciju o komunalnim instalacijama, te brže zadovoljenje potreba investitora i drugih pravnih i fizičkih lica.

C4.P3.M4 Ažuriranje i održavanje digitalnih katastarskih podataka u katastarskom operatu

Ovakav pristup omogućava pojednostavljen i olakšan rad prilikom pretraživanja podataka i izdavanja dokumenata. Prelaskom sa analognog na digitalni oblik unosa podataka stvoreni su uslovi da se stare katastarske karte iz 1893. godine, koje imaju muzejsku vrijednost zaštite kao arhivska građa.

C4.P4.M1 Obezbjediti materijalno tehničke uslove za provođenje primarne zdravstvene zaštite

U cilju što bolje disperzije usluga primarne zdravstvene zaštite u svim dijelovima travničke općine potrebno je jačati materijalno tehničke kapacitete službi (epidemiološke službe, zdravstvene zaštite dojenčadi i djece, stomatološke djelatnosti i djelatnosti hitne medicinske pomoći) u matičnoj ustanovi (Dom zdravlja) i ambulantama na cijelom prostoru općine. Kroz obezbjeđenje i podršku sistemu davanja usluga kućnog liječenja i patronažnih službi dodatno

se unapređuje osnovni cilj primarne zdravstvene zaštite, čuvanje i unapređenje ljudskoga zdravlja.

C4.P4.M2 Jačanje preventivne zdravstvene zaštite

Preduslov za očuvanje i zaštitu ljudskoga zdravlja je prevencija bolesti koja se odvija u sektoru primarne zdravstvene zaštite u saradnji sa različitim subjektima društvene zajednice. U cilju ranog otkrivanja bolesti i poremećaja, njihovog sprečavanja i efikasnog liječenja, potrebno je provoditi preventivne programe u praksi putem različitih akcija: edukacija stanovništva, besplatni specijalistički pregledi, snimanja, provođenje akcija na uklanjanju svih potencijalnih opasnosti po zdravlje ljudi.

C4.P4.M3 Edukacija građana o značaju sporta i zdravog načina življenja

Popularizacija sporta kao načina zdravog življenja i formiranja stabilne ličnosti, sa razvijenom odgovornošću prema sebi i kolektivu, naročito je značajno za mladu populaciju koja stiče životno iskustvo, posebno u modernoj eri dominacije elektronske i digitalne tehnologije, koja smanjuje fizičku aktivnost i posreduje u međusobnom komuniciranju i kontaktiranju među jedinkama u društvenoj zajednici.

C4.P5.M1 Učinkovita zaštita i valorizacija prirodne i kulturne baštine

Kao značajan razvojni resurs koji predstavlja komparativnu prednost općine Travnik, prirodna i kulturna baština treba biti sistematski evidentirana, valorizirana, pravno, preventivno i fizički zaštićena. U cilju očuvanja i zaštite potrebno je u institucionalnom smislu uspostaviti kontinuiran nadzor nad prirodnim i kulturnim dobrima, arhitektonskim aglomeracijama i ambijentalnim cjelinama. Dobar dio kulturnih dobara u privatnom posjedu je napušten i ugrožen je njihov opstanak zbog čega je potrebno uspostavljati i razvijati odnos na principu javno-privatnog partnerstva, a u cilju zaštite i očuvanja određenih objekata od posebnog značaja, kao što su primjerci vernakularne arhitekture u okviru ambijentalnih cjelina, pojedini primjerci seoske arhitekture, ambijentalne urbane cjeline srednjoevropske graditeljske tradicije na prelazu iz 19. u 20. vijek.

C4.P5.M2 Formiranje Registra kulturnih dobara općine Travnik

U cilju pravne zaštite, sistemskog i planskog pristupa očuvanju, zaštiti i prezentaciji kulturno-historijskog naslijeđa općine Travnik potrebno je na osnovu postojeće legislative inicirati uspostavu Registra kulturnih dobara Općine Travnik pri Zavodu za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa SBK.

C4.P5.M3 Promocija prirodne i kulturne baštine

Očuvanje prirodne i kulturno-historijske baštine treba biti briga i zadatak cjelokupne lokalne zajednice. Potrebno je vršiti permanentnu promociju prirodne i kulturne baštine i edukaciju kojom se proširuje spoznaja o njenim vrijednostima, značaju i ulozi koju baština općenito ima u savremenom trenutku i za buduće generacije, o njenoj vrijednosti za lokalnu zajednicu, ali i u mnogo širim relacijama. Posebno tu tematiku promicati među djecom i mladom populacijom organizovanjem različitih aktivnosti.

C4.P5.M4 Poticanje projekata na edukaciji školske omladine u cilju stvaranja kulturnih konzumenata i publike

Putem različitih interaktivnih radionica, u organizaciji javnih ustanova i civilnog sektora, razvijati, posebno kod mladih, interes za pojedine teme iz različitih oblasti (arheologija, umjetnost, arhitektura, književnost, historija, kulturno naslijeđe, prirodno naslijeđe, etnologija, ekologija i dr.) fokusirajući se na lokalnu tradiciju, kulturno i prirodno naslijeđe šireg zavičaja, kako bi se probudio interes i razvila potreba bavljenja ovom tematikom u budućnosti u cilju integracije u turistički sektor i u cilju formiranja konzumenata kulturne ponude u budućnosti.

C4.P5.M5 Razvijati imidž Travnika kao historijskog i znamenitog grada

Maksimalno koristiti komparativne prednosti Travnika kao historijskog gradskog područja i razvijati imidž historijskog i znamenitog grada: grada vezira, konzula, rodnog grada nobelovca Ive Andrića, grada zelene oaze i grada sa „hiljadu vrela“ (sintagma Evlije Čelebije, op.cit.) grada bogatog književnog i pozorišnog naslijeđa, prepoznatljive gastronomske tradicije, mjesta gdje se uzgajaju autohtone životinjske pasmina pasa tornjaka i baraka, te travničkog kratkokljunog goluba.

C4.P6.M1 Pokretanje inicijative prema višim nivoima vlasti za formiranje:

b) Pedagoškog zavoda

Prema nadležnim višim nivoima vlasti pokretati inicijative za implementaciju postojeće legislative, a posebno inicijativa usmjerenih ka formiranju novih, legislativom definisanih institucija.

c) Odjeljenja u srednjim školama za deficitarna zanimanja

Pratiti tržište rada, konkurentnost pojedinih zanimanja i prema tome upućivati inicijative prema Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK o pokretanju određenih stručnih škola i nastavnih programa za konkretna zanimanja.

C4.P6.M2 Jačanje partnerstava između obrazovnih institucija i privatnog sektora u cilju obezbjeđenja uslova za praktičnu obuku učenika

Praktično iskustvo tokom školovanja, posebno prema programu stručnih škola. neophodno je za kavalitetno i cjelovito ovladavanje znanjem i primjenom toga znanja u praksi. Razvijati programe dobre prakse, posebno sa industrijskim, medicinskim, uslužnim i drugim sektorima, radi što boljeg razvijanja vještina i praktične primjene teoretski stečenog znanja.

C4.P6.M3 Podrška studentima u nastavku školovanja kroz sistem stipendiranja

Poboljšati obim i nivo podrške studentima, posebno istaknutim pojedincima, koji zbog loše materijalne situacije nisu u situaciji nastaviti školovanje, kroz dodatne programe stipendiranja. Poticaj obezbijediti povećanjem budžetskih stavki namijenjenih toj svrsi ili pokretanjem i osnivanjem fondova iz pomoći privatnih poduzetnika.

C4.P6.M4 U predškolski sistem obrazovanja uključiti što veći broj djece

U cilju što ranijeg djelovanja u odgojnom smislu i pružanju istih mogućnosti svakome djetetu za normalan razvoj ličnosti, kako bi se izbjegli negativni socijalni, kulturni, zdravstveni uticaji u određenim slučajevima, potrebno je obezbijediti uslove za uključivanjem što većeg broja

djece u sistem predškolskog obrazovanja. Potrebno je jačati kapacitete predškolskih obrazovnih ustanova na cijelom području općine Travnik.

C4.P6.M5 Jačanje partnerstva sa obrazovnim institucijama

Obrazovne institucije, kao rasadnici znanja, mogu značajno unaprijediti razvoj društvene zajednice, posebno kroz vanškolske aktivnosti i realizaciju zajedničkih projekata sa lokalnom upravom, civilnim sektorom, javnim ustanovama i privatnim sektorom, na programu inovacija, kreativnih radionica, istraživačkim programima, promociji i prezentaciji. Potrebno je kontinuirano održavanje međusobnih kontakata i saradnje na zajedničkim programima.

C4.P6.M6 Promocija Travnika kao univerzitetskog centra

Promocija predstavlja veznu funkciju između univerziteta i studenata kao krajnjih korisnika obrazovnih usluga. Promocijom Travnika kao univerzitetskog centra sa pripadajućom infrastrukturom daje doprinos poboljšanju imidža, kako univerziteta, tako i općine Travnik.

C4.P6.M7 Razvijati neformalno obrazovanje i cjeloživotno učenje

Kroz institucionalno djelovanje javnog i privatnog sektora, potrebno je pokretati aktivnosti na osmišljavanju i realizaciji programa neformalnog obrazovanja u cilju sticanja novih spoznaja, znanja i vještina, koje će polaznici moći aktivno primijeniti u praksi.

C4.P7.M1 Jačanje kapaciteta u ustanovama socijalne zaštite

Oblast socijalne zaštite usmjerena je ka poboljšanju socijalnog statusa građana na ličnom, porodičnom i širem socijalnom planu. Socijalna zaštita treba da jača društvenu koheziju i da njeguje nezavisnost i sposobnost ljudi da pomognu sami sebi.

Efikan sistem socijalne zaštite treba da odgovori na potrebe građana u novim okolnostima i da podržava ranjive i marginalizovane pojedince i grupe kojima je neophodna organizovana pomoć zajednice i države, kao i građane koji nisu u stanju da učešćem u ekonomskoj aktivnosti obezbjede svoju egzistenciju.

Blagovremena i djelotvorna zaštita djece, starih i osoba sa invaliditetom obezbjeđuje se izgradnjom politike socijalne zaštite koja aktivno prevenira nastanak socijalnih problema u društvu i usaglašenim djelovanjem sistema socijalne i zdravstvene zaštite, sistema zapošljavanja, obrazovanja, policije i pravosuđa.

C4.P7.M2 Podupirati rad svih humanitarnih i nevladinih organizacija koje svojim radom doprinose poboljšanju socijalnog statusa socijalno ugroženih građana

Poticanjem i afirmisanjem volonterizma, posebno među mladom populacijom, kroz osmišljen program edukacije, prezentacije, pokretanje inicijativa za različite aspekte humanitarnog djelovanja, uspostavljaju se primjeri dobre prakse koji pokreću i druge subjekte iz različitih društvenih sfera u pružanju logističke podrške humanitarnim akcijama i pomoći socijalno ugroženim građanima (sakupljanje pomoći, nabavka opreme, uređenje prostora i td.)

C4.P7.M3 Stvaranje uslova za uključivanje svih marginaliziranih grupa u društveno-ekonomske tokove

Poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući manjinska prava, omogućuje raznolikim društvima da se u potpunosti razviju u uslovima sigurnosti, mira i saradnje. Međunarodne obaveze i pravno obavezujući dokumenti predstavljaju minimum standarda koje zajednice treba da poštuju. Pozitivne obaveze također povlače proaktivne politike i promovisanje punog poštovanja prava svih pojedinaca.

Da bi došlo do efektivnog učešća svih pripadnika društva, uključujući organizovane grupe, neophodno je da i državne strukture i društvene grupe poštuju načela dobrog upravljanja, na primjer, izborom svojih predstavnika na demokratski i pluralistički način.

Međusobno prilagođavanje i aktivano učestvovanje efikasno se ostvaruju inkluzivnim procesima donošenja odluka, kojima je, svima koji žele da se njihov glas čuje, omogućeno učešće u javnom životu direktno ili kroz legitimno izabrane predstavnike. Ovim procesima također se otvara jasan proceduralni put za učešće, te daju efektivni pravni lijekovi protiv nepravednog ili proizvoljnog isključenja.

Pregled prioritarnih projekata i aktivnosti za period 2015-2020.godina C1.

Plan implementacije 2015-2020.godina									
C1. Unaprijeđen privredni razvoj									
Mjere	Projekti	Dinamika implementacije					Nosilac implementacije	Izvori finansiranja	Ciljne grupe
		2016	2017	2018	2019	2020			
C1.P1.M1	- Kroz započetu izradu izmjena i dopuna Prostornog plana općine Travnik definisati poduzetničke zone sa prostornim obuhvatom istih - Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa u obuhvatu poduzetničkih zona		X				Služba za urbanizam, građenje, katastar i imovinsko-pravne poslove	Budžet Općine Travnik	Investitori
C1.P1.M2	- Unaprijediti saradnju lokalne zajednice, privrednika sa razvojnom agencijom (REZ) sa težnjom ka formiranju pojedinih klastera	X	X	X	X	X	Općina Travnik, privrednici, REZ Agencija	Budžet Općine Travnik	Građani općine Travnik, investitori
	- Uspostaviti partnerstvo lokalne zajednice, privrednika, razvojnih agencija kod izrade konkretnih projektnih prijedloga u cilju privlačenja dodatnih finansijskih sredstava	X	X	X	X	X			
	- Izrada Elaborata za formiranje razvojnih centara za meso, mlijeko, jagodičasto voće i šumsko bilje	X							
C1.P1.M3.	- Certifikacija Općine Travnik prema BFC-u		X				Općina Travnik	Budžet Općine Travnik	Građani općine Travnik, investitori
C1.P1.M4	- Izrada Strategije razvoja turizma općine Travnik - Izrada Strategije razvoja	X					Općina Travnik	Budžet Općine Travnik	Građani, privrednici

	poljoprivrede Općine Travnik - Izrada LEAP-a općine Travnik								
C1.P2.M1	- Iznašanje adekvatnih organizacijskih rješenja usmjerenih ka potrebama investitora - Edukacija kadrova usmjerenih ka potrebama investitora - Uspostava stalnog savjetodavnog tijela za ekonomska pitanja sastavljenog od lokalnih privrednika	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine Travnik	Investitori, privrednici
C1.P2.M2	- Učešće na domaćim i međunarodnim sajmovima - Izrada prezentacija u pisanom i elektronskom obliku - Organizacija sajmova - Izrada marketinškog plana privlačenja investitora - Izrada Registra imovine u vlasništvu Općine Travnik	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine Travnik i dr. izvori finansiranja	Investitori, privrednici
C1.P2.M3	- Donijeti izmjene i dopune Prostornog plana Općine Travnik za period 2003-2020.godina - Donijeti izmjene i dopune postojećih regulacionih planova		X				Općina Travnik	Budžet Općine Travnik	Investitori, privrednici
C1.P3.M1	- Obezbjediti poticajna sredstva iz Budžeta Općine Travnik i drugih izvora za razvoj komplementarnih djelatnosti u oblasti turizma - Eko-certifikacija proizvoda i proizvođača - Sezonsko angažovanje nezaposlenih osoba - Jačanje ponude poljoprivrednih	X	X	X	X	X	Općina Travnik Privrednici Privrednici	Budžet Općine Travnik i dr. izvori Privrednici Privrednici Polj.prizv.,	Građani i turisti Građani Nezaposleni Poljoprivredni

	proizvoda	X	X	X	X	X	Polj.proizv.	budžeti viših nivoa vlasti	proizvođači
C1.P3.M2	- U saradnji sa privatnim sektorom obezbjediti jačanje smještajnih kapaciteta u gradskom dijelu općine Travnik (stavljanje u funkciju Hotela „Lipa“ u Travniku)		X				Investitor	Investitor	Građani, turisti, poslovni sektor
	- Poboljšati turističku signalizaciju								Građani, turisti
	- Izgradnja šetnica i biciklističkih staza	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Građani, turisti
	- Kroz Odluku o komunalnom redu težiti usvajanju visokih turističkih standarda	X					Općina Travnik	Budžet Općine	Građani, turisti
	- Poboljšanje uređenja javnih površina	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Građani, turisti
	- U partnerstvu sa privatnim sektorom obezbjediti obnovu fasada u Bosanskoj ulici u Travniku	X	X	X	X	X	Općina Travnik, pravna i fizička lica	Budžet Općine, pravna i fiz.lica	Građani, turisti
	- U saradnji sa telekomunikacijskim operaterima cijelo područje općine Travnik pokriti sa GSM signalom zadovoljavajuće jačine	X					Teleoperateri	Teleoperateri	Građani
C1.P3.M3	- Pokretanje inicijativa za izmjenu zakona i podzakonskih akata koji će doprinjeti povećanom samozapošljavanju u sektoru poljoprivrede i turizma	X					Općina Travnik		Građani
	- Inicirati izmjene propisa koji će omogućiti formiranje općinskih turističkih zajednica	X					Općina Travnik		Građani
C1.P4.M1	- U općinskom Budžetu obezbjediti poticajna sredstva za učešće poduzetnika na sajamskim stručnim manifestacijama	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Poduzetnici
	- U saradnji sa drugim institucijama organizovati okrugle stolove, seminare, kurseve	X	X	X	X	X	Općina Travnik i dr. institucije	Budžet Općine i dr. institucija	Građani, privrednici

C1.P4.M2	- Sa nadležnim Ministarstvom SBK inicirati formiranje Pedagoškog zavoda	X					Općina Travnik, Ministarstvo SBK	-	Građani, učenici
	- U saradnji sa nadležnim ministarstvom SBK-a jačati kapacitete Obrtničke komore kako bi se obrtnicima omogućilo polaganje Majstorskog ispita	X					Općina Travnik, Ministarstvo SBK		Obrtnici
C1.P5.M1	- Kroz ovaj oblik partnerstva obezbjediti završetak PSKC Pirota	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine, Viši nivoi vlasti	Građani, nvo, poduzetnici
	- Obezbjediti implementaciju projekata iz Master plana razvoja Vlačića	X	X	X	X	X	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, Viši nivoi vlasti, investitori	Građani, turisti
	- Zaključenje ugovora o javno privatnom partnerstvu sa ciljanim grupama	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine, investitori	Investitori, NVO
C1.P5.M2	- Obezbjediti što veće prisustvo domaćih ponuđača na sajmovima	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine, privrednici	Privrednici,
	- Uspostaviti partnersku grupu privrednika	X					Općina Travnik		Privrednici
	- Unaprijediti saradnju sa Privrednom komorom SBK, poslovnim udruženjima i agencijama za proomociju stranih investicija	X	X	X	X	X	Općina Travnik, privredna komora, privrednici		Privrednici
C1.P5.M3	- Promovisanje lokalnih potencijala u okviru obilježavanja Dana općine	X	X	X	X	X	Općina Travnik, NVO, privrednici, javne ustanove	Budžet Općine	Građani, privrednici, NVO
	- Učešće privrednika u službenim i protokolarnim aktivnostima Općine	X	X	X	X	X			

Pregled prioritarnih projekata i aktivnosti za period 2015-2020.godina C2.

Plan implementacije 2015-2020.godina									
C2. Prostorno uređena zajednica u službi razvoja									
Mjere	Projekti	Dinamika implementacije					Nosilac implementacije	Izvori finansiranja	Ciljne grupe
		2016	2017	2018	2019	2020			
C2.P1.M1	- Donešenje izmjena i dopuna Prostornog plana općine Travnik za period 2003-2020.godina		X				Općina Travnik	Budžet Općine	Građani, investitori
C2.P1.M2	- Učiniti prostorno-plansku dokumentaciju višeg reda dostupnom u elektronskoj formi		X				Općina Travnik		Građani, investitori
	- Ažurirati internet GIS sistem	X					Općina Travnik		
C2.P1.M3.	- Ažuriranje i usklađivanje prostorno planske dokumentacije u skladu sa potrebama razvoja	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani, investitori
	- Donošenje Odluke o usvajanju Plana gospodarenja poljoprivrednim zemljištem	X							
	- Utvrditi obavezu da se prilikom izrade izmjena i dopuna važeće prostorno planske dokumentacije poštuju sva načela prostornog planiranja: optimalno korištenje i zaštita prostora, uz zaštitu okoliša, kulturnih i estetskih vrijednosti prostora.	X							
	- Definirati zaštićene kulturne zone kroz izmjene starih i dopune novih regulacionih planova: KIZ Travnik (Osoje, Plava voda, Šumeće, Musala, XVaroš, Kahvica, Lončarica...), Glavna ulica, arheološki i urbanistički okviri	X							

	nekadašnjeg vezirskog Konaka i sva područja koja su obuhvaćena odlukom Komisije/Povjerenstva o proglašenju nacionalnih spomenika određenih kulturnih dobara ili arheoloških područja a koja se nalaze na cijeloj teritoriji općine Travnik (Bazilika Turbe, Crkvine Turbe, arheološko područje Nebo Han Bila, Franjevački samostan u Gučoj Gori, Crkva sv. Mihovila u Ovčarevu....itd.								
C2.P1.M4	- Okončati proces deminiranja	X	X	X	X	X	Općina Travnik, BH MAK	Budžet Općine, viši nivoi vlasti, donatori	Građani
C2.P2.M1	- Usklađivanje prostorno-planske dokumentacije sa Odlukom o proglašenju šuma sa posebnom namjenom - Obilježavanje područja u skladu sa Odlukom - Utvrditi druga područja koja će se eventualno proglasiti zaštićenim područjima, - Područje obuhvaćeno Zoning planom Vlašić (izvorište Ugra, Ranča planina...), izvorište Plava voda i druga područja koja će se u narednom periodu eventualno proglasiti zaštićenim područjima (Bukovica i dr.) će biti prepoznata u prostorno-planskoj dokumentaciji općine Travnik na kojoj su već pokrenute aktivnosti izrade.	X	X				Općina Travnik, Šumsko privredno društvo SBK	Budžet Općine, Viši nivoi vlasti	Građani, privrednici

C2.P2.M2	- Provođenje tehničko-tehnološke mjere u postupku projektovanje objekata, primjenu tehničkih rješenja, korištenje opreme i postrojenja koji su okolinski prihvatljivi,	X					Općina Travnik		Građani, privrednici
	- Uspostavu sistema za periodično mjerenje emisije zagađivača životne sredine	X					Općina Travnik		Građani, privrednici
	- Implementacija projekata iz SEAP-a	X					Općina Travnik		Građani
	- Definisanje i uređenje alternativne saobraćajnice u cilju zatvaranja dijela Bosanske ulice	X					Općina Travnik, PU Travnik		Građani
	- Uključivanje većeg broja pravnih i fizičkih lica u sistem daljinskog grijanja		X	X	X	X	Općina Travnik, UNIS Energetika		građani
C2.P2.M3	- Organizovanje izrade Elaborata o zaštiti izvorišta	X					Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
	- Modernizacija i proširenje sustava kanalizacijske mreže sa sistemima pročišćavanja	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine, viši nivoi vlasti	Građani
	- Širenje mreže vodosnabdijevanja u cilju 100% pokrivenosti općine pitkom vodom	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine, viši nivoi vlasti	Građani
	- Edukacije stanovništva (opća kampanja) o racionalnom korištenju pitke vode	X	X	X	X	X	Općina Travnik, JKP		Građani
	- Ustanoviti Registar izvorišta i vodnih tokova slivova Lašve, Bile i Grovnice		X				Općina Travnik		
	- Donijeti planove uređenja korita rijeka u cilju eliminiranja kritičnih mjesta tokom poplava.	X					Općina Travnik		Građani
	- Obezbjediti pokrivenost cijele općine Travnik planskom		X				Općina Travnik	Budžet Općine	Građani

	dokumentacijom za postavljenje kolektora za pročišćavanje otpadnih voda. - Izrada plana rekonstrukcije lokalne mreže za vodosnabdjevanje u gradskoj zoni u cilju sprječavanja gubitaka vode - Izvršiti zamjenu starih betonsko-azbestnih cjevovoda na svim dijelovima općine. - Pokretanje inicijative prema višim nivoima vlasti za izradu Studije o mogućnostima izgradnje mini hidrocentrala na određenim lokacijama lašvanskog i biljanskog sliva uz strogu zaštitu ekosistema i okoliša, bezbjednosti naseljenih područja	X					Općina Travnik		Građani
		X					Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
		X					Općina Travnik		Građani, privrednici
C2.P2.M4	- Realizacija projekta plinifikacije (sekundarna mreža)		X	X	X	X	Potencijalni investitor	Potencijalni investitor	Građani, privrednici
C2.P2.M5	- Izvršiti procjenu ugroženosti od elementarne nepogode - Ažurirati planove preventivnog djelovanja, - Ažurirati planove hitnog postupanja - Razvoj sistema ranog upozorenja od poplava	X					Općina Travnik		Građani, privrednici
C2.P2.M6	- Utvrđivanje godišnjih planova nadzora od strane OV, koji proističu iz obaveze inspeksijskih organa - Utvrđivanje provedbenih propisa iz nadležnosti Općine sa represivnim mjerama za sprečavanje bespravne gradnje	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani

C2.P2.M7	- Utvrđivanje obaveza lokalne zajednice u realizaciji zaštite prirodnih dobara koji proističu iz Planova višeg reda	X							
	- Jačanje kapaciteta za upravljanje i zaštitu prirodnih dobara kroz edukacije i korištenje novih tehnologija	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani, privrednici
	-								

Pregled prioritetnih projekata i aktivnosti za period 2015-2020.godina C3.

Plan implementacije 2015-2020.godina									
C3. Unaprijeđena komunalna djelatnost i zaštićen okoliš									
Mjere	Projekti	Dinamika implementacije					Nosilac implementacije	Izvori finansiranja	Ciljne grupe
		2016	2017	2018	2019	2020			
C3.P1.M1	- Donijeti Odluku o izgradnji, upravljanju, korištenju, zaštiti i održavanju mjesnih vodovoda - Uspostaviti evidenciju vodovoda na nivou nadležne općinske službe - Utvrditi kapacitet i kakvoću (kvalitetu) vode. Evidentirati koliko koji vodovod snabdijeva građana i godina izgradnje		X				Općina Travnik		Građani
C3.P1.M2	- Putem ovlaštene laboratorije vršiti stalnu analizu vode za piće i poduzimati mjera za osiguranje zdravstvene ispravnosti iste	X	X	X	X	X	Komunalna preduzeća, upravitelji mjesnih vodovoda	Komunalna preduzeća, upravitelji mjesnih vodovoda	Građani
C3.P1.M3.	- Donijeti Odluku o usvajanju Plana zamjene neadekvatnih vodovodnih instalacija	X					Općina Travnik		Građani

C3.P1.M4	- Realizacija mjera za smanjenje i kontrolu gubitaka vode na području općine Travnik u skladu sa urađenim programima	X	X	X	X	X	Općina Travnik, komunalna preduzeća	Komunalna preduzeća	Građani
C3.P1.M5	- Provoditi aktivnosti i mjere u cilju smanjenja ili sprečavanja ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od štetnog djelovanja voda i otklanjanja posljedica njihovog djelovanja	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
	- Napraviti preliminarnu procjenu rizika od poplava. Na osnovu procjene izvršiti stručni prijedlog sanacije. Inspekcijske službe vršiti stalni nadzor nad vodotocima rijeka i potoka kako bi se sprječavale devastacije obala i korita koja su često uzrok poplava.	X					Općina Travnik		Građani
	- Utvrditi program održavanja vodotokova za sve površinske vode II. kategorije u smislu propisa o vodama.	X					Općina Travnik		Građani
C3.P1.M6	- Pokretati inicijative za izradu elaborata za zaštitu izvorišta	X	X	X	X	X	Općina Travnik		građani
	- Realizirati mjere iz usvojenih elaborata o zaštiti izvorišta	X	X	X	X	X	Općina Travnik		građani

C3.P1.M7	- Obezbjediti uslove za održavanje i funkcionisanje vodovoda na cijelom području općine	X	X	X	X	X	Općina Travnik, komunalna preduzeća		Građani
	- U saradnji sa višim nivoima vlasti djelovati u okviru zakona o vodama i drugim pozitivnim zakonima.	X	X	X	X	X			
	- Općina će kroz različite oblike međuinstitucionalne saradnje, osigurati odgovoran odnos svih učesnika u ovoj oblasti.	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani, komunalna preduzeća
	-								
C3.P1.M8	- Izgraditi i staviti u funkciju Regionalni vodovod Plava voda		X				JP Regionalni vodovod Plava voda	Općine: Zenica, Vitez, Busovača, N.Travnik	Građani više općina
	- Obezbjediti dodatne količine vode za snabdijevanje građana općine Travnik	X					Općina Travnik	JP Regionalni vodovod Plava voda	Građani
C3.P2.M1	- Jačanjem kapaciteta javnih komunalnih preduzeća uključiti sva pravna i fizička lica u sistem prikupljanja i odvoza otpada	X	X	X			Općina Travnik	Budžet Općine, sredstva viših nivoa vlasti	Komunalna preduzeća, građani
	- Realizacija Kantonalnih propisa za upravljanja otpadom u općinama	X	X	X					
C3.P2.M2	- Promotivnim kampanjama educirati građane o značaju očuvanja prirode	X	X	X	X	X	Općina Travnik, NVO	Budžet Općine	Građani
C3.P2.M3	- Korištenje Regionalne deponije Mošćanica ostaje orijentacija u ovom razvojnem periodu.	X	X	X	X	X	Općina Travnik, javna komunalna preduzeća	Budžet Općine i dr. izvori	Građani
	- Razvijati projekte kojima će se smanjiti količina otpada za odvoz na Regionalnu deponiju	X	X	X	X	X			

C3.P2.M4	- Inicirati kod viših nivoa vlasti donošenje zakonskih rješenja o obaveznom selektivnom prikupljanju otpada - Izrada projekata za selektivno prikupljanje otpada	X						Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C3.P2.M5	- Izraditi program sanacije divljih deponija na području općine sa identifikacijom istih i prioritetima u njihovoj sanaciji	X	X					Općina Travnik		Građani
C3.P2.M6	- Uraditi izvedbeni projekat za definisanu lokaciju krutog otpada - Staviti u funkciju deponiju za odlaganje krutog otpada	X						Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C3.P2.M7	- Izraditi Studiju tretmana otpadnih voda za područje općina Travnik, Vitez i N.Travnik	X						Općina Travnik	Viši nivoi vlasti, budžeti općina	Građani
C3.P2.M8	- Donijeti Odluku o komunalnom redu na području Općine Travnik - Kroz donošenje planova nadzora pojačati inspekcijski nadzor u komunalnoj oblasti	X						Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C3.P2.M9	- Uspostaviti Odbor za upravljanje otpadom - Inicirati da zdravstvene ustanove osiguraju nabavku lijekova od dobavljača koji omogućavaju povrat lijekova sa isteklim rokom trajanja	X						Općina Travnik		Građani
C3.P3.M1	- Obezbjediti povoljnije uslove za prelazak fizičkih i pravnih lica sa	X	X	X	X	X		Općina Travnik, UNISenergetika		Građani

	tradicionalnog na daljinski sistem grijanja						Travnik		
C3.P3.M2	- Pokrenuti inicijative prema višim nivoima vlasti za instaliranje sekundarne plinovodne mreže	X					Općina Travnik		Građani
C3.P3.M3	- Izvršiti zamjenu dijela postojeće javne rasvjete novom ekonomičnijom, ekološki prihvatljivijom i efikasnijom	X	X				Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C3.P3.M4	- Revidirati općinske odluke i tehničke uslove za isporuku toplotne energije uvažavajući klimatske i vremenske uticaje	X					Općina Travnik		Građani
C3.P3.M5	- Općina će na svim budućim investicionim građevinskom zahvatima na objektima u javnom sektoru inicirati primjenu izolacionih materijala koji ispunjavaju toplinske uslove utopljavanja građevinskih objekata.	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani
	- Promovisanja efekata utopljavanja fasada i stimulisanje drugih pravnih i fizičkih lica za ove projekte	X	X	X	X	X			
C3.P4.M1	- Pokrenuti inicijative prema višim nivoima vlasti za realizaciju projekta „Izgradnja Brze ceste“.	X					Općina Travnik		Građani
C3.P4.M2	- Izvršiti usaglašavanje odluka Općinskog vijeća sa potrebama građana koje se odnose na redovno i zimsko održavanje putnih	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani

	- pravaca - Kroz definisane procedure izrade PKI-a definisati kapitalne projekte iz ove oblasti koji će se finansirati iz općinskog Budžeta	X	X	X	X	X			
C3.P4.M3	- Obezbjediti dodatni parking prostor u urbanom dijelu općine kroz izradu prostorno-planske dokumentacije - Urediti i obilježiti parking prostore	X	X				Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C3.P4.M4	- Obilježiti odgovarajućom signalizacijom sve mostove koji predstavljaju vezu sa obrazovnim ustanovama - Obezbjediti veći propusni kapacitet ispod svih mostova koji predstavljaju vezu sa obrazovnim ustanovama	X					Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C3.P5.M1	Kroz programe/planove rada javnih komunalnih preduzeća potrebno je težiti stalnom jačanju kapaciteta komunalnih preduzeća	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani
C3.P5.M2	Odlukom o komunalnom redu posebno razraditi pitanja funkcionisanja gradskih grobalja	X					Općina Travnik		Građani
C3.P5.M3	- Donijeti Odluku Općinskog vijeća kojom će se utvrditi standardi, kvaliteta i nivo komunalnih usluga sa cijenama i kaznenim odredbama za pravna i fizička lica koja ih se ne pridržavaju iste - Kontinuirano raditi na podizanju svijesti javnosti o komunalnim	X					Općina Travnik		Građani
		X	X	X	X	X			

	uslugama ili usluzi koju pruža								
C3.P5.M4	- Općina će u saradnji sa NVO koje svojim djelovanjem imaju sadržaj rada blizak problematiki prisutnih pasa litalica, te instrumentima međuopćinske saradnje pokrenuti rješavanje ovog pitanja kod Vlade SBK	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine i dr. izvori	Građani
C3.P5.M5	- Ažurirati Plan održavanja putnih pravaca u zimskom periodu	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C3.P5.M6	- Izarditi poseban program korištenja javne rasvjete zasnovan na kriterijima disperzije rasvjetnih tijela na pravičnoj osnovi	X					Općina Travnik		Građani
C3.P5.M7	- Kroz programe redovnog održavanja i uređenja zelenih površina akcenat staviti na dodatno proširenje i ozelenjavanje istih	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine i dr. izvori	Građani
C3.P5.M8	- Implementirati projekat „April mjesec čistoće“ - Izgraditi gradski trg ispred objekta Konzum - Iznaći druge mogućnosti za instalaciju kablova kablovskih operatera - Kroz javno privatno partnersrvo obnoviti fasade u glavnoj ulici - Odlukom Općinskog vijeća definisati status objekata u ruševnom stanju	X	X X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine i dr. izvori	Građani

C3.P5.M9	- Izraditi katastar podzemnih instalacija	X	X				Općina Travnik		građani
-----------------	---	---	---	--	--	--	----------------	--	---------

Pregled prioriternih projekata i aktivnosti za period 2015-2020.godina C4.

Plan implementacije 2015-2020.godina									
C4. Povoljno društveno okruženje sa povećanim životnim standardom i javnim sektorom kao istinskim servisom građana									
Mjere	Projekti	Dinamika implementacije					Nosilac implementacije	Izvori finansiranja	Ciljne grupe
		2016	2017	2018	2019	2020			
C4.P1.M1	- Okončanje izgradnje srednje škole					X	Vlada F BiH	Budžet Vlade F BiH, Budžet SBK	Učenici
C4.P1.M2	- Kroz javno privatno partnerstvo osigurati sredstva za izgradnju i stavljanje u funkciju PSKC Pirota	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine, viši nivoi vlasti	Građani, privrednici, NVO Građani
	- Izgradnja šetnice i biciklističke staze dionicom stare željezničke pruge od Turbeta do granice općine Travnik sa općinom Vitez		X	X	X	X	Općina Travnik		
	- Inicirati kod viših nivoa vlasti za izmjene postojećih propisa koji se odnose na korištenje školskih objekata u cilju potpunije iskorištenosti istih za vanškolske aktivnosti	X					Općina Travnik		NVO
C4.P1.M3.	- Adaptacija i proširenje postojećih prostora u oblasti zdravstvene zaštite uz primjenu mjera energetske efikasnosti	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine, viši nivoi vlasti, javne ustanove	Građani
	- Izgradnja kapaciteta zdravstvene zaštite	X	X	X	X	X	Javne ustanove	Viši nivoi vlasti, javne ustanove	Građani
	- Obezbeđenje deficitarnog kadra u zdravstvu	X	X	X	X	X	Javne ustanove	Javne ustanove	Građani
	- Edukacija kadra u zdravstvu	X	X	X	X	X	Javne ustanove	Javne ustanove	Građani
	- Učiniti dostupnom primarnu								

	zdravstvenu zaštitu svim stanovnicima općine Travnik - Sanacija i opremanje zgrade Bolnice za plućne bolesti i tuberkulozu u Travniku u cilju stvaranja adekvatnih uslova za pružanje medicinskih usluga u segmentu onkologije	X	X				Javne ustanove	Javne ustanove	Građani
		X					Javna ustanova	Javna ustanova	Građani
C4.P1.M4	- Poticati sportske aktivnosti - Poticati međuopćinsku i međudržavnu sportsku saradnju - Razvijati potencijale kulturnog, prirodnog naslijeđa i ljudskih resursa.	X	X	X	X	X	Općina Travnik, NVO, javne ustanove	Budžet Općine, NVO, javne ustanove	Građani
		X	X	X	X	X			
C4.P1.M5	- Jačanje partnerstva između vladinog i nevladinog sektora - Poboljšanje saradnje institucija na svim nivoima vlasti - Jačati partnerske odnose kroz mrežu interesnih skupina	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani
		X	X	X	X	X			
C4.P1.M6	- Vršiti stalnu promociju potencijala društvenog sektora - Razvijati bolju medijsku promociju društvenog sektora na lokalnom i širem nivou uz povećanu disperziju informacija sa općine Travnik na područje cijele Bosne i Hercegovine -	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani
		X	X	X	X	X	Općina Travnik, mediji		Građani

C4.P1.M7	- Izvršiti adaptaciju prostora javnih ustanova uz primjenu mjera energetske efikasnosti - Izgraditi dodatni prostor za potrebe JU Zavičajni muzej Travnik - Obezbjediti adekvatan prostor za Javnu ustanovu Biblioteka Travnik - Nabavka nedostajuće opreme za potrebe javnih ustanova	X	X	X	X	X	Općina Travnik, javne ustanove	Budžet Općine, javne ustanove, viši nivoi vlasti	Građani
C4.P2.M1	- Donijeti Odluku Općinskog vijeća o proglašenju općine Travnik gradom - Smanjiti procedure i vrijeme obrade zahtjeva građana - Promovirati rad općinske administracije putem različitih medija - Vršiti stalnu edukaciju općinske administracije - Obezbjediti certifikat BFC - Održavati sistem upravljanja u skladu sa zahtjevima ISO standarda - Utvrditi plan redovnih godišnjih audita - Jačanje kapaciteta za primjenu propisa usklađenih sa propisima EU - Podizanje svijesti zaposlenika o procesu pridruživanja BiH EU i poziciji i obavezama za jedinice lokalne samouprave - Primjena Evropske povelje o rodnoj ravnopravnosti - Antikoruptivno djelovanje u svim segmentima funkcionisanja lokalne samouprave	X	X	X	X	X	Općina Travnik Općina Travnik Općina Travnik Općina Travnik Općina Travnik Općina Travnik		Građani

	- Podrška sprečavanju svih oblika diskriminacije	X	X	X	X	X			
C4.P2.M2	- Jačanje uspostavljenog partnerstva sa drugim općinama - Uspostava novih partnerstava	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C4.P2.M3	- Obilježavanje značajnih datuma i manifestacija - Poticati učesnike civilnog društva na djelovanje u zajednici na principima partnerstva	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine i dr. izvori	Građani
C4.P2.M4	- Uređenje prostora za rad mjesnih zajednica - Edukacija članova savjeta i skupština mjesnih zajednica	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Građani, organi upravljanja u mjesnim zajednicama
C4.P3.M1	- Sistematizaciju radnih mjesta uraditi prema potrebama primjene evropskih standarda u lokalnoj zajednici.	X	X				Općina Travnik		Građani
C4.P3.M2	- U saradnji sa Agencijom za državnu službu provoditi stalne edukacije uposlenika u lokalnoj upravi	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani
C4.P3.M3	- U saradnji sa komunalnim operaterima uspostaviti katastar komunalnih uređaja	X	X				Općina Travnik		Građani
C4.P3.M4	- Ažuriranje i održavanje digitalnih katastarskih podataka u katastarskom operatu	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani

C4.P4.M1	- Poboljšati materijalno tehničku i kadrovsku opremljenost u JU Dom zdravlja i ambulantama - Unaprijediti uslove za što efikasnije djelovanja primarne zdravstvene zaštite na cijelom području općine	X	X				Javne ustanove	Budžet Općine, Javne ustanove, viši nivoi vlasti	Građani
C4.P4.M2	- Jačanje svijesti građana u značaju preventivne zdravstvene zaštite - Programskim aktivnostima obilježiti sve značajne datume u oblasti zdravstva - Besplatni specijalistički pregledi, - Monitoring potencijalnih prijetnji po zdravlje ljudi. - Kroz obrazovne institucije razvijati programe edukacije stanovništva o zdravom načinu življenja kao preventivnoj mjeri u očuvanju zdravlja	X	X	X	X	X	Javne ustanove, NVO		Građani
		X	X	X	X	X	Javne ustanove, NVO		Građani
		X	X	X	X	X	Javne ustanove		Građani
		X	X	X	X	X	Javne ustanove		Građani
C4.P4.M3	- Masovnost sportskih klubova - Edukacija kadrova u oblasti sporta - Popularizaciju sporta vršiti putem medija - Podrška sportskim organizacijama - Podrška sportskim manifestacijama	X	X	X	X	X	NVO	NVO	NVO, sportisti
		X	X	X	X	X	NVO		
		X	X	X	X	X	NVO, mediji		
		X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	
		X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	
C4.P5.M1	- Uspostaviti institucionalni nadzor nad svim evidentiranim kulturnim i prirodnim dobrima na području općine Travnik - Uspostaviti legislativu kojom će se regulisati zaštita napuštenih kulturnih dobara u privatnom posjedu	X	X	X			Javna ustanova	Javna ustanova	Građani, turisti
				X			Općina Travnik		Građani, turisti

C4.P5.M2	- Pokrenuti inicijativu za uspostavljanje Registra spomenika kulture pri Zavodu za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa SBK/KSB	X					Općina Travnik, javna ustanova		Građani
C4.P5.M3	- Promovirati prirodnu i kulturnu baštinu travničkog kraja kao komparativnu prednost općine Travnik	X	X	X	X	X	Općina Travnik, Turistička zajednica SBK, javne ustanove		Građani, turisti, privrednici
C4.P5.M4	- Razvijati kroz vannastavne aktivnosti među školskom populacijom programe promocije prirodnog i kulturnog naslijeđa zavičaja	X	X	X	X	X	Javne ustanove, NVO		Građani
	- Provoditi edukaciju o potrebi zaštite i očuvanju prirodnog i kulturnog naslijeđa u cilju razvoja svijesti kod mladih ljudi o kulturnom i ekološkom odnosu prema mjestu življenja	X	X	X	X	X			
C4.P5.M5	- Poticati kroz institucionalne i vaninstitucionalne aktivnosti programe na razvoju imidža Travnika kao historijskog i znamenitog grada	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani
C4.P6.M1	- Pokretanje inicijative prema višim nivoima vlasti za formiranje Pedagoškog zavoda	X					Općina Travnik		Građani
	- Pokretanje inicijative prema višim nivoima vlasti za formiranje odjeljenja u srednjim školama za	X							

	deficitarna zanimanja								
C4.P6.M2	- Pokretanje inicijative kod viših nivoa vlasti da se praktična doobuka prilagodi potrebama privrede i zahtjevima tržišta rada	X					Općina Travnik		Građani
C4.P6.M3	- Dodjela stipendija redovnim studentima	X	X	X	X	X	Općina Travnik	Budžet Općine	Građani
C4.P6.M4	- Jačati kapacitete predškolskih ustanova u cilju uključivanja što većeg broja djece u sistem predškolskog obrazovanja.	X	X	X	X	X	Općina Travnik, javna ustanova	Budžet Općine, javna ustanova	Građani
C4.P6.M5	- Uspostaviti bolju sinergiju subjekata iz različitih sektora društvene zajednice sa obrazovnim institucijama	X	X				Općina Travnik, javne ustanove, NVO		Građani
C4.P6.M6	- Putem elektronskih i pisanih medija vršiti stalnu promociju Travnika kao univerzitetskog centra	X	X	X	X	X	Univerziteti, Općina Travnik		Građani
	- Obezbjediti uslove za jačanje prostornih kapaciteta univerziteta	X	X	X	X	X	Općina Travnik		
C4.P6.M7	- Poticati programe koji nude mogućnosti neformalnog i dopunskog obrazovanja u svim oblastima društvenog djelovanja, u oblasti poljoprivrede, pružanja usluga u turizmu, revitalizaciji starih obrta, tradicionalnih vještina i znanja i dr. Oblasti	X	X	X	X	X	Općina Travnik		Građani
C4.P7.M1	- Pokrenuti inicijative za formiranje Centra za palijativnu zaštitu	X					Općina Travnik		građani

C4.P7.M2	- Decentralizacija funkcija humanitarnih aktivnosti na NVO sektor	X	X	X	X	X	Općina Travnik, NVO		građani
C4.P7.M3	- Provođenje proaktivne politike za uključivanje svih marginaliziranih grupa u društveno-ekonomske tokove	X	X	X	X	X	Općina Travnik, NVO		građani

IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE

Proces implementacije Strategije razvoja Općine Travnik za period 2016. do 2020.godine odvijat će se kroz izradu akcionog plana implementacije Strategije do 2020.godine i kroz izradu godišnjih akcionih planova u kojima će se definisati projekti, odnosno aktivnosti, nosioci projekata/aktivnosti, rokovi implementacije te potrebna finansijska sredstva za njihovu implementaciju.

U cilju praćenja i vrednovanja ostvarenja Strategije razvoja općine Travnik do 2020. godine, koristiće se indikatori za praćenje njene realizacije:

Upravno-administrativno praćenje realizacije:

- Godišnji izvještaj KPOR-a
- Izvještaj o realizaciji Akcionih planova na godišnjem nivou
- Godišnji izvještaj nadležnih općinskih službi o stanju u oblastima za koje su nadležne
- Izvještaj inspekcijskih organa
- Godišnji izvještaj JP i JU
- Nivo Budžeta općine po godinama realizacije, ukupno i per capito
- Nivo razvijenosti općine u odnosu na FBiH (BDP per capito - procijenjena vrijednost)

Posebni strateški dokumenti sa indikatorima

- Certifikacija Općine Travnik prema BFC-u
- Izrada Strategije razvoja turizma općine Travnik
- Izrada Strategije razvoja poljoprivrede Općine Travnik
- Izrada LEAP-a općine Travnik
- Implementaciju projekata iz Master plana razvoja Vlašića

Indikatori za unaprijeđen privredni razvoj:

- Broj pravnih lica
- Broj poslovnih subjekata
- Broj malih obrta
- Ostvarene investicije
- Stopa zaposlenosti
- Stopa nezaposlenosti
- Bruto proizvod
- Bruto domaći proizvod per capita
- Prosječna neto plaća

Indikatori za prostorno uređenu zajednicu u službi razvoja

- Izrađena planska dokumentacija cijelog područja općine usaglašena sa planovima višeg reda
- Okončan proces deminiranja cijelog područja općine
- Razvoj vodoopskrbne mreže u cilju 100% pokrivenosti općine pitkom vodom
- Izvršene rekonstrukcije lokalne mreže za vodosnabdijevanje u cilju sprečavanja gubitaka vode
- Napredak u realizacija projekta plinifikacije (sekundarna mreža)

Indikatori za unaprijeđenu komunalnu djelatnost i zaštićen okoliš

- Poduzete i realizirane mjere inspekcijskog nadzora
- Okončan projekat plinifikacije
- Okončan projekat izgradnje Brze ceste

- Broj dodatnih parking mjesta u gradu
- Povećanje broja građana uključenih u sistem komunalnih usluga
- Izgraditi i staviti u funkciju Regionalni vodovod Plava voda
- Donijeti Odluku o komunalnom redu na području Općine Travnik
- Formiranje katastra komunalnih uređaja
- Broj saniranih divljih deponija
- Smanjena količina otpada koja se odvozi na regionalnu deponiju
- Selektivno prikupljanje otpada

Indikatori za povoljno društveno okruženje sa povećanim životnim standardom i javnim sektorom kao istinskim servisom građana

- Obezbjediti prostor za srednjoškolsko obrazovanje učenika
- Obezbeđenje prostora za kulturno-sportske događaje
- Broj realiziranih kulturnih, umjetničkih, sportskih i zabavnih programe
- Obezbeđenje prostornih i tehničkih kapaciteta za djelovanje javnih ustanova
- Nivo i rast budžetskih sredstava u oblastima sporta, kulture
- Broj i nivo sredstava potpora studentima u nastavku školovanja kroz sistem stipendiranja
- Zdravstveni bilten oboljelih od bolesti čijem uzroku doprinosi okoliš
- Uspostavljen Registar kulturnih dobara.

Strategija razvoja općine Travnik za period 2016. – 2020. godina usvojena Odlukom Općinskog vijeća broj : Broj: 01-1-01-3-3-263/16 od 18.08.2016. godine.